

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS**

**TYRIMAS
APIE IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRIEINAMUMĄ LIETUVOJE**

2023-12-22 Nr. (6.7.-2023-4) PR-202

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, atsižvelgusi į tai, kad Švietimo įstatyme numatytas visuotinis ikimokyklinis ugdymas (nuo 2023 m. – 4 metų amžiaus, nuo 2024 m. – 3 metų amžiaus ir nuo 2025 m. – 2 metų amžiaus), reiškiantis, kad jeigu šeima pageidautų, kad vaikas dalyvautų ikimokyklinio ugdymo programoje, steigėjas privalės užtikrinti tokią galimybę visiems vaikams, taip pat norėdama įvertinti kaip savivaldybės įgyvendina Vietos savivaldos įstatymo 6 str. 1 d. 8 p. įtvirtintą savarankišką (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos)) savivaldybių funkciją – ikimokyklinio ugdymo organizavimą, bei 2022 m. pabaigoje Seimo Žmogaus teisių komitete svarstytą klausimą apie ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugų prieinamumą Lietuvoje, valstybės siekį didinti vaikų, lankančių ugdymo įstaigas, skaičių, ir siekdama objektyviai išsiaiškinti vietų ikimokyklinio amžiaus vaikams poreikį (trūkstamų vietų skaičių) kiekvienoje savivaldybėje, problemas su kuriomis susiduria ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą ir kt., atliko tyrimą.

Tyrimo metu buvo apklausta 60 savivaldybių.

Tyrimo metu nustatyta:

1. Akmenės savivaldybė

Savivaldybėje gyvenamą vietą yra deklaravę 915 ikimokyklinio ugdymo vaikų, iš jų: nuo 0-3 m. – 429 vaikai, nuo 3-5 m. – 486 vaikai.

Savivaldybėje ikimokyklinį ugdymą įgyvendina 6 švietimo įstaigos, iš jų: 1 ikimokyklinio ugdymo mokykla (skyriai „Atžalynas“, „Buratinas“, „Žvaigždutė“); 3 gimnazijos (Papilės Simono Daukanto gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyrius „Kregždutė“, Ventos gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyrius „Berželis“, Akmenės gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyrius „Gintarėlis“, Kivylių ikimokyklinio ugdymo skyrius); pagrindinė mokykla (Kruopių pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo skyrius) ir Dabikinės Vladimiro Zubovo mokykla (grupė ugdomi didelių specialiųjų poreikių turinčius vaikus).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 176, nuo 3 m. iki 5 m. – 402. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 29. Savivaldybės švietimo įstaigose vietų netrūksta, visi norintys vaikai gali būti ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose ugdomi(si) 51 vaikas, kuriems nustatyti dideli ir labai dideli specialieji ugdymosi poreikiai. Dauguma ugdytinių gauna reikiamą specialistų pagalbą, tačiau yra įstaigų, kuriose trūksta specialiojo pedagogo, logopedo, socialinio pedagogo, psichologo ar judesio korekcijos specialistų. Akmenės rajono savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, visapusiškai gauti pagalbą vaikai negali dėl specialistų trūkumo. Savivaldybėje optimizavus ikimokyklinio ugdymo tinklą gimnazijų, mokyklų pagalbos mokiniui specialistai taip pat teikia ikimokyklinio amžiaus vaikams reikiamą pagalbą.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios gyvenvietės iki artimiausios ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra 14 km. Į ugdymo įstaigas iš toliausiai nutolusių gyvenviečių vaikus atveža patys tėvai. Neturintys galimybių, bet norintys lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą atvežami mokykliniais autobusais. Vaikams, kuriems skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, pavėžėjimas į įstaigas užtikrinamas.

Ugdytinių nuo 3 m. norinčių lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir negalinčių jos lankyti dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į įstaigą ar dėl kitų priežasčių, savivaldybė neturi. Yra 6 ugdytiniai 2 m., kurie norėtų lankyti lopšelio grupes, tačiau tėvai neturi galimybės atvežti, mokykliniu autobusu vežti nėra galimybės.

Savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigoms trūksta: psichologo – 1,25 etato; soc. pedagogo – 1,25 etato; spec. pedagogo – 1,25 etato, mokytojo padėjėjo – 1 etato. Specialistų trūkumo problemai spręsti Savivaldybės taryba yra patvirtinusi Akmenės rajono pedagogų kvalifikacijos plėtojimo, profesinių kompetencijų tobulinimo ir pritraukimo į mokyklas 2023–2025 metams programą. Numatyta skirti lėšas paskutinio kurso studentų stipendijoms, mokytojų perkvalifikavimo studijoms finansuoti, iš dalies kompensuoti pedagogų patirtas kelionės į darbą ir iš jo išlaidas, šikūrimo Akmenės rajone išlaidas. Suaktyvinta profesinio orientavimo veikla mokyklose. Per tradicinę Savivaldybėje organizuojamą Savivaldos dieną mokiniai kviečiami susipažinti su įvairių įstaigų veikla, tarp jų ir ikimokyklinio ugdymo įstaigomis. Matydami pedagogų kaitos tendenciją įstaigų vadovai kviečiasi į darbą jaunas žmones, kurie studijas derina su darbu. Savivaldybėje šiuo metu dirba ir studijuoja 6 ikimokyklinio ugdymo mokytojai.

Savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, susiduria su problema, kuri būdinga kaimiškų rajonų savivaldybėse, tarp jų ir Akmenės rajono savivaldybėje – siekiant užtikrinti visų vaikų lankymą ikimokyklinio ugdymo įstaigose, neužtenka atidaryti naujas grupes, būtinas pavėžėjimo užtikrinimas. Šiai paslaugai įgyvendinti būtų tikslinga skirti lėšas lydinčių mokytojų etatų įsteigimui ir išlaikymui, taip pat svarbu mokyklinių autobusų aprūpinimas nauju inventoriu.

2. Alytaus miesto savivaldybė

Alytaus miesto savivaldybės švietimo įstaigose yra 2872 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

Ikimokyklinio ugdymo programą Alytaus mieste įgyvendina 15 švietimo įstaigų: 13 lopšelių-darželių ir 2 mokyklos-darželiai. Alytaus miesto savivaldybėje veikia 2 privatūs lopšeliai-darželiai, juose pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomi 38 vaikai.

Alytaus miesto savivaldybės lopšeliuose-darželiuose ir mokyklose-darželiuose iš viso yra 2739 vietos iš jų: 605 vietos vaikams iki 3 metų ir 2134 vietos – nuo 3 metų.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 525, nuo 3 m. iki 5 m. – 1466. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 43. Vaikų, laukiančių eilėje, nėra, patenkinti visi prašymai.

Alytaus miesto savivaldybės lopšeliuose-darželiuose ir mokyklose-darželiuose yra vaikų, turinčių didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių.

Alytaus miesto savivaldybės švietimo įstaigose mokiniai, ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą, gauna reikiamą specialistų pagalbą – mokytojo padėjėjo, logopedo, kai kuriose įstaigose – ergoterapeuto, kineziterapeuto, tačiau yra daug mokinių, kurie turi kalbėjimo ar kalbos sutrikimo problemų, todėl jiems reikėtų daugiau logopedo pagalbos. Taip pat sveiką socialinę ir saugią psichologinę aplinką padėtų sukurti socialiniai pedagogai ir psichologai, nes visos ikimokyklinio ugdymo įstaigos dalyvauja įvairiuose sveikos gyvensenos ir fizinio ugdymo projektuose, reikalingi fizinio ugdymo mokytojai.

Savivaldybė neturi duomenų, kiek yra mokinių, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) įstaigą.

Savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, susiduria su pagrindine problema – tai lėšų trūkumu ikimokyklinio ugdymo pastatams renovuoti ir jų aplinkai sutvarkyti. Įstaigų erdvės turėtų būti pritaikytos įtraukiamam ugdymui. Kyla sunkumų dėl švietimo pagalbos specialistų etatų. Taip pat trūksta logopedų, specialiųjų pedagogų, socialinių pedagogų ir psichologų. Visos įstaigos vykdo sveiką gyvenseną ir yra aktyviai įsitraukę į fizinio aktyvumo ugdymą, todėl papildomai labai reikėtų fizinio ugdymo mokytojų etatų.

3. Alytaus rajono savivaldybė

Alytaus rajono savivaldybėje yra 6 gimnazijos, iš kurių keturiose gimnazijose veikia 6 ikimokyklinio ugdymo skyriai, dvejose gimnazijose – 2 ikimokyklinio ugdymo grupės (mišrios),

pagrindinio ugdymo skyriuje – 1 ikimokyklinio ugdymo grupė (mišri), pradinio ugdymo skyriuje – 1 ikimokyklinio ugdymo grupė (mišri).

Alytaus rajono savivaldybėje yra 1674 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 47, nuo 3 m. iki 5 m. – 137. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 10. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

8 vaikai, lankantys savivaldybės ugdymo įstaigas, turi didelių specialiųjų ugdymosi poreikių.

Savivaldybės švietimo įstaigoje, vaikai ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą, gauna reikiamą specialistų pagalbą, tačiau kai kuriose įstaigose trūksta logopedo, spec. pedagogo, mokytojo padėjėjo, psichologo pagalbos, todėl yra planuojama steigti papildomus etatus minėtų specialistų pareigybėms.

Nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą yra 25 kilometrai. Vaikams sudaromos sąlygos atvykti į švietimo įstaigą mokykliniu autobusu. Nėra vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į įstaigą, ar dėl kitų priežasčių.

Problemos su kokiomis dažniausiai susiduria savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą – didelis ugdytinių skaičius grupėse, esant didelių specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų, trūksta pagalbos. Susiduriama su tėvų nuostata – nepripažinimu, kad vaikui reikalinga specialistų pagalba. Tai pat pastebima tendencija – nepilnai pasveikusių, sergančių vaikų vedimas į ugdymo įstaigą. Susidūrus su minėtomis problemomis, stengiamasi kalbėtis su tėvais, aiškinama, mokoma sąmoningumo.

Kita problema – vaikų pavėžėjimas, vaikai vežami labai anksti, dideliu atstumu, reikalingi lydintys asmenys.

4. Anykščių rajono savivaldybė

Anykščių rajono savivaldybėje yra 8 švietimo įstaigos, įgyvendinančios ikimokyklinio ugdymo programą, kurių steigėjas savivaldybė. Iš jų: 4 darželiai, 2 gimnazijos, 1 pagrindinė mokykla, 1 mokykla-daugiafunkcis centras.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra 125 vietos vaikams iki 3 m. ir 402 – vaikams nuo 3 m.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 131, nuo 3 m. iki 5 m. – 345. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 9. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 9 (iki 3 m. amžiaus).

Ugdymo įstaigose vaikų su specialiaisiais ugdymosi poreikiais yra: 11 – su dideliais ir 7 – su labai dideliais. Dalyje įstaigų trūksta psichologo, spec. pedagogo, logopedo, judesio korekcijos specialistų. Specialistų trūkumą kompensuoja Anykščių švietimo pagalbos specialistų komanda, kuri teikia vaikams ir jų tėvams psichologo, spec. pedagogo ir logopedo konsultacijas.

Siekiant užtikrinti švietimo pagalbos prieinamumą Anykščių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose sistemingai didinamas švietimo įstaigose švietimo pagalbą teikiančių pareigybių skaičius: 2021-2022 m. m. ikimokyklinio ugdymo įstaigose buvo 7 pareigybės, o 2022-2023 m. m. švietimo pagalbą teikiančių pareigybių skaičius padidėjo iki 10,5.

Rajono įstaigose trūksta psichologų (8 įstaigoms po 0,25 pareigybės), spec. pedagogų (2 įstaigoms po 0,25 pareigybės, 1 logopedo (0,5 pareigybės), 1 judesio korekcijos specialisto (0,25 pareigybės). Vaikai, ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą, gauna reikiamą specialistų pagalbą, nes specialistų trūkumą įstaigoje šiuo metu kompensuoja Anykščių švietimo pagalbos specialistų komanda, kuri teikia vaikams ir jų tėvams psichologo, spec. pedagogo ir logopedo konsultacijas. Tarnyboje šiuo metu dirba specialistų komanda: psichologas (2 etatai), specialusis pedagogas (1 etatas), logopedas (0,5 etato), socialinis pedagogas (0,5 etato). Pagal poreikį Šios tarnybos specialistai vyksta į ugdymo įstaigas bei teikia konsultacijas vaikams, jų tėvams, pedagogams arba konsultuoja vaikus ir (ar) veda praktinius užsiėmimus ugdymo įstaigoje ar

tarnyboje. VšĮ Anykščių rajono savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centro Vaikų raidos sutrikimų rehabilitacijos tarnyba siekia užtikrinti ankstyvą vaikų raidos sutrikimų išaiškinimą ir kompleksinę pagalbą ankstyvojo amžiaus vaikams su raidos sutrikimais ir jų tėvams/globėjams. Įstaigoje teikiamos paslaugos vaikams nuo gimimo iki 7 metų. Vaikams iki 4 metų šios paslaugos teikiamos prioritetine tvarka. Remiantis 2022 m. Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios rehabilitacijos paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašu, Vaikų raidos sutrikimų rehabilitacijos tarnybos komandą sudaro: socialinis pediatras (0,5 etato), klinikinis logopedas (1 etatas), kineziterapeutas (0,75 etato), medicinos psichologas (0,5 etato), socialinis darbuotojas (0,75 etato), gydomojo masažo specialistas (nuo 2023-01-02 iki 02-28 0,5 etatas), bendrosios praktikos slaugytojas (0,25 etato). Tačiau teikiant paslaugas, įstaigai būtų naudinga papildomai turėti tokius specialistus kaip specialųjį pedagogą, ergoterapeutą, kineziterapeutą 1 etato krūviu.

Siekiant spręsti specialistų trūkumą, parengtas ir Anykščių rajono savivaldybės tarybos 2022 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. I-TS-104 patvirtintas Anykščių rajono savivaldybės trūkstantų pedagogų pritraukimo, ugdymo mokslų bakalauro, pedagogikos profesinių bei perkvalifikavimo studijų kofinansavimo tvarkos aprašas, kuriuo vadovaujantis 2022 m. buvo skirtas kofinansavimas vienam asmeniui, studijuojančiam iššestinėse bakalauro studijose ir siekiančiam įgyti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogo kvalifikaciją bei 2023 m. skirtas kofinansavimas vienam asmeniui perkvalifikavimo studijoms ir įgijusiam specialiojo pedagogo kvalifikaciją.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą – 22,8 km (Anykščių m.–Voversys), tačiau šiuo metu minėtoje gyvenvietėje ikimokyklinio amžiaus vaikų nėra. Vaikai iš tolimiausios vietovės (20,7 km) atsivežami iki artimiausios rajono įstaigos (Anykščių m.–Juškonys).

Keturios bendrojo ugdymo mokyklos, kuriose ugdomi ikimokyklinio amžiaus vaikai, turi mokyklinius autobusus, kuriais paveža ir šio amžiaus vaikus, kuriems reikalinga paslauga. Mieste vienas iš keturių miesto darželių taip pat turi autobusą, kuris veža vaikus į įstaigą ir atgal. Be to, skiriant vaikui privalomą ikimokyklinį ugdymą, kai jo šeima gyvena toliau nuo įstaigos, yra atsižvelgiama į tai, ir parenkama ta įstaiga, kuri turi autobusą ir gali suteikti vaikui pavėžėjimo paslaugą.

Nelankančių vaikų dėl neturėjimo galimybės atvykti į švietimo įstaigą šiuo metu nėra. Dažniausios nelankymo ugdymo įstaigos priežastys: tėvai turi sąlygas vaiką ugdyti šeimoje; vaikai tik registruoti Anykščių r. savivaldybėje, tačiau šeimos išvykusios ir gyvena užsienyje.

Siekiant vaikų ugdymo prieinamumo, kiekvienais metais yra atidaroma nauja grupė. 2022 metais nauja grupė buvo atidaryta Anykščių r. Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijoje. Anykščių vaikų lopšelyje-darželyje „Eglutė“ suremontuota grupė vaikams iki 3 metų. Rajono ikimokyklinio ugdymo grupėse ir jų miegamuosiuose įrengti oro kondicionieriai, kurie šiltuoju metų laiku vaikus apsaugo nuo perkaitimo, o šaltuoju metų laiku – papildomai pašildo patalpas. Šiais metais pradėti remonto darbai Troškūnų Kazio Inčiūros gimnazijoje, nes joje, nuo rugsėjo 1 d. planuojama iš seno pastato perkelti vieną ikimokyklinio ugdymo grupę bei atidaryti antrą grupę naujai įrengtose gimnazijos patalpose.

5. Birštono savivaldybė

Savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 2 darželiai, kurių steigėjas yra savivaldybė.

Savivaldybėje yra 200 ikimokyklinio amžiaus vaikų.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 57, nuo 3 m. iki 5 m. – 82. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 19. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Savivaldybės ugdymo įstaigas lanko 3 specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai. Jie gauna švietimo pagalbą, tačiau nepakanka psichologo paslaugų, kadangi vienoje ikimokyklinėje įstaigoje šio specialisto nėra. Įstaigos neturi ir spec. pedagogo.

Šiuo metu Savivaldybė rengia švietimo įstaigų etatų normatyvus, kuriuose bus numatytos šios pareigybės bei kriterijai šioms pareigybėms įsteigti.

Atstumas nuo labiausiai nutolusios savivaldybės gyvenvietės iki artimiausios ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra apie 20 km. Savivaldybėje į ikimokyklinio ugdymo įstaigą vaikus atveža geltonasis mokyklinis autobusas arba patys tėvai.

Savivaldybėje nėra ikimokyklinio amžiaus vaikų, kuriems nebūtų sudarytos galimybės lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą.

Vaikai, ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą, gauna reikiamą specialistų pagalbą, tačiau, kaip jau buvo minėta, psichologo pagalbos nepakanka, o specialiojo pedagogo etatų nėra. Logopedui tenkantis vaikų skaičius yra per didelis (39 vaikai ir daugiau). Savivaldybei patvirtinus švietimo įstaigų etatų normatyvus bus sprendžiama dėl trūkstamų specialistų etatų įsteigimo švietimo įstaigose.

Savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dažniausiai susiduria su šiomis problemomis: nėra specialiojo pedagogo, nepakanka psichologo pagalbos, tėvai nenori pripažinti, kad vaikas turi sunkumų ir nesikreipia į specialistus, kurie vaiką įvertintų ir rekomenduotų specialistų pagalbą.

Savivaldybė yra sudariusi sutartį su Kauno pedagogine psichologine tarnyba, kurios paslaugomis gali naudotis Birštono savivaldybės švietimo įstaigos ir vaikų tėvai. Savivaldybė su švietimo įstaigomis sistemingai bendrauja, analizuoja situaciją, konsultuoja ir teikia reikiamą pagalbą.

6. Biržų rajono savivaldybė

Ikimokyklinį ugdymą įgyvendina 9 įstaigos: 3 lopšeliai-darželiai, 1 mokykla-darželis, 3 pagrindinių mokyklų 6 skyrių mišrios grupės, 1 gimnazija ir 1 universalus daugiafunkcis centras.

Savivaldybėje yra 996 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 193, nuo 3 m. iki 5 m. – 459. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 17. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 4 (iki 3 m. amžiaus) ir 1 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Savivaldybės ugdymo įstaigose yra ugdomi 47 specialiųjų poreikių vaikai. Pagal galimybes vaikai gauna auklėtojo, mokytojo padėjėjo, logopedo, specialiojo pedagogo, viename darželyje psichologo pagalbą. Pagalbą, dėl specialistų trūkumo, gauna nepilnai.

Savivaldybėje švietimo įstaigose laisvų vietų ikimokyklinio ugdymo vaikams yra kaimo vietovėse esančių skyrių mišriose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą yra 15 km.

Vaikus į ikimokyklinio ugdymo įstaigą paveža tėvai arba mokyklinis autobusas (su lydinčiu darbuotoju).

Vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į įstaigą, ar dėl kitų priežasčių nėra.

Savivaldybės švietimo įstaigoje, vaikai ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą, gauna auklėtojo (mokytojo), mokytojo padėjėjo, iš dalies logopedo ir specialiojo pedagogo pagalbą. Labai trūksta psichologo, nepakanka logopedų, specialiųjų pedagogų. Būtina pagalba teikiama Biržų Švietimo pagalbos tarnyboje.

Švietimo įstaigos vykdančios ikimokyklinį ugdymą susiduria su logopedų, psichologų, specialiųjų pedagogų, mokytojo padėjėjų trūkumu. Savivaldybėje yra parengta trūkstamų specialistų pritraukimo programa, bet tokių specialistų nėra. Trūksta lėšų teikti reikalingą pagalbą visiems vaikams. Savivaldybė rengiasi visuotino ikimokyklinio ugdymo įgyvendinimui. Nuo 2022 m. rugsėjo 1 d., atsižvelgdama į tėvų pageidaujančių ugdyti vaikus iki 3 metų, finansavo vienos ankstyvojo amžiaus vaikų grupės įrengimą.

Atsižvelgiant į miesto ikimokyklinių ugdymo įstaigų poreikius 2022 metais parengta ir Biržų rajono savivaldybės tarybos patvirtinta Biržų miesto ikimokyklinių ugdymo įstaigų vaikų saugumo ir higienos normos užtikrinimo 2022-2025 m. programa. Numatytos lėšos reikalingos įstaigų tvoroms susitvarkyti, efektyvinant energijos suvartojimą pakeisti medinius langus, apšiltinti sienas, suremontuoti vienos įstaigos virtuvę, mokyklos-darželio baseiną, šaligatvių atnaujinimą, 2025 m. planuojamos lauko erdvių atnaujinimas pagal kiekvienos įstaigos poreikius.

Ruošiantis visuotino ikimokyklinio ugdymo įgyvendinimui sunku planuoti ateinančių į ugdymo įstaigas pagal tais metais gimusių vaikų skaičių. Iš šiuo metu savivaldybėje registruotų vaikų, nelankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigų 65 (apie 19 proc.) vaikai gyvena užsienyje arba kitose vietovėse. Šiuos duomenis sunku prognozuoti.

7. Druskininkų savivaldybė

Savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo programos įgyvendinamos: 2 ikimokyklinio ugdymo įstaigose (darželiuose), 2 bendrojo ugdymo mokyklų ikimokyklinio ugdymo skyriuose.

Druskininkų savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose vietų skaičius vaikams iki 3 m. – 207, nuo 3 m. – 540.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 160, nuo 3 m. iki 5 m. – 481. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 29. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose ugdoma 30 vaikų, turinčių didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Vaikams teikiama švietimo specialistų pagalba: logopedo, soc. pedagogo, spec. pedagogo, psichologo. Kadangi švietimo įstaigose trūksta psichologų, šeimos ir vaikai konsultuojami pedagoginėje psichologinėje tarnyboje, telkiami tokie resursai kaip savivaldybėje veikiančių NVO ir biudžetinių įstaigų vykdomi projektai, kuriuose teikiama paslauga – psichologinė pagalba/konsultavimas. Taip pat priskiriamas mokytojo padėjėjas.

Atstumas nuo toliausiai nutolusio kaimo iki ikimokyklinio ugdymo įstaigos – 16 km.

Poreikio pavežti ikimokyklinio amžiaus vaikus nėra, tačiau jeigu toks būtų, tai vaikai būtų pavežami mokykliniu (geltonuoju) autobusiuku.

Savivaldybės žiniomis vaikų, nelankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigos dėl neturėjimo galimybės atvykti į įstaigą, nėra.

Savivaldybės švietimo įstaigose vaikai ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą gauna reikiamų specialistų pagalbą. Vaikams teikiama: logopedo, soc. pedagogo, spec. pedagogo, psichologo pagalba. Vaikams, turintiems didelių arba labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, priskiriamas mokytojo padėjėjas.

Nuo 2020 m. Savivaldybėje vykdoma Studentų rėmimo programa, ir savivaldybės paramą (mokestis už studijas arba mėnesinė stipendija) gauna asmenys, kurie studijuoja studijų programose pagal savivaldybės tarybos patvirtintą trūkstamų specialybių sąrašą.

Nuo 2022 m. švietimo darbuotojams dalinai kompensuojamos transporto išlaidos.

Didžiausia problema su kuria dažniausiai susiduria savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą – specialistų trūkumas (ikimokyklinio ugdymo mokytojų, švietimo pagalbos specialistų) bei vaikų skaičių grupėse reglamentuojančių Higienos normų reikalavimas dėl sąrašinio vaikų skaičiaus (ne faktiškai esančių grupėje, lankančių įstaigą).

Pasikeitus teisės aktams ugdymo įstaigos nebereikalauja iš gydytojų formos 094/a (įstaigos nelankymas dėl ligos), taigi pastebimas galimas tėvų piktnaudžiavimas nevedant vaiko į įstaigą kartais mėnesį, net ilgiau, taip užimant vietas ir vaikui esant įstaigos sąraše tik formaliai.

Atlikus ikimokyklinio ugdymo įstaigų lankomumo analizę nustatyta, kad kai kuriose įstaigose/grupėse lankomumas siekia vos 40-50 proc., taigi planuojama peržiūrėti Atlyginimo dydžio už vaikų išlaikymą ikimokyklinio ugdymo įstaigose tvarką ir numatyti saugiklius, padedančius sumažinti tokius atvejus.

Įgyvendinant Studentų rėmimo programą planuojama spręsti ir pedagogų trūkumo problemą – šiuo metu net 7 studentai studijuoja ikimokyklinio ugdymo studijų programoje ir netrukus įgis ikimokyklinio ugdymo mokytojo kvalifikaciją. 2023 m. net 4 asmenys baigė specialiosios pedagogikos ir logopedijos programas, įgijo reikalinga išsilavinimą ir jau dirba savivaldybės švietimo įstaigose.

8. Elektrėnų savivaldybė

Savivaldybėje registruota 1120 gimusių ikimokyklinio amžiaus vaikų.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 5 lopšeliai-darželiai, 5 bendrojo ugdymo mokyklos, 1 mokykla-darželis.

Savivaldybės teritorijoje veikia VšĮ „Improvizija“, privatus darželis „Pelėdžiukų akademija“, lanko 19 vaikų (mišraus amžiaus 2-5 metų); mažoji bendrija lopšelis-darželis „Oriukas“, lanko 12 vaikų (1-3 metų).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 233, nuo 3 m. iki 5 m. – 589. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 28. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 12 (iki 3 m. amžiaus).

77 vaikai, lankantys savivaldybės ugdymo įstaigas, turi didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ir 6 – labai didelių specialiųjų poreikių.

Pagalbą gauna visi vaikai. Kiekvienais metais didinamas pagalbos specialistų etatų skaičius (šiemet iš viso Elektrėnų savivaldybėje švietimo pagalbai skirta 67,89 etatų).

Savivaldybės švietimo įstaigose yra 24 laisvos (neužimtos) vietos ikimokyklinio ugdymo vaikų (iki 3 metų vaikams - 0, nuo 3 metų - 24 vietos), tačiau tik mokyklų skyriuose kaimuose, nutolusiuose nuo Elektrėnų ir / ar Vievio apie 5-7 kilometrus.

Elektrėnų miesto ir Vievio miesto darželiuose yra įsteigtos 3 ankstyvojo amžiaus grupės (1-2 metų vaikams: po 10-12 vaikų grupėje), kituose darželiuose mažyliai ugdomi mišrioje grupėje. Poreikis didėja, ypač šiais metais.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės, t.y. nuo Lazdėnų kaimo 8 km iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos – iki Vievio lopšelio-darželio „Eglutė“, nuo Beizionių kaimo iki Semeliškių vaikų darželio „Gandriukas“ – 11 km, nuo Šakaldonių kaimo iki Semeliškių vaikų darželio „Gandriukas“ – 7 km, nuo Elektrėnų (vežami vaikai, kurie nepateko į Elektrėnų miesto darželį) 15 km iki Pylimų lopšelio-darželio, nuo Laičių kaimo iki Pylimų lopšelio-darželio – 12 km, Nuo Dumbliko kaimo iki Pylimų lopšelio-darželio – 16 km.

Vaikus į ikimokyklinio ugdymo įstaigų grupes paveža tėvai. Vaikų, kuriems skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, pavėžėjimą į ugdymo įstaigą užtikrina Savivaldybė (skiriamas valstybės finansavimas, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. balandžio 26 d. įsakymų Nr. V-735/A1-208 „Dėl Privalomo ikimokyklinio ugdymo nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (suvestinė redukcija nuo 2023-04-07). Savivaldybė organizuoja pavėžėjimą vaikams, turintiems didelių ir labai didelių poreikių. Šiuo metu nėra vaikų, kurie nelankytų ikimokyklinio ugdymo dėl susisiekiimo problemų.

Visose Elektrėnų savivaldybės seniūnijose dirba socialiniai darbuotojai, visi vaikai iš socialiai pažeidžiamų šeimų lanko darželius.

Vienas iš pagrindinių Elektrėnų savivaldybės mokyklų tikslų – užtikrinti kokybišką ugdymą bei reikiamą švietimo pagalbą specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams, atsižvelgiant į jų individualius poreikius. Iš Duomenų apie specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių skaičių (pagal ugdymo programas (pakopas) suvestinės (2022-2023 m. m.): bendras mokinių (vaikų) skaičius švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programas: 838, iš jų specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių (vaikų) skaičius – 98. Švietimo pagalba vaikams teikiama pagal turimas galimybes, specialistus ir jų pareigybių dydžius, ją gauna ne visi vaikai, nes trūksta pareigybių, o vaikų, kuriems reikalinga švietimo pagalba, skaičius didėja.

Švietimo pagalba teikiama: logopedo 87,70 proc. visų vaikų, mokytojo padėjėjo 91,85 proc. visų vaikų, specialiojo pedagogo pagalba 92,06 proc. visų vaikų, psichologo pagalba 76,22 proc. visų vaikų, socialinio pedagogo pagalba 90,45 proc. visų vaikų. Trūkstamą švietimo pagalbą pagal galimybes teikia Elektrėnų švietimo paslaugų centro Pedagoginė psichologinė tarnyba.

Trūksta ikimokyklinio ugdymo mokytojų. Kartais paskelbus konkursą į jį neatvyksta nė vienas kandidatas, atitinkantis ikimokyklinio ugdymo mokytojui keliamus reikalavimus, tenka priimti pedagogus, neturinčius ikimokyklinio ugdymo išsilavinimo, dažnas dėl materialinės padėties negali sau leisti dalyvauti mokamose persikvalifikavimo studijose.

Ne visi vaikai, ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą, gauna reikalingą švietimo pagalbą, sąlyginai mokyklose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, trūksta 3,5 švietimo pagalbos specialistų, specialiosios pagalbos etatų (didžiausias poreikis: logopedo pagalba, psichologo pagalba, mokytojo padėjėjo pagalba).

Problemos su kuriomis dažniausiai susiduria švietimo įstaigos: 1) didelis vaikų skaičius grupėje; 2) ne visada pakanka lėšų įsigyti modernių, šiuolaikinių išmaniųjų ugdymosi priemonių.

Prireikus pasitelkiama Vaiko gerovės komisija, seniūnijos, savivaldybės socialiniai darbuotojai - atvejo vadybininkai, kiti specialistai pagal poreikį;

Savivaldybės planai, siekiant užtikrinti kuo didesniai vaikų skaičiui prieinamą kokybišką ikimokyklinį ugdymą – statyti priestatus prie dviejų darželių. Artimiausi planai – 2023 m. rugsėjo mėn. organizuoti papildomas grupes bendrojo ugdymo mokyklų skyriuose, t. y. Elektrėnų savivaldybės kaimo vietovėse.

9. Ignalinos savivaldybė

Ignalinos rajono savivaldybėje yra 403 deklaruojamą gyvenamąją vietą ir faktiškai gyvenantys 0-5 m. amžiaus vaikai. Iš jų 246 lankė rajono švietimo įstaigas.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina visos 4 rajone veikiančios bendrojo ugdymo mokyklos ar jų skyriai: 3 gimnazijos, 1 pagrindinė mokykla.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, 2022-09-01 duomenimis, buvo ugdomi 246 vaikai: 109 vaikai (1-3 metų amžiaus), 137 vaikai (4-5 metų amžiaus).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 59, nuo 3 m. iki 5 m. – 175. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 4. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Mokyklose pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomas 21 vaikas, turintis didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Šie vaikai ugdomi bendrose grupėse. Pagal nustatytą poreikį jiems mokykloje teikiama švietimo pagalba (specialioji pedagoginė, specialioji, socialinė pedagoginė pagalba). Šiuo metu vienoje įstaigoje trūksta specialiojo pedagogo. Tikimasi, kad dar šiais mokslo metais įstaigai pavyks surasti reikiamą specialistą. Savivaldybėje jau daugelį metų mokykloms nepavyksta surasti psichologų, todėl psichologinę pagalbą vaikams teikia Ignalinos rajono švietimo pagalbos tarnybos psichologas.

Ignalinos rajono savivaldybė yra viena rečiausiai apgyvendintų savivaldybių. Ikimokyklinis ugdymas teikiamas 7 iš 12 seniūnijų centruose veikiančiose mokyklose ar mokyklų skyriuose. Toliausiai nutolusi gyvenvietė (seniūnijos centras) nuo ikimokyklinio ugdymą teikiančios mokyklos – 17 km. Vaikai į ikimokyklinio ugdymo grupes pavežami tėvų transportu (dažnai tėvai dirba Ignalinos mieste ar gyvenvietėje, kurioje yra ikimokyklinio ugdymo grupė). Taip pat tėvų pageidavimu vaikai pavežami mokyklos transporto priemone, kai yra laisvų sėdimų vietų. Tokie pavežimo būdai tenkina ikimokyklinukų pavėžėjimo poreikį ir nebuvo atvejų (nebuvo kreiptasi į mokyklas), kad tėvai vaiko neugdytų dėl pavėžėjimo iki mokyklos galimybių nebuvimo (ar kitos priežasties).

Tėvų apklausa, kodėl dalis tėvų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, priima sprendimą ugdyti vaiką namuose, nebuvo atlikta. Tačiau savivaldybėje kasmet atliekama analizė, kiek šeimų, kurioms taikoma atvejo vadyba arba teikiamos bendrosios socialinės paslaugos, vaikų lanko švietimo įstaigas, kiek nelanko, kokios nelankymo priežastys, išsiaiškinamos lankymo galimybės, tariamasi dėl laikotarpių, kuomet tokių šeimų vaikams tikslinga pradėti lankyti įstaigą. Analizė parodė, kad pasitaiko atvejų, kai vaikas motyvuotai gali būti neugdomas pagal ikimokyklinio ugdymo programą dėl mažo vaiko amžiaus, dėl to, kad, pvz., šeimoje yra kūdikių ir vyresniajam vaikui lankant švietimo įstaigą didesnė užkrečiamųjų ligų tikimybė.

Siekiant didinti ikimokyklinio ugdymo prieinamumą, 2022-2023 m. m. buvo įsteigta ir įrengta nauja ikimokyklinio ugdymo grupė vienoje labiausiai nutolusių nuo Ignalinos kaimiškų vietovių, 2023 m. planuojamas papildomos grupės steigimas ir Ignalinos mieste. Siekiant gerinti vaikų pavėžėjimo galimybes iki mokyklų, planuojama įsigyti daugiau mokyklinio transporto, taip pat kasmet tikslinami vykimo į/iš mokyklą grafikai, maršrutai. Nuo 2022 metų sumažintas atlyginimo už ikimokyklinio amžiaus vaikų išlaikymą mokyklose dydis – visai atsisakyta abonementinio mokesčio. Atlyginimą už vaiko išlaikymą mokykloje sudaro tik atlyginimas už vaiko maitinimą (sunaudotų maisto produktų kaina) jo lankytomis dienomis, numatytos ir šio atlyginimo lengvatos.

10. Jonavos rajono savivaldybė

2023 m. metų pradžioje Jonavos rajono savivaldybėje registruotas 631 vaikas nuo 1 iki 3 metų ir 1103 vaikai nuo 3 metų.

Jonavos rajono savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 6 ikimokyklinio ugdymo įstaigos ir 7 bendrojo ugdymo mokyklos.

Vaikams nuo 1 iki 3 metų yra skirta 393 vietos (miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose – 285 vietos, rajono bendrojo ugdymo mokyklose – 108 vietos), o nuo 3 metų 1170 vietų (miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose – 869 vietos, rajono bendrojo ugdymo mokyklose – 301 vieta).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 359, nuo 3 m. iki 5 m. – 964. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 30. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

2 vaikai, lankantys savivaldybės ugdymo įstaigas, turi labai didelių ir 47 vaikai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Šiems vaikams yra skiriamas ypatingas dėmesys. Visi jie gauna reikalingą pagalbą.

Jonavos rajono savivaldybės švietimo įstaigose nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. yra 46 laisvos vietos vaikams nuo 1 iki 3 metų (miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose 14 vietų, rajono bendrojo ugdymo mokyklose 32 vietos) ir 99 vietos vaikams nuo 3 metų (miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose 23 vietos, rajono bendrojo ugdymo mokyklose 76 vietos).

Nuo toliausiai nutolusios gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra apie 14 km.

Iš toliausiai nutolusių gyvenviečių ikimokyklinio amžiaus vaikus į ugdymo įstaigą atveža patys tėvai.

Vaikų, kurie nelanko švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti arba dėl kitų priežasčių, nėra.

Savivaldybės švietimo įstaigose visi vaikai gauna reikiamą specialistų pagalbą. Daugėjant vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, pagal poreikį, įstaigoje steigiami papildomi etatai.

Kadangi ikimokyklinis ugdymas nėra privalomas, o tėvai moka už lankytas dienas ir neprivalo pateikti vaiko ligą įrodančių dokumentų, būna atvejų, kai susiduriama su lankomumo problema. Pasitaiko, kad vaikas nelanko įstaigos mėnesį ir ilgiau, o tėvai įvardija, kad vaikas serga (po to bijo susirgti po ligos ir pan.). Tuomet sunku užtikrinti vaiko ugdymą, pažangą. Tokiais atvejais su tėvais bendrauja mokytojos, socialinė pedagogė. Stengiamasi išsiaiškinti problemas ir padėti jas išspręsti, kad vaikas kuo greičiau ir sėkmingiau grįžtų į grupę.

11. Joniškio rajono savivaldybė

Savivaldybėje 2023-01-01 duomenimis yra 876 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

Savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina: 2 lopšeliai-darželiai, 1 darželis, 4 bendrojo ugdymo mokyklos, kurios turi 6 ikimokyklinio ugdymo skyrius.

Savivaldybėje veikia 1 privati ikimokyklinio ugdymo įstaiga, kurioje ugdomi 23 vaikai.

Vietų skaičius iš viso savivaldybės švietimo įstaigose, įgyvendinančiose ikimokyklinio ugdymo programas – 674, iš kurių: iki 3 m. – 194, nuo 3 m. – 480.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 183, nuo 3 m. iki 5 m. – 357. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 12. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Švietimo įstaigose, įgyvendinančiose ikimokyklinio ugdymo programą, laisvų vietų netrūksta.

Didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų yra 24. Nustatyta pagalba teikiama.

Vaikai, ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą, gauna jiems skirtą pagalbą. Švietimo įstaigose dirba: logopedai, specialieji pedagogai, psichologai, mokytojo padėjėjai, sveikatos priežiūros specialistai.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą – 20 km.

Savivaldybės 4 bendrojo ugdymo mokyklos, kurios turi 6 ikimokyklinio ugdymo skyrius, išsidėsčiusius rajono kaimiškosiose teritorijose, todėl rajone yra užtikrinama ikimokyklinio ugdymo aprėptis. Vaikai į švietimo įstaigas atvežami mokykliniais autobusais.

Dažniausia vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, priežastis – šeimoje stokojama socialinių įgūdžių. Tačiau, minėtu atveju nustatomas ir skiriamas privalomas ikimokyklinis ugdymas. Savivaldybėje privalomas ikimokyklinis ugdymas paskirtas 8 vaikams.

Joniškio rajono savivaldybės 2023-2025 m. strateginio veiklos plano programoje „Švietimo paslaugų užtikrinimas ir gerinimas“ numatyta: „Gerinti švietimo ir ugdymo kokybę užtikrinančias sąlygas, diegti inovacijas“. 2023 m. įgyvendinamas projektas „Ikimokyklinio ir mokyklinio įstaigų sveikatos kabinetų aprūpinimas metodinėmis priemonėmis“. Projekto metu bus įsigyjama įranga ir metodinės priemonės, reikalingos sveikatos priežiūros veiklai vykdyti, prioritetą skiriant vaikų psichinės sveikatos problemų prevencijai.

12. Jurbarko rajono savivaldybė

Jurbarko rajono savivaldybėje yra 1063 ikimokyklinio amžiaus vaikai: 266 vaikai iki 3 m. amžiaus ir 797 vaikai nuo 3 m. amžiaus.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 11 švietimo įstaigų, kurių steigėjas yra savivaldybė (1 lopšelis-darželis, 1 darželis-mokykla, 9 bendrojo ugdymo mokyklos).

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra 730 vietų: 135 vietos vaikams iki 3 m. amžiaus ir 595 vietos vaikams nuo 3 m. amžiaus.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 122, nuo 3 m. iki 5 m. – 434. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 24. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 3 (iki 3 m. amžiaus). Savivaldybės ugdymo įstaigose yra 8 laisvos vietos lopšelinio amžiaus vaikams (kaimo vietovių ugdymo įstaigose).

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 11 ikimokyklinio amžiaus vaikų, turinčių didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ir 3 vaikai, turintys labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, kurie gauna jiems reikalingą pagalbą.

Nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra 8 km, tačiau yra vienkiemių, nutolusių 18-20 km nuo mokyklos, iš kurių atvežami vaikai į švietimo įstaigą.

Rajono savivaldybėje ikimokyklinio amžiaus vaikai, kurie gyvena toliau nuo įstaigos ir lanko švietimo įstaigą, yra pavežami iki mokyklos ir namo, skiriant jiems lydinčią asmenį.

Vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės atvykti į įstaigą, Jurbarko rajone nėra.

Savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dažniausia susiduria su šiomis problemomis: mažesnėse kaimo mokyklose yra mišrios grupės (sunkiau organizuoti ugdymo procesą); kaimo vietovėse dažnai sodybos yra tolokai nuo pagrindinio kelio, todėl kyla sunkumų dėl privažiavimo iki vaiko namų; daugėja vaikų, turinčių bendravimo sunkumų, emocinių sutrikimų, psichologinių problemų; daugėja vaikų, kuriems skiriamas privalomas ikimokyklinis ugdymas.

13. Kaišiadorių rajono savivaldybė

Kaišiadorių rajono savivaldybėje yra 964 vaikai, iš jų: iki 3 m. amžiaus – 527 vaikai, nuo 3 m. amžiaus – 437 vaikai.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 12 švietimo įstaigų, kurių steigėjas yra savivaldybė (4 lopšeliai-darželiai, 2 mokyklos-darželiai, 3 pagrindinės mokyklos, 1 gimnazija, 1 progimnazija, 1 mokykla-daugiafunkcis centras (spec. poreikių vaikams)).

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra apie 860 vietų, iš jų: iki 3 m. amžiaus vaikams – apie 200 vietų, nuo 3 m. amžiaus – apie 660 vietų.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 207, nuo 3 m. iki 5 m. – 511. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal

priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 38. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Savivaldybės ugdymo įstaigose yra vietų lopšelinio amžiaus vaikams. Visi norintys buvo ir yra priimami.

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 29 ikimokyklinio amžiaus vaikai, turintys didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Dauguma švietimo įstaigų turi mokytojo padėjėjus ir logopedus (pagal įstaigų pateiktą poreikį), bet kadangi vaikų su specialiaisiais poreikiais daugėja, pradeda trūkti logopedų ir kitų specialistų (įstaigos neranda šių specialistų, nes jų trūksta).

Pasitelkiami Pedagoginės psichologinės tarnybos specialistai, Šv. Faustinos mokyklos-daugiafunkcio centro specialistai, mokytojai persikvalifikuoja (dalinai finansuojamos jų studijos), įgyja antrą specialybę (logopedo, soc. ir spec. pedagogo ir pan.).

Nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios švietimo įstaigos yra apie 27 km.

Tėvai dėl pavėžėjimo į ikimokyklinio ugdymo įstaigas nesikreipė nei į švietimo įstaigas, nei į savivaldybę. Patys tėvai atveža / atveda vaikus į ugdymo įstaigas. Specialiųjų poreikių turinčių vaikų pavėžėjimą į Šv. Faustinos mokyklą organizuoja pati mokykla.

Tėvai, nenorą vesti į ugdymo įstaigą, dažniausiai nurodo vaiko amžių (per mažas lankyti darželį) ir tėvų nedarbą (niekur nedirba ir vaiko nenori vesti į ugdymo įstaigą, nes patys juos prižiūri).

Daugumas savivaldybės švietimo įstaigų turi mokytojo padėjėjus ir logopedus (pagal įstaigų pateiktą poreikį), bet kadangi vaikų su specialiaisiais poreikiais daugėja, pradeda trūkti logopedų ir kitų specialistų.

Psichologo, socialinio pedagogo, specialiojo pedagogo pagalbos sulaukia tik kai kurių įstaigų vaikai, nes trūksta pačių specialistų ir lėšų jų išlaikymui.

Trūksta logopedų (apie 6 etatus), psichologų (apie 3,5 etato), socialinių pedagogų (apie 1,5 etato), specialiųjų pedagogų (apie 2,5 etato).

Pakankama specialistų komanda suformuota Šv. Faustinos mokykloje-daugiafunkciame centre.

Pasitelkiami Pedagoginės psichologinės tarnybos specialistai, Šv. Faustinos mokyklos-daugiafunkcio centro specialistai (šiuo metu ši mokykla reorganizuojama į regioninį centrą), mokytojai persikvalifikuoja (dalinai finansuojamos jų studijos), įgyja antrą specialybę (logopedo, soc. ir spec. pedagogo ir pan.).

Savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dažniausiai susiduria su šiomis problemomis: trūksta finansavimo, galimybės atnaujinti aplinkas, susiremontuoti patalpas, atnaujinti vandentiekio ir kanalizacijos sistemas, įrengti papildomų patalpų ir pan. Lopšeliai-darželiai neturi autobusiukų vaikų pavėžėjimui, pradeda trūkti mokytojų ir specialistų (planuoja ar išeina į pensiją; nerandama specialistų).

Trūksta lėšų profesinių sąjungų darbuotojų papildomoms atostogoms, kurios yra numatytos, tačiau papildomų lėšų nieks neskiria (daugumos įstaigų darbuotojai įstojo į profesines organizacijas ir jiems numatytos 11 darbo dienų papildomos atostogos).

Savivaldybė kasmet skiria lėšų švietimo įstaigų išlaikymui, esant būtinybei skiria ir papildomų lėšų remontams, įrangos įsigijimui, mokytojų ir specialistų atlyginimams ir kitoms reikmėms.

Planuojama statyti naują 6 grupių darželį Rumšiškėse, nes šiuo metu patalpos lopšelio-darželio veiklai yra nuomojamos. Esant poreikiui gali būti atidaromos / komplektuojamos papildomos grupės jau veikiančiose švietimo įstaigose.

14. Kalvarijos savivaldybė

Kalvarijos savivaldybėje yra 391 ikimokyklinio amžiaus vaikas.

Yra 4 savivaldybės švietimo įstaigos, kuriose įgyvendinamas ikimokyklinis ugdymas (1 lopšelis-darželis, 3 bendrojo ugdymo mokyklos).

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra 275 vietos: 30 vietų vaikams iki 3 m. amžiaus ir 245 vietos vaikams nuo 3 m. amžiaus.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 37, nuo 3 m. iki 5 m. – 189. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal

priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 3. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Šiuo metu vietų vaikams, norintiems ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą, netrūksta, nes ženkliai mažėja gyventojų skaičius, mažėja gimstamumas.

Yra 11 vaikų, turinčių didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Nepilnai gauna logopedo pagalbą, nes trūksta specialistų. Savivaldybės taryba 2023 m. biudžete skyrė 12 tūkst. eurų trūkstamų mokytojų, švietimo pagalbos mokiniui specialistų pritraukimui – finansuoti mokymąsi/persikvalifikavimą.

Nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra 14 km.

Į jungtines ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo jungtines grupes, esančias bendrojo ugdymo mokyklose, ikimokyklinio amžiaus vaikai kartu su mokyklinio amžiaus mokiniais atvežami mokykliniais autobusais. Į lopšelių-darželių atveža tėvai. Pavėžėjimo problemos nėra.

Dėl neturėjimo galimybės atvykti į ugdymo įstaigą, tokių vaikų nėra. Jei ikimokyklinio amžiaus vaikai nelanko švietimo įstaigos, tai tik todėl, kad lankyti įstaigą ar ne, renkasi tėvai.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančioje ikimokyklinio ugdymo programą, auklėtojo, mokytojo padėjėjo, socialinio pedagogo, psichologo pagalbos teikiamos pakankamai. Trūksta mažiausiai 3 logopedų.

Savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dažniausiai susiduria su logopedų trūkumo problema, tačiau savivaldybės tarybai 2023 m. biudžete patvirtinus lėšas trūkstamų mokytojų, švietimo pagalbos mokiniui specialistų pritraukimui finansuoti mokymąsi/persikvalifikavimą, tikimasi išspręsti šią problemą. Yra pedagogų, norinčių persikvalifikuoti, studijuoti, įgyti logopedo/specialiojo pedagogo profesiją. Taip pat ketinama didinti bendrojo ugdymo mokyklose jungtinių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių veiklos trukmę: nuo 4.00 val. iki 6.00-8.00 val.

15. Kauno miesto savivaldybė

Kauno miesto savivaldybėje ikimokyklinio amžiaus vaikų iki 6 m. yra 21877.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 91 švietimo įstaiga: 76 lopšeliai-darželiai, 5 mokyklos-darželiai, 6 daugiafunkciai centrai, 1 gimnazija, 3 specialiosios įstaigos.

Savivaldybėje yra 29 nevalstybinės švietimo įstaigos, kurios vykdo ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą. Jose ugdomi 1256 vaikai.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 3077, nuo 3 m. iki 5 m. – 8169. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 312. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 169 (iki 3 m. amžiaus) ir 288 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Kauno miesto savivaldybė atkreipė dėmesį į tai, kad Kauno mieste yra pakankamai laisvų vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo grupėse. 2023 m. spalio 11 d. duomenimis Kauno mieste laisvos yra 998 vietos į ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupes: į lopšelio grupes 140 vietų, į darželio grupes 605 vietos, į priešmokyklinio amžiaus grupes 253 vietos. Tėvai (įtėviai, globėjai) yra pateikę prašymus įstaigose, kuriose nėra laisvų vietų. Tačiau jie turi galimybę rinktis kitas įstaigas, vykdančias ikimokyklinio ugdymo programas, nes Kauno mieste įstaigos nėra suskirstytos pagal gyvenamąją vietą. Visiems, kurie kreipiasi dėl švietimo įstaigos lankymo yra siekiama pasiūlyti arčiausiai esančią įstaigą, kurioje yra laisva vieta.

Vaikų, turinčių didelius spec. poreikius yra 443, labai didelius – 14. Vaikai, turintys spec. poreikius reikalingą pagalbą gauna.

Tiek savivaldybė, tiek švietimo įstaigos siekia užtikrinti vaikams reikiamos pagalbos suteikimą, tačiau pastebima, kad trūksta logopedų, spec. pedagogų, psichologų, mokytojų padėjėjų. Švietimo įstaigos, informaciją, kad ieško specialistų skelbia tiek savo internetinėse svetainėse, tiek Kauno miesto savivaldybės internetinėje svetainėje, bendradarbiauja su universitetais bei kt. mokymosi įstaigomis.

Kauno švietimo inovacijų centras 2022–2023 m. m. organizavo kvalifikacijos tobulinimo renginius, skirtus pagalbos mokiniui specialistams, logopedams, socialiniams pedagogams, psichologams, mokytojo padėjėjams: 51 seminarą, 6 kursus, 6 konferencijas, 26 metodinius renginius, 1 konsultaciją ir 1 atvirą veiklą.

Savivaldybėje didžiausios eilės į švietimo įstaigas yra Šilainių, Aleksoto ir Centro seniūnijose. Siekiant užtikrinti vaikų patekimą į arčiausiai namų esančią įstaigą Savivaldybė steigia tiek naujas grupes, tiek atidaro naujas švietimo įstaigas:

- 2016–2017 m. m. įsteigtos 29 naujos grupės,
- 2017–2018 m. m. įsteigtos 3 naujos grupės,
- 2018–2019 m. m. įsteigta 11 naujų grupių,
- 2019–2020 m. m. įsteigta 1 nauja grupė,
- 2020–2021 m. m. įsteigtos 8 naujos grupės,
- 2021–2022 m. m. įsteigta 10 naujų grupių,
- 2022–2023 m. m. įsteigta 13 naujų grupių.
- 2022–2023 m. m. Šilainių seniūnijoje atidaryta naujai pastatyta ikimokyklinio ugdymo įstaiga Kauno lopšelis-darželis „Vaikystės takas“ (12 grupių),
- 2023–2024 m. m. Viliampolės seniūnijoje bus atidaryta nauja ikimokyklinio ugdymo įstaiga „Pelėdžiukas“ (9 grupių).

16. Kauno rajono savivaldybė

Savivaldybėje yra 6487 deklaruotų ikimokyklinio amžiaus vaikų.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 38 švietimo įstaigos: 21 lopšelis-darželis/darželis, 1 pradinė mokykla, 4 mokyklos-darželiai, 5 pagrindinės mokyklos, 4 gimnazijos, 3 mokyklos-daugiafunkciai centrai.

Savivaldybėje veikia 9 privačios švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, jose ugdomi 282 vaikai.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 684, nuo 3 m. iki 5 m. – 3112. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 112. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 843 (iki 3 m. amžiaus) ir 164 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus). Savivaldybės švietimo įstaigose trūksta vietų lopšelio amžiaus vaikams.

Savivaldybės ugdymo įstaigas lanko 85 vaikai, turintys didelių arba labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių (81 vaikas turintis didelių, 4 vaikai turintys labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių). Šiuo metu jie gauna reikalingą pagalbą, tačiau pagalbos poreikis kasmet kinta priklausomai nuo vaiko turimų specialiųjų ugdymosi poreikių. Socialinio pedagogo, spec. pedagogo etatų darželiuose nėra, tokiu atveju pagalba užtikrinama Kauno rajono pedagoginėje psichologinėje tarnyboje. Savivaldybė papildomai steigia švietimo pagalbos specialistų etatus mokytojo padėjėjo, logopedo siekdama užtikrinti pagalbos teikimą.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą yra iki 12 km.

Ikimokyklinis ugdymas nėra privalomas, todėl tėvai patys atveža savo vaikus viešuoju transportu arba nuosavais automobiliais. Vaikai, kuriems paskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas pavėžėjimas organizuojamas bendrojo ugdymo mokyklų mokykliniais autobusais, sudarant bendradarbiavimo sutartis tarp mokyklų.

Pagrindinės švietimo įstaigų nelankymo priežastys: trūksta vietų ikimokyklinio ugdymo grupėse arba tėvai nepageidauja leisti vaikų į švietimo įstaigą ir neteikia prašymo dėl priėmimo į darželį. Duomenų apie vaikus, nelankančius švietimo įstaigų, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) švietimo įstaigos, neturi.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vaikai gauna reikiamą specialistų pagalbą. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose 2022–2023 m.m. yra 27,75 specialiojo pedagogo, 5,5 psichologo, 45,25 mokytojo padėjėjo etatai. Savivaldybė, atsižvelgdama į lėšas, nuosekliai didina švietimo pagalbos specialistų skaičių: 2019–2022 metais papildomai įsteigti 8,95 logopedo, 3,5 psichologo, 36,5 mokytojo padėjėjo etatai. Didėjant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičiui, teikiamos pagalbos pilnai nepakanka. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose nėra įsteigtų specialiojo pedagogo ir socialinio pedagogo etatų. Dėl mažo specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičiaus, atskirose ugdymo įstaigose susidaro tik nedidelė švietimo pagalbos specialistų etato dalis, taip pat dėl žiedinės savivaldybės specifikos, nutolusių nuo centro ugdymo įstaigų vadovams sunku pritraukti švietimo pagalbos specialistus dirbti nedideliu darbo krūviu (nepilnu etatu).

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose, kuriose nėra reikiamo švietimo pagalbos specialisto, švietimo pagalbą teikia Kauno rajono pedagoginės psichologinės tarnybos specialistai. Siekdama padidinti švietimo pagalbos prieinamumą, 2022 m. Savivaldybė papildomai įsteigė 5 švietimo pagalbos specialistų etatus Kauno rajono pedagoginėje psichologinėje tarnyboje: 1 logopedo, 1 specialiojo pedagogo, 1 socialinio pedagogo, 0,5 psichologo, 1,5 karjeros specialisto.

Savivaldybė dažniausiai susiduria su šiomis problemomis:

1. Ikimokyklinio ugdymo mokytojų, pagalbos vaikui specialistų trūkumu. Atsižvelgus į šią problemą, 2021 liepos 1 d. Savivaldybės taryba patvirtino Pedagogų rengimo, perkvalifikavimo ir pritraukimo į Kauno rajono mokyklas 2021-2025 metais tvarkos aprašą. Savivaldybė kasmet skiria po 100000 Eur mokytojų pritraukimo priemonių įgyvendinimui:

– pagal studijų kainą 100 proc. finansuojamos persikvalifikavimo, papildomo mokomojo dalyko specializacijos studijos (2021-2022 m. finansuojamas);

– Kauno rajono gyventojams, turintiems aukštąjį išsilavinimą ir norintiems įgyti pedagogo ir mokomojo dalyko kvalifikaciją, finansuojama 80 proc. studijų kainos;

– studentams, pasirinkusiems tų mokomųjų dalykų pedagogikos studijas, kurių specialistų trūksta labiausiai, skiriamos 200 Eur mėnesinės stipendijos;

– pirmas pedagogikos studijas baigusiems asmenims iš dalies finansuojamos įsikūrimo gyvenamojoje vietoje išlaidos – po 5000 Eur;

– du kartus per metus vykdoma apklausa dėl mokytojų poreikio. Iš anksto skelbiama informacija savivaldybės interneto svetainėje apie būsimas laisvas mokytojo darbo vietas. Baigiamųjų kursų studentus tokiu būdu pasiekia informacija apie galimas darbo vietas.

Įgyvendinant programą į Savivaldybę per du metus įdarbintas 31 specialistas iš jų: 24 ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai, 2 specialieji pedagogai, 5 logopedai.

Nuo 2022 m. rugsėjo mėn. Savivaldybė skiria visiems rajono bendrojo ir ikimokyklinio ugdymo mokytojams lėšų (100 Eur bendrojo ugdymo mokyklos mokytojui ir 50 Eur ikimokyklinio ugdymo mokyklos mokytojui) mokymo priemonių ugdymo procesui organizuoti įsigijimui. Iš Savivaldybės biudžeto skirta 101365 Eur.

Nuo 2023 m. sausio mėn. kompensuojamos pedagoginių darbuotojų kelionės į darbą ir atgal išlaidos. Kompensacija mokama mokyklų direktoriams, pavaduotojams ugdymui, skyrių vedėjams, pedagogams bei pagalbos mokiniui ir mokytojui specialistams. Priėmus sprendimą sudarytos palankesnės sąlygos įdarbinti ir išlaikyti jau esamus mokytojus. Kelionių išlaidų kompensavimui iš Savivaldybės biudžeto bus skirta apie 400 tūkst. Eur per metus.

Ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumo, vietų trūkumo problema Savivaldybėje sprendžiama keliomis kryptimis: kuriamos naujos vietos darželiuose, renovuojami veikiantys darželiai steigiant naujas grupes, nuomojamos surenkamos modulinės patalpos, pasitelkiami privatūs tiekėjai, privačių namų kvartaluose pastatę modernius darželius ir pagal sutartis nuomojantys juos savivaldybei, pasirašomos bendradarbiavimo sutartys dėl patalpų nuomos ir ugdymo paslaugų teikimo su nevalstybinėmis švietimo įstaigomis, teikiama ikimokyklinio amžiaus vaikų priežiūros paslauga namuose arba nuomojamose patalpose pagal šeimos darželio modelį, skiriamos kompensacijos į Savivaldybės darželius nepatekusiems ir privačius darželius lankantiems vaikams.

Kauno rajone 2019-2022 m. įsteigtos 102 ugdymo grupės, 1985 vietos, priimta 1680 vaikų.

Nuo 2022-09-01 naujai įsteigtų grupių skaičius – 8, vietų skaičius – 150 (Mastaičių mokykloje-daugiafunkciame centre – 6 gr., 120 vietų; Kačerginės mokykloje-daugiafunkciame centre – 1 gr., 15 vietų; Neveronių lopšelyje-darželyje atlikus pastato renovaciją –1 gr., 15 vietų).

Siekiant padidinti ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumą ir atsižvelgiant į aplinkybes, kad Kauno rajono savivaldybė neturi patalpų naujų ugdymo grupių plėtrai, 2022 m. buvo pasirašytos 4 bendradarbiavimo sutartys dėl ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikimo (su 2 nevalstybinėmis švietimo įstaigomis (Domeikavos, Karmėlavos sen.) ir Jonavos savivaldybe pagal kurias Savivaldybė finansuoja vaikų išlaikymą jų švietimo įstaigose. Tokiu būdu sukurta 219 vietų.

2023 m. vasario mėn. Užliedžiuose, Pienių gatvėje atidarytas 8 grupių 149 vietų darželis, kurį lanko 118 vaikų. Darželį pastatė privatūs investuotojai, Savivaldybė viešo konkurso būdu

įsigijo jį. Kasmet ikimokyklinio ugdymo paslaugų poreikis išlieka didesnis nei švietimo įstaigų galimybės. Sėkmingai pasirengta įgyvendinti visuotinį ikimokyklinį ugdymą nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. priimant į švietimo įstaigas visus 4 metų amžiaus vaikus, tačiau mažesnių vaikų į švietimo įstaigas visų priimti nėra galimybės. Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. į ugdymo grupes numatoma priimti 1217 vaikų. Savivaldybės duomenų bazėje į švietimo įstaigų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo užregistruotas 2941 prašymas pirmu pasirinkimu.

Savivaldybės tarybos 2023 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. TS-128 „Dėl pritarimo Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybių teritorijoje gyvenančių vaikų, ugdomų savivaldybių švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ugdymo programą, ugdymo sąlygų tenkinimo išlaidų kompensavimo sutarčiai bei kainos už ugdymo sąlygų tenkinimą už vaiko lankyto dieną nustatymo“, pritarta Kauno miesto savivaldybės ir Savivaldybės bendradarbiavimui ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikimo srityje. Artimiausiu metu bus pasirašyta Sutartis tarp Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybių dėl ikimokyklinio ugdymo programą Kauno miesto savivaldybės švietimo įstaigose lankančių Kauno rajono savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų išlaidų už ugdymo sąlygų tenkinimą kompensavimo. Kauno miesto savivaldybei bus kompensuojamos išlaidos už ugdymo sąlygų tenkinimą Kauno rajono savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų, ugdomų Kauno miesto savivaldybės švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ugdymo programą.

17. Kazlų Rūdos savivaldybė

Kazlų Rūdos savivaldybėje yra 3 bendrojo ugdymo mokyklos (ir 6 skyriai), kuriose vykdomas ikimokyklinis ugdymas. Kaimiškose vietovėse yra įsteigta Gimnazijos skyriai su ikimokyklinio ugdymo grupėmis, todėl mokyklos prieinamumas nuo 1-5 metų vaikams yra užtikrinamas.

Laisvų neužimtų vietų būna iki 15, kurios mokslų metų eigoje užsipildo.

Ne savivaldybės pavaldumo yra viena mokykla, kurioje vykdomas ikimokyklinis ugdymas, joje ugdomi 23 vaikai.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 77, nuo 3 m. iki 5 m. – 252. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 6. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 13 (iki 3 m. amžiaus).

Švietimo pagalbos specialistai dirba visuose skyriuose su ikimokyklinio ugdymo vaikais, specialistų trūkumo nėra.

Vidutinis atstumas nuo vaiko gyvenamosios vietos miesto teritorijoje nesiekia 2 km. Pavėžėjimas teikiamas 4 ikimokyklinio ugdymo grupės vaikams kaimiškose vietovėse, su lydinčiu asmeniu (mokytojo padėjėja).

Pavėžėjimo paslauga pagal poreikį užtikrinama 100 proc. Kol kas ikimokyklinio ugdymo infrastruktūros ir pasiekiamumo klausimai yra pilnai išspręsti.

18. Kėdainių savivaldybė

Kėdainių savivaldybėje yra 1768 ikimokyklinio amžiaus vaikai (0-5 metų), kurių deklaruota gyvenamoji vieta Kėdainių rajono savivaldybė. Iš jų: 737 vaikai iki 3 m. amžiaus, 1031 – nuo 3 m. amžiaus.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 7 lopšeliai-darželiai, 10 bendrojo ugdymo mokyklų, 2 socialiniai ir ugdymo centrai.

Rajono savivaldybėje yra dvi privačios švietimo įstaigos, kuriose ugdomi 43 vaikai pagal ikimokyklinio ugdymo programą.

Savivaldybės švietimų įstaigose vietų skaičius – 2090.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 385, nuo 3 m. iki 5 m. – 978. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 28. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 11 (iki 3 m. amžiaus).

Iš lankančių ugdymo įstaigas vaikų turi specialiųjų ugdymosi poreikių: 18 labai didelių. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikai gauna jiems reikalingą pagalbą, tačiau nevisose ugdymo įstaigose gaunamos pagalbos pakanka. Kėdainių r. Akademijos gimnazija neturi psichologo.

Toliausiai nutolusi rajono gyvenvietė Ažytėnai. Nuo jos iki rajono centro yra apie 35 km, o iki artimiausios ugdymo įstaigos vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą – 10 km.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pavėžėjimą iki ugdymo įstaigos sprendžia tėvai.

Vaikų, nelankančių švietimo įstaigos dėl neturėjimo galimybės atvykti į įstaigą, rajono savivaldybėje nėra.

Savivaldybėje nuo 2020 m. įgyvendinama mokytojų motyvacijos programa, kurios tikslas – imtis priemonių, kaip užtikrinti reikiamą pedagogų poreikį ugdymo procesui organizuoti ir pritraukti pedagogus dirbti švietimo įstaigose. 2023 m. programa papildyta naujomis priemonėmis, į ją įtraukti pagalbos mokiniui specialistai.

Problemoms su kuriomis susiduria švietimo įstaigos:

1. Medicininių paslaugų teikimas ugdymo įstaigose. Yra ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų, kuriems būtinos kateterizavimo, kvėpavimo aparato ir trachėjinio vamzdelio valymo, cukraus kiekio kraujyje matavimo ir insulino leidimo paslaugos. Gydomo įstaigos (ligoninė, pirminės sveikatos priežiūros centras) šių paslaugų ugdymo įstaigoje neteikia, todėl būtinas slaugytojo etatas ikimokyklinio ugdymo įstaigoje.

Taip pat daugėja lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis (alerginė astma, bronchinė astma, atopinis dermatitas, epilepsija ir kt.) sergančių vaikų, kuriems reikalinga medicininė priežiūra.

2. Tėvų didelis pasipriešinimas dėl specialiųjų ugdymo poreikių vaikui nustatymo. Ugdymo įstaigos švietimo pagalbos specialistai pastebi ir atpažįsta vaikų specialiuosius poreikius, kartu su mokytoju kalba su vaiko tėvais dėl specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimo ir nustatymo vaikui, kad būtų galima pradėti laiku teikti švietimo pagalbą vaikui. Ypač sunkūs ir problemiški atvejai, kai tėvai neigia, prieštarauja, nesutinka ar nenori pripažinti ir padėti savo vaikui ir sau; neduoda sutikimo vertinimo atlikimui.

Taip pat norėtųsi, kad trumpėtų vaiko spec. poreikių vertinimo eilė Pedagoginėje psichologinėje tarnyboje ir vertinimo nebereikėtų laukti keleto mėnesių, nes savalaikė pagalba užtikrina vaikų individualią pažangą, socialinę-emocinę gerovę, padeda įveikti sunkumus ir patirti sėkmę.

3. Neišspręstas mokymo lėšų skyrimas ugdymo įstaigai dėl mokytojo padėjėjo etatų steigimo. Didėjant vaikų, kuriems reikalingas mokytojo padėjėjas, skaičiui, didėja ir mokytojo padėjėjų skaičius ugdymo įstaigoje. Rugsėjo 1 d. mokytojo padėjėjų skaičiaus negalima numatyti, šis skaičius nuolat kinta. Mokytojo padėjėjas nėra pedagogas, jis nėra registruojamas pedagogų registre, o atlyginimas jam yra mokamas iš mokymo lėšų.

19. Kelmės rajono savivaldybė

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 8 švietimo įstaigos (lopšeliai-darželiai – 2 ir bendrojo ugdymo mokyklos – 6).

Savivaldybėje veikia 1 privati švietimo įstaiga, vykdanči ikimokyklinio ugdymo programą. Ugdomi 8 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra 680 vietų: 135 vietos vaikams iki 3 m. amžiaus ir 549 vietos vaikams nuo 3 m. amžiaus.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 139, nuo 3 m. iki 5 m. – 417. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 10. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Visų vaikų poreikis ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą yra patenkintas, vietų netrūksta.

Savivaldybės ugdymo įstaigose ugdoma 25 vaikai, turintys didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių.

Švietimo įstaigose trūksta specialistų – vienose švietimo įstaigose vaikai gauna logopedo, soc. pedagogo pagalbą, kitose trūksta mokytojų padėjėjų, judesio korekcijos specialisto, psichologo. Problema sprendžiama didinant krūvį esamiems specialistams, taip pat pagalbą teikia Kelmės švietimo pagalbos tarnybos specialistai.

Savivaldybė sprendama šią problemą didina krūvį, taip pat pagalbą teikia Švietimo pagalbos centras.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą yra 32 km (Pakražančio gimnazija).

Vaikai į savivaldybės švietimo įstaigas, vykdančias ikimokyklinio ugdymo programą, atvežami mokykliniu autobusu (su lydinčiu asmeniu) arba atveža tėvai.

Nėra vaikų, kurių nelankymo švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, priežastis būtų – neturėjimas galimybės atvykti į įstaigą.

Pagrindinės problemos su kuriomis susiduria savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra psichologų trūkumas ir patalpų atnaujinimas.

20. Klaipėdos miesto savivaldybė

Klaipėdos miesto savivaldybėje registruotų ikimokyklinio amžiaus vaikų yra 8253.

Klaipėdos miesto savivaldybėje yra 47 švietimo įstaigos, įgyvendinančios ikimokyklinio ugdymo programas, iš jų: 41 ikimokyklinio ugdymo įstaiga, 3 mokyklos-darželiai, 1 bendrojo ugdymo mokykla ir Regos ugdymo centras.

Klaipėdos mieste veikia 17 nevalstybinių švietimo įstaigų, kuriose ugdoma 580 ikimokyklinio amžiaus vaikų, iš jų: nuo 1 iki 3 metų – 223, nuo 3 iki 6 metų – 357.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 1541, nuo 3 m. iki 5 m. – 4874. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 115. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 110 (iki 3 m. amžiaus) ir 65 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Laisvos vietos yra pietinėje miesto dalyje – nuo Baltijos prospekto iki Smiltės gatvės lopšeliuose-darželiuose, tačiau tėvai, gyvenantys šiaurinėje ir centrinėje miesto dalyse, nesirenka laisvų vietų siūlomose įstaigose dėl per didelio atstumo ir nepatogumo bei laukia vietų pageidaujamosiose įstaigose.

Laisvų vietų skaičius Klaipėdos miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose: nuo 2-3 metu – 39 (lietuvių ugdomąją kalba) ir 8 (rusų ugdomąją kalba), nuo 3 iki 6 m. amžiaus – 209.

Klaipėdos miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas lanko 317 vaikų, turinčių didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Šiems vaikams reikalinga pagalba teikiama lopšelyje-darželyje „Versmė“ arba įstaigose, kurios turi specialiojo ugdymo grupes (lopšeliai-darželiai „Sakalėlis“, „Švyturėlis“, „Čiauškutė“, „Pušaitė“), specializuotas ugdymo grupes (Regos ugdymo centras) arba kitų ikimokyklinio ugdymo įstaigų bendrosiose grupėse. Užtikrinant pagalbą vidutinių, didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams, iš savivaldybės biudžeto finansuojama 90,25 mokytojo padėjėjo etatų. Visose įstaigose teikiama logopedo, psichologo pagalba. Specialiojo ugdymo ir specializuotose grupėse teikiama surdopedagogo, tiflopedagogo pagalba.

Klaipėdos miesto savivaldybės švietimo įstaigose vaikai ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programas, jiems teikiama logopedų ir mokytojo padėjėjų pagalba. Psichologinė pagalba yra teikiama centralizuotai Klaipėdos pedagoginėje psichologinėje tarnyboje įsteigus Ikimokyklinio ugdymo psichologinės pagalbos skyrių, kuriame dirba 14 psichologų.

Šiuo metu trūksta specialiųjų pedagogų (2), logopedų (4). Informacija skelbiama Užimtumo tarnybos tinklapyje ir įstaigų interneto svetainėse.

Pagrindinė priežastis dėl ko vaikai nelanko švietimo įstaigų yra vietų trūkumas švietimo įstaigose.

Klaipėdos miesto savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigos dažniausiai susiduria su šiomis problemomis: ikimokyklinio ugdymo pedagogų, logopedų, specialistų trūkumas; daugėja vaikų, kurių tėvai nesutinka įvertinti vaiko specialiųjų ugdymosi poreikių ir nustatyti švietimo pagalbos ir paslaugų reikmių, todėl tokiems vaikams neparengiamos rekomendacijos dėl pagalbos teikimo.

Didinant ikimokyklinio ugdymo vietų skaičių Klaipėdos mieste numatomos šios priemonės:

- 1) planuojama statyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą šiaurinėje miesto dalyje;
- 2) po lopšelio-darželio „Svirpliukas“ rekonstrukcijos (planuojama pastato rekonstrukcijos pabaiga 2023 m. rugpjūčio mėn.) papildomai bus komplektuojamos 5 grupės (100 naujų ugdymo vietų);

3) pastačius naują mokyklą ir perkėlus mokinius iš Tauralaukio progimnazijos pastato, planuojama šį pastatą rekonstruoti ir pritaikyti ikimokyklinio ugdymo įstaigai. Po rekonstrukcijos veiks 10 grupių (110 ugdymo vietų).

21. Klaipėdos rajono savivaldybė

Klaipėdos rajone registruota 2078 ikimokyklinio amžiaus vaikai, gimę 2018–2021 metais (291 iš jų registruoti iš užsienio). 2022 m. gimimo registruota 525 vaikai (63 iš jų – iš užsienio).

Klaipėdos rajono savivaldybėje veikia 5 lopšeliai-darželiai ir 4 jų skyriai, 1 mokykla-darželis, 1 mokykla-daugiafunkcinis centras ir 1 skyrius, 8 bendrojo ugdymo mokyklos ir 11 jų skyrių, kurie vykdo ikimokyklinio ugdymo programas.

Rajone veikia 14 privačių švietimo įstaigų, kuriose ugdoma 684 ikimokyklinukai.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 320, nuo 3 m. iki 5 m. – 1398. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 29. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 250 (iki 3 m. amžiaus) ir 60 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus). Laisvų vietų ugdymo įstaigose, esančiose atokesnėse vietovėse, nuo 2023 m. rugsėjo 1 d.: 1,5-3 m. – 12, 4-5 m. – 20. Jei atsilaisvina kažkurioje kitoje įstaigoje, į laisvą vietą priimama eilėje laukiantys vaikai.

Visose rajono ugdymo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programas, yra ir lopšelio grupės 2-3 m. vaikams. Šio amžiaus vaikams rajone yra didžiausias poreikis.

Rajono ugdymo įstaigose ugdoma 115 didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų. Visose jose yra 3-4 pagalbos mokiniui specialistai, tad didesniu ar mažesniu intensyvumu šiems specialiųjų ugdymosi poreikių vaikams teikiama švietimo pagalba. Lopšeliuose-darželiuose nėra socialinių pedagogų, bet jų etatus steigti numatoma nuo 2024 m. sausio 1 d. Nuo 2023 m. sausio 1 d. Klaipėdos rajono pedagoginėje psichologinėje tarnyboje pradėjo dirbti Mobilioji komanda (3 etatai).

Savivaldybės tarybos sprendimu kompensuojama 250 eurų tėvų (globėjų) mokamo mėnesio mokesčio kiekvienam vaikui, kurio tėvai (globėjai) sudarė mokymo sutartį su Klaipėdos rajono savivaldybėje esančia privačia švietimo įstaiga. 178 vaikai lanko Klaipėdos miesto privačias ugdymo įstaigas ir Savivaldybė kompensuoja 100 eurų tėvų (globėjų) mokamo mėnesio mokesčio kiekvienam vaikui, jeigu tėvai (globėjai) sudarė mokymo sutartį su kitoje savivaldybėje esančia privačia švietimo įstaiga.

Švietimo įstaigų tinklas išdėstytas tankiai (31 ugdymo įstaigoje ir/ar jų skyriuose), tad didžiausias atstumas nuo gyvenvietės iki įstaigos yra apie 3 km.

Ikimokyklinukus į ugdymo įstaigas atveža tėvai.

Vaikai nelanko švietimo įstaigos kai nėra vietų. Problemų pasiekti ugdymo įstaigą nėra, nes mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ugdymo programas, tinklas yra tankiai išdėstytas.

Švietimo pagalbą vaikai gauna, nes visose ugdymo įstaigose dirba pagalbos mokiniui specialistai (psichologai, specialieji pedagogai, logopedai). Pagal poreikį teikiama mokytojų padėjėjų paslauga. Bendrojo ugdymo mokyklose dirba ir socialiniai pedagogai.

Švietimo įstaigos įvardija ikimokyklinio ugdymo mokytojų, kai kurių švietimo pagalbos specialistų trūkumą bei per didelį ugdymo proceso dokumentavimo krūvį.

Iki 2026 m. planuojama Klaipėdos rajone įsteigti apie 650 naujų vietų ikimokyklinio amžiaus vaikams, taip pat nuo 2023 m. rugsėjo planuoja atsirasti apie 100 naujų vietų privačiame darželyje.

22. Kretingos savivaldybė

Kretingos rajono savivaldybėje yra 1400 ikimokyklinio amžiaus vaikų.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 13 Savivaldybės švietimo įstaigų ir 6 jų skyriai (3 ikimokyklinio ugdymo įstaigos ir vienos iš jų 1 skyrius, 10 bendrojo ugdymo mokyklų ir 5 jų skyriai).

Savivaldybės švietimo įstaigose yra 375 vietos vaikams iki 3 m. amžiaus, vaikams nuo 3 m. amžiaus yra 983 vietų.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 373, nuo 3 m. iki 5 m. – 889. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal

priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 16. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 37 (iki 3 m. amžiaus) ir 6 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę vaikų skaičių lemia vietų trūkumas Kretingos miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Kretingos rajono ugdymo įstaigose yra laisvų vietų (14 vietų vaikams nuo 2 iki 3 metų amžiaus, 20 vietų vaikams nuo 3 iki 5 metų amžiaus, priešmokyklinio ugdymo grupėse – 9 laisvos vietos).

Savivaldybėje veikia 2 grupės vaikams nuo 1 m. amžiaus, ugdomi 24 vaikai. Prašymų ugdyti vaikus iki 1 m. amžiaus nėra, todėl tokios grupės neformuojamos.

Savivaldybės mokyklose ugdoma 15 ikimokyklinio amžiaus vaikų, turinčių didelių ir labai didelių ugdymosi poreikių. Visiems vaikams teikiama bent dviejų, iš visų paskirtų, specialistų pagalba. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose trūksta socialinio pedagogo bei specialiojo pedagogo pareigybių. Siekiant dalinai išspręsti šias problemas, Kretingos rajono švietimo centro Pedagoginės psichologinės pagalbos skyriuje įsteigta socialinio pedagogo pareigybė, kuri skirta ikimokyklinio ugdymo įstaigoms, įstaigose dirbančių logopedų pareigybės perskirstomos ir dalį kontaktinių valandų logopedai dirba kaip specialieji pedagogai.

Toliausiai esanti gyvenamoji vietovė nutolusi nuo artimiausios ugdymo įstaigos 15 km (gyvenvietė ribojasi su Skuodo rajono savivaldybe).

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pavėžėjimas savivaldybėje neorganizuojamas. Pavėžėjimas užtikrinamas tik vaikams, kuriems skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas.

Kasmet socialiniai seniūnijų darbuotojai primena mažamečius vaikus auginantiems tėvams apie galimybę ugdyti vaikus švietimo įstaigose, esant reikalui, padeda užpildyti dokumentus. Paprastai yra apie 18 ikimokyklinio amžiaus vaikų, kurių tėvai dažnai keičia gyvenamąją vietą, augina daugiau nei 3 vaikus ar veda netinkamą gyvenimo būdą.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos šiandien susiduria su problemomis:

1) nedidindamas pedagogų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientas dėl veiklos sudėtingumo, neskiriamos lėšos pareiginės algos kintamosios dalies apmokėjimui;

2) pagalbos mokiniui specialistų trūkumas;

3) miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas lanko daugiau vaikų nei realiai yra vietų (specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų dvigubinimas), netenkinamas vaikų iki 3 m. amžiaus poreikis lankyti darželį (tėvai informuojami el. paštu ar telefonu savivaldybės švietimo skyriaus specialisto);

4) pavėžėjimo problema įgyvendinant visuotinę ikimokyklinį ugdymą, savivaldybės biudžetui ikimokyklinis ugdymas tampa sritimi reikalaujančia ypač didelio savivaldybės prisidėjimo.

Siekiant užtikrinti kuo didesniame vaikų skaičiui prieinamą kokybišką ikimokyklinį ugdymą numatyta statyti priestatą dviem naujoms grupėms mieste, didindamas švietimo pagalbos specialistų pareigybių skaičius įstaigose, Kretingos rajono švietimo centro Pedagoginės psichologinės pagalbos skyriuje įsteigta pagalbos specialistų komanda, kuri aptarnauja visas rajono įstaigas, neturinčias šių specialistų etatų.

23. Kupiškio rajono savivaldybė

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 7 švietimo įstaigos, kurių steigėjas yra savivaldybė (3 darželiai, 4 bendrojo ugdymo mokyklos).

Kupiškio rajone švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą yra 542 vietos: vaikams iki 3 m. – 75 vietos, vaikams nuo 3 m. – 467 vietos.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 65, nuo 3 m. iki 5 m. – 270. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 16. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Kupiškio rajono savivaldybės švietimo įstaigas lanko 23 didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių vaikai. Visi vaikai gauna bent 1 pagalbos mokiniui specialisto pagalbą, pvz. skirta logopedo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo pagalba – vaikas gauna logopedo pagalbą. Logopedo pagalbą gauna visi vaikai – 23. Specialiojo pedagogo pagalba negauna 14 vaikų. Psichologo – 10 vaikų. Socialinio pedagogo – 22 vaikai. Mokytojo padėjėjo – 4 vaikai.

Ikimokyklinėse ugdymo įstaigose nėra specialiųjų pedagogų etatų, tačiau jiems yra sudarytos sąlygos kreiptis į švietimo pagalbos tarnybą ir gauti specialiojo pedagogo pagalbą, taip pat ugdymo įstaigoje dirbantys logopedai atlieka dalį specialiojo pedagogo funkcijų. Ugdymo įstaigose nėra psichologo ir socialinio pedagogo etatų. Kupiškio r. švietimo pagalbos tarnyba teikia pagalbą vaikams, kuriems nėra teikiama pagalba ugdymo įstaigose.

Atstumas iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą yra 12 km.

Į ikimokyklinio ugdymo įstaigas esančias Kupiškio mieste tėvai vaikus atveda/atveža. Į rajone esančias švietimo įstaigas, kurios vykdo ikimokyklinio ugdymo programą ikimokyklinio amžiaus vaikus, kurių tėvai negali atvežti į įstaigą, atveža įstaigos geltonieji autobusai.

Vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į įstaigą nėra.

Kupiškio rajono švietimo įstaigose visi ikimokyklinio amžiaus vaikai gauna auklėtojos pagalbą. 80 procentų vaikų gauna logopedo pagalbą, 95 proc. – mokytojo padėjėjo pagalbą. Psichologo ir socialinio pedagogo pagalba neteikiama, nes nėra įstaigose šių specialistų etatų, kadangi etato steigimui yra nustatytas vaikų skaičius įstaigoje – 400. Rajone nėra ugdymo įstaigų, turinčių tiek ikimokyklinio amžiaus vaikų.

Vaikams, įstaigoje negaunantiems specialistų pagalbos, tėvų pageidavimu pagalba teikiama Kupiškio r. švietimo pagalbos tarnyboje.

24. Lazdijų rajono savivaldybė

Savivaldybėje, seniūnijų duomenimis, yra 656 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

Savivaldybėje veikia 9 švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinį ugdymą: 4 bendrojo ugdymo mokyklos, 1 pagrindinio ugdymo skyrius, 1 pradinio ugdymo skyrius, 3 ikimokyklinio ugdymo skyriai.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra 400 vietų (126 vietos vaikams iki 3 metų ir 274 vietos vaikams nuo 3 metų amžiaus).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 75, nuo 3 m. iki 5 m. – 258. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 13. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

25 vaikai, lankantys švietimo įstaigas, turi didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Visi 25 vaikai gauna pagalbą, tačiau dėl švietimo pagalbos specialistų trūkumo daliai vaikų mažesne apimtimi teikiama logopedo, specialiojo pedagogo, psichologo pagalba. Ypatingas dėmesys savivaldybėje skiriamas mokytojo padėjėjo pagalbai užtikrinti. Skirta 9,68 pareigybės, dirba 16 mokytojo padėjėjų. Savivaldybės švietimo įstaigose trūksta logopedo 2 pareigybių, specialiojo pedagogo – 1 pareigybės, psichologo – 2 pareigybių, tiflopedagogo. Sprendžiant šią problemą, vaikų tėvams rekomenduojama kreiptis į savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą ir sudaromos sąlygos gauti specialiojo pedagogo, psichologo pagalbą ir konsultacijas. Teikiami specialistų patarimai mokytojams, tėvams, kad jie taip pat galėtų lavinti vaikus. Dalis vaikų psichologo pagalbą gauna per projektinę veiklą: įgyvendinant projektą „Kompleksinės paslaugos šeimai Lazdijų rajono savivaldybėje“, vaikams buvo teikiamos psichologo konsultacijos. Savivaldybėje koordinuotai teikiamos švietimo, socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos. Pagalbą gavo 7 vaikai, buvo teikiama kineziterapeuto, psichologo pagalba, vaikai lankosi sensoriniuose kambariuose.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios gyvenvietės iki artimiausios ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra 21 km.

Savivaldybėje mokyklos transportu į švietimo įstaigas pavežami 42 ikimokyklinukai. Įstaigos įsigiję vežiojimui pritaikytų kėdučių, taip pat yra lydinčių asmenų, kurie vyksta kartu su vairuotoju. Pavežami ir tie ikimokyklinukai, kurių vyresnieji broliai mokosi bendrojo ugdymo klasėse ir jiems reikalingas pavėžėjimas. 100 proc. užtikrinamas vaikų, kuriems paskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, pavėžėjimas.

Savivaldybėje yra 276 ikimokyklinio amžiaus vaikai, nelankantys švietimo įstaigos. Savivaldybėje ikimokyklinis ugdymas teikiamas vaikams nuo 1 metų, įsteigtų grupių vaikams iki

vienerių metų nėra. Dalis tėvų apsisprendę vaiką išleisti į ikimokyklinio ugdymo įstaigą tuomet, kai jam sueis 3 metai. Dėl patalpų trūkumo miesto mokyklose-darželiuose šiuo metu negalima steigti papildomų grupių, tačiau iš 2022-2030 metų Alytaus regiono plėtros plane suplanuotų lėšų planuojama modernizuoti esamas arba sukurti 130 naujų vietų įvairaus ikimokyklinio amžiaus vaikams.

Problemos, su kuriomis dažniausiai susiduria savivaldybės švietimo įstaigos: patalpų trūkumas, mokslo metų eigoje atsiranda eilėje laukiančių vaikų, norinčių patekti į švietimo įstaigą, formuojamos mišraus amžiaus grupės, į kurias dalis tėvų nesutinka leisti vaikų, pageidauja labiau pagal amžių išgrynintų grupių; trūksta švietimo pagalbos specialistų, ypač logopedų, specialiųjų pedagogų, psichologų. Mažą mokinių skaičių turinčiose mokyklose trūksta lėšų švietimo pagalbai, ugdymo priemonėms įsigyti. Įstaigos susiduria su tėvų atsakomybės stoka: sergantys vaikai atvedami į darželį.

Šių problemų sprendimo būdai: kai kurių veiklų organizavimui naudojamosi kitomis toje vietovėje netoli esančiomis kultūros centro, vaikų dienos centro, šeimos centro patalpomis. Sprendžiant pedagogų poreikio problemą, darbuotojai skatinami persikvalifikuoti, savivaldybė skiria dalinę finansinę studijų finansavimo paramą. Tikimasi, kad artimiausiu metu ikimokyklinio ugdymo mokytojų savivaldybėje netrūks. Savivaldybė skiria papildomas biudžeto lėšas mokytojo padėjėjo pareigybėms finansuoti. Vietų trūkumo problemą planuojama išspręsti 2022-2030 metų Alytaus regiono plėtros plane suplanuotomis lėšomis. Savivaldybėje mokėstį už ikimokyklinį ugdymą sudaro tik maitinimo kaina, jokie papildomi mokesčiai netaikomi.

25. Marijampolės savivaldybė

Savivaldybėje yra 2918 ikimokyklinio amžiaus vaikų.

Savivaldybės teritorijoje ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 17 Savivaldybės švietimo įstaigų, iš jų: 9 valstybinės ikimokyklinio ugdymo įstaigos; 1 universalus daugiafunkcinis centras; 3 valstybinės progimnazijos; 1 valstybinė pagrindinė mokykla; 2 valstybinės gimnazijos; 1 mokykla-daugiafunkcis centras.

Savivaldybėje veikia 2 privačios ikimokyklinio ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą. Jose ugdomas 61 vaikas.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, vietų skaičius: iki 3 m. vaikams 430 vietų; nuo 3 m. vaikams 1348 vietos. Taip pat yra 180 vietų, skirtų 2-6 metų vaikams, t.y. mišrios grupės, kuriose ugdomi vaikai pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, bei 8 vietų ugdymo grupė specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 447, nuo 3 m. iki 5 m. – 1362. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 7. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 7 (iki 3 m. amžiaus, iš jų 4 gyvenantys kitose savivaldybėse) ir 3 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus). Pastaba. Vaikai stovi laukiančiųjų eilėje į norimas įstaigas, kuriose vietų nėra, bet yra kitose ugdymo įstaigose.

Savivaldybės ugdymo įstaigas lanko 375 vaikai, turintys didelius ir labai didelius specialiuosius ugdymosi poreikius. Užtikrinant ugdymą, atliepanti kiekvieno vaiko ugdymosi galias ir poreikius bei sėkmingą asmeninę pažangą, įstaigoms pagal poreikį skiriamos mokytojo padėjėjo pareigybės. Tačiau dėl specialistų (psichologų, specialiojo pedagogo bei logopedo) trūkumo tik iš dalies užtikrinama logopedinė, specialioji pedagoginė bei psichologinė pagalba, Trūksta psichologo 2,5 pareigybėms, specialiojo pedagogo – 1 pareigybei, logopedo – 2 pareigybėms, mokytojo padėjėjo – 2,5 pareigybėms užimti. Marijampolės savivaldybės strateginiame plane yra numatytas finansinės paramos skyrimas, studijuojantiems Lietuvos Respublikos aukštosiose mokyklose pagal Marijampolės savivaldybei reikalingų švietimo pagalbos specialistų ir (ar) pedagoginių darbuotojų studijų arba perkvalifikavimo programas.

Nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios savivaldybės ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra daugiau nei 20 kilometrų.

Į Savivaldybės švietimo įstaigas, vykdančias ikimokyklinio ugdymo programas, savivaldybės pavėžėjami yra tik tie vaikai, kuriems Marijampolės savivaldybės administracijos

Vaiko gerovės komisija rekomendavo, administracijos direktorius skyrė ir (ar) pratęsė privalomo ikimokyklinio ugdymo organizavimą. Vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, nelankymo priežastys savivaldybei nėra žinomos.

Siekiant didinti ikimokyklinį ugdymą lankančiųjų skaičių bei užtikrinti ikimokyklinį ugdymą visiems savivaldybės vaikams, 2022 m. įsteigtos 5 naujos modulinės grupės, nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. bus formuojama nauja grupė, skirta 1 metų vaikams.

26. Mažeikių rajono savivaldybė

Mažeikių r. savivaldybėje yra 2327 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 18 švietimo įstaigų, kurių steigėja Mažeikių r. savivaldybė: 13 darželių, 2 daugiafunkciai, 1 mokykla darželis, 2 bendrojo lavinimo mokyklos.

Yra Mažeikių nevalstybinis Valdorfo darželis „Namučiai po smilga“, kuris ugdo 19 vaikų.

Mažeikių r. savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą yra iš viso 1856 vietos, iš jų: vaikų iki 3 m. – 378, nuo 3 m. – 1478.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 519, nuo 3 m. iki 5 m. – 880. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 53. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Visų norinčiųjų ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą poreikis patenkinamas.

73 vaikai, lankantys Mažeikių r. savivaldybės ugdymo įstaigas, turi didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ir jie iš dalies 94 proc. gauna jiems reikalingą pagalbą t.y. mokytojo, mokytojo padėjėjo, logopedo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo pagalbą. Pagalba teikiama iš dalies, dėl pagalbos specialistų trūkumo (psichologų, logopedų) Mažeikių r. Šiai dienai Mažeikių r. trūksta 3 – psichologų, 2 – logopedų.

16,9 km yra atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą.

Mažeikių rajone yra sudarytos sąlygos vaikams lankyti artimiausią ikimokyklinio ugdymo įstaigą:

- 1) nemokamas visuomeninis transportas visame Mažeikių rajono teritorijoje;
- 2) siekiant sudaryti sąlygas toliausiai nutolusių gyvenviečių vaikams lankyti artimiausią ugdymo įstaigą ir organizuoti vaikų pavėžėjimą, Mažeikių r. Sedos lopšeliui-darželiui „Jurginėlis“, skirtas „geltonasis“ autobusėlis;
- 3) Mažeikių r. tarybos patvirtintas Mažeikių r. mokinių vežiojimo organizavimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašas, pagal kurį tėvams vežantiems vaikus į ugdymo įstaigą yra kompensuojamos sąnaudos.

Mažeikių rajone nėra vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į įstaigą, ar dėl kitų priežasčių.

Dažniausios problemos su kuriomis susiduria savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą:

- 1) esantis pagalbos specialistų trūkumas bei galimas pedagogų trūkumas, dėl vyresnio amžiaus;
- 2) lėšų stygius infrastruktūros spartesniam atnaujinimui bei gerinimui, siekiant kurti patrauklesnę vaikams ugdymosi aplinką.

Sprendžiant problemas siūloma švietimo įstaigoms aktyviau dalyvauti projektuose pritraukinat papildomų lėšų infrastruktūros gerinimui. Siekiant išlaikyti ir/ar pritraukti specialistus į Mažeikių rajoną Mažeikių r. savivaldybės Tarybos patvirtintas Mažeikių rajono savivaldybės mokyklų pedagogų kelionės išlaidų kompensavimo tvarkos aprašas, pagal kurį švietimo įstaigų specialistams, mokytojams kompensuojamos kelionės į darbą ir atgal išlaidos.

27. Molėtų rajono savivaldybė

Savivaldybėje šiuo metu yra 625 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

Ikimokyklinio ugdymo programas, kurių steigėja savivaldybė, vykdo 4 švietimo įstaigos: 2 ikimokyklinio ugdymo įstaigos (su 4 skyriais) ir 2 bendrojo ugdymo mokyklos.

Savivaldybės švietimo įstaigose iš viso yra 525 vietos (vaikams iki 3 m. – 120; nuo 3 m. – 405).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 101, nuo 3 m. iki 5 m. – 284. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 14. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Visų vaikų, norinčių ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą, poreikis pilnai tenkinamas.

Savivaldybės ugdymo įstaigose ugdomi 8 didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai. Jie visi gauna reikiamą švietimo pagalbą.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą yra 10 km.

28. Neringos savivaldybė

Neringos savivaldybėje ikimokyklinio amžiaus vaikų, kurie nuolatinais čia gyvena, o ne tik yra deklaruoti, nes jų tėvai yra įsigiję nekilnojamąjį turtą Neringos savivaldybėje ir dėl suteikiamų įvažiavimo į Neringos savivaldybės teritoriją bei persikėlimo Smiltynės perkėlos keltais lengvatų deklaravę gyvenamąją vietą, yra apie 65.

Neringos savivaldybėje yra 2 švietimo įstaigos, kurių steigėjas savivaldybė, kurios įgyvendina ikimokyklinio ugdymo programą (1 darželis, 1 bendrojo ugdymo mokyklos skyrius).

Neringos savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra 74 vietos, iš jų: vaikams iki 3 m. – 24 ir nuo 3 m. – 50.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 20, nuo 3 m. iki 5 m. – 29. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 7. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Vaikų, lankančių savivaldybės ugdymo įstaigas, turinčių didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių šiuo metu nėra.

Neringos savivaldybės švietimo įstaigose yra laisvų (neužimtų) vietų ikimokyklinio ugdymo vaikams, į kurias yra priimami vasarą atvykstantys deklaruoti vaikai, realiai gyvenantys kituose Lietuvos miestuose.

Savivaldybės švietimo įstaigoje vaikai ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą gauna reikiamą specialistų pagalbą (pvz. auklėtojo, mokytojo padėjėjo, psichologo, logopedo ar kt.), o jei gaunamos pagalbos jiems nepakanka, tėvai patys arba bendradarbiaudami su Neringos socialinių paslaugų centru vyksta į gydymo ar pagalbą teikiančias įstaigas, o savivaldybė apmoka tokių specialistų konsultacijas iš Mokymo lėšų, skirtų pedagoginei psichologinei pagalbai finansuoti.

Atstumas nuo Preilos iki Nidos yra apie 11 km ir nuo Pervalkos iki Juodkrantės yra apie 17 km.

Ikimokyklinio amžiaus vaikus pavėžėja į ugdymo įstaigas tėvai.

Vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į įstaigą ar dėl kitų priežasčių, nėra.

Didžiausia problema su kuria susiduria savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra deklaruotų, bet nuolat negyvenančių tėvų poreikiai ugdyti vaiką įstaigoje pagal jų „atostogų kalendorių“. Tokiems vaikams nėra skiriamos valstybės mokymo lėšos, todėl Neringos savivaldybei tai papildoma finansinė našta.

29. Pagėgių savivaldybė

Pagėgių savivaldybėje gyvena apie 216 ikimokyklinio amžiaus vaikų.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 2 švietimo įstaigos: 1 darželis ir 1 bendrojo ugdymo mokykla.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 32, nuo 3 m. iki 5 m. – 112. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 5. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 2 (iki 3 m. amžiaus).

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdomi 5 vaikai, turintys didelių specialiųjų poreikių. Teikiama specialioji pedagoginė, logopedo, socialinė pedagoginė ir specialioji pagalba. Trūksta psichologo ir mokytojo padėjėjo pagalbos. Psichologų trūksta Pagėgių savivaldybės bei Tauragės regiono mastu.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą yra 25 km.

Ikimokyklinio amžiaus vaikus, kuriems skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas atveža ir parveža mokyklinis autobusas su lydinčiu asmeniu.

Vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į įstaigą, ar dėl kitų priežasčių nėra. Viena iš vaikų ugdymo įstaigų galimo nelankymo priežasčių – dauguma mamų niekur nedirba ir prižiūri vaikus pačios.

Problemos su kuriomis dažniausiai susiduria savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra:

1) dėl per mažo finansavimo dalinai funkcionali lauko aikštynų įranga, trūksta lauko edukacinių erdvių.

2) ikimokyklinio ugdymo vaikai iš tolimiausių kaimų atvežami su mokykliniu autobusu anksti ryte.

3) dalies tėvų nenoras pripažinti savo vaiko elgesio ir ugdymo sutrikimų. Mokyklose organizuojami vaiko gerovės komisijos posėdžiai, individualūs pokalbiai, tačiau dažnai tai požiūrio nepakeičia. Tėvai įsitikinę, kad jų vaikas „išaugs“.

Pagėgių savivaldybės administracijos projektas „Naujų ikimokyklinio ugdymo vietų kūrimas Pagėgių savivaldybėje“ yra įtrauktas į 2022-2030 m. Tauragės regiono plėtros planą. Tikimasi gauti finansavimą ir rekonstruoti seną, prie Pagėgių lopšelio-darželio esantį pastatą, kur būtų įrengtos dvi darželio grupės bei kitos vaikų ugdymui skirtos patalpos.

30. Pakruojo rajono savivaldybė

Pakruojo rajono savivaldybėje yra registruoti 769 vaikai.

Ikimokyklinio ugdymo programą savivaldybėje įgyvendina 4 darželiai, iš jų 1 nevalstybinis; 2 mokyklų ikimokyklinio ugdymo skyriai, 2 mokyklos turinčios ikimokyklinio ugdymo grupes, 2 daugiafunkciai centrai.

Savivaldybėje yra vienas VšĮ nevalstybinis katalikų lopšelis-darželis. Steigėjas – Pakruojo dekanas. Šiame nevalstybiniame katalikų lopšelyje darželyje ugdomi 57 vaikai.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 139, nuo 3 m. iki 5 m. – 314. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 9. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Savivaldybės švietimo įstaigose netrūksta vietų nei lopšelinio amžiaus vaikams, nei vyresniems. Visų vaikų, norinčių ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą, poreikis patenkintas. Trūksta vaikų, ypač kaimiškų vietovių, ikimokyklinio ugdymo įstaigose.

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 20 ikimokyklinio amžiaus vaikų, turinčių didelius specialiuosius ugdymosi poreikius ir 1 vaikas, turintis labai didelius specialiuosius ugdymosi poreikius. Ne visi vaikai gauna pakankamą pagalbą. Priežastis – pagalbos mokiniui specialistų krūvis neleidžia turėti pilnus etatus dėl nedidelio ugdymo įstaigose esamų vaikų skaičiaus. Miesto darželiuose vaikai gauna logopedo, spec. pedagogo, mokytojo padėjėjo, bet kaimiškų vietovių darželiuose, kuriuose vaikų skaičius nėra didelis, pagalbos specialistai dirba ne pilnais krūviais, todėl pagalba yra ne pilnai užtikrinama. Trūksta 2 logopedų-spec. pedagogų, 1 mokytojo padėjėjo, o psichologų apskritai trūksta rajone – tiek ikimokykliniame, tiek ir bendrajame ugdyme.

Nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra 15 km.

Vaikai iš toliausiai nutolusių gyvenviečių pavežami mokykliniais autobusėliais arba vaikus į ugdymo įstaigą atveža patys tėvai. Šiai dienai tokių vaikų, kurie nelankytų ugdymo įstaigos dėl neturėjimo galimybės ją pasiekti, nėra.

Problemos su kuriomis dažniausiai susiduria savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą:

1) trūksta pedagogams kompetencijų dirbant su vaikais, turinčiais didelių specialiųjų ugdymosi poreikių;

2) visuomenės sveikatos priežiūros specialistų lankymasis ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra epizodinis,

3) dėl nustatytų pagalbos specialistų krūvių, nepakankama jų pagalba vaikams, o aktualiausia problema, kuri taip greitai neišsprendžia – artimiausiu laiku pedagogų trūkumas.

Savivaldybė, ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų prašymu, steigia mokytojo padėjėjo etatus. Savivaldybės planai – didinti švietimo pagalbos prieinamumą, gerinti mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų pasirengimą įtraukčiai, pritaikyti aplinkas įvairių ugdymosi poreikių turintiems vaikams.

31. Palangos savivaldybė

Palangos miesto savivaldybėje vaikų nuo 0 iki 6 m. registruota 841.

Palangos miesto savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, vietų skaičius vaikams iki 3 m. – 190; nuo 3 m. – 526 (6 vietos specialiojoje grupėje)).

Palangos miesto savivaldybėje veiklą vykdo 6 ikimokyklinio ugdymo įstaigos (darželiai), kurių steigėja yra savivaldybė.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 314, nuo 3 m. iki 5 m. – 350. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 174. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Palangos miesto savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo įstaigose vietų netrūksta, norinčių ugdytis poreikis yra visiškai patenkinamas.

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 19 ikimokyklinio amžiaus vaikų, turinčių didelių ar labai didelių specialiųjų poreikių.

Stengiamasi užtikrinti vaikams reikalingas švietimo pagalbos specialistų paslaugas pagal kiekvieno vaiko poreikius. Visose ikimokyklinio ugdymo įstaigose pagalbą teikia logopedai, pagal poreikį – specialieji pedagogai ir mokytojai padėjėjai. Vaikams kuriamos sąlygos kokybiškai ugdytis: pritaikomos edukacinės erdvės, aprūpinama reikalingomis priemonėmis. Palangos lopšelyje-darželyje „Žilvinas“ įsteigta specialioji grupė vaikams su dideliais ir labai dideliais specialiaisiais poreikiais, kurioje vaikams teikiamas ugdymas, atitinkantis jų išskirtinius poreikius. Didėjant specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų skaičiui, darželiai susiduria su pagalbos specialistų: logopedų, specialiųjų pedagogų trūkumu. Taip pat išreiškia poreikį steigti psichologo, socialinio pedagogo etatus ikimokyklinio ugdymo įstaigose.

Palangos miesto savivaldybė neturi kaimo vietovių (gyvenviečių), visos ikimokyklinio ugdymo įstaigos yra pasiekiamos, toliausias atstumas iki ikimokyklinio ugdymo įstaigos yra 5 km.

Vaikų pavežamų į ikimokyklinio ugdymo įstaigas nėra, tačiau esant poreikiui, ikimokyklinio amžiaus vaikų pavežėjimas būtų užtikrintas mokykliniais autobusiukais arba būtų susitarta su privačiais vežėjais, kurių paslaugas perka savivaldybė. 2021 m. tokių ikimokyklinio amžiaus vaikų buvo – vienas. Sunkumų kelia tai, kad mažamečius vaikus turi lydėti suaugę asmenys.

Vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į įstaigas, ar dėl kitų priežasčių savivaldybė neturi.

Palangos miesto savivaldybėje ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams yra užtikrinamas ugdymas ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Siekiant pasiruošti ir užtikrinti visuotinį ikimokyklinį ugdymą, planuojama esant poreikiui įsteigti papildomą grupę ankstyvojo amžiaus vaikams.

Nuo 2024 m. rugsėjo mėn. visos mokyklos ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos turės sudaryti sąlygas specialiųjų ugdymosi poreikių vaikams ugdytis artimiausioje ugdymo įstaigoje, todėl būtina gerinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų infrastuktūrą.

Palangos miesto savivaldybės administracija, bendradarbiaudama su ikimokyklinio ugdymo įstaigomis, analizuodama situaciją, sprendžia iškilusias problemas: siekiama užtikrinti ikimokyklinio ugdymo prieinamumą, pagal galimybes atnaujinama darželių infrastruktūra, finansuojamas iš dalies pedagogų perkvalifikavimas.

32. Panevėžio miesto savivaldybė

Panevėžio mieste yra 3248 ikimokyklinio amžiaus vaikų: iki 3 metų – 1137, nuo 3 metų – 2111.

Panevėžio mieste ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 29 savivaldybės lopšeliai-darželiai ir 2 privatūs darželiai – VŠĮ „Debesų kiemas“, kurį lanko 5 vaikai, VŠĮ „Šermukšniukas“ – lanko 24 vaikai.

Panevėžio miesto savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, vaikams iki 3 metų yra 1100 vietų; nuo 3 metų – 2560 vietų.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 1057, nuo 3 m. iki 5 m. – 2212. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 96. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Panevėžio miesto savivaldybėje netrūksta vietų vaikams, įskaitant ir lopšelinio amžiaus, ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą.

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 212 vaikų, turinčių didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių – 8 vaikai. Visi didelių ir labai didelių ugdymosi poreikius turintys vaikai gauna jiems reikalingą pagalbą.

Siekdama gerinti švietimo pagalbos (specialiosios pedagoginės, specialiosios, psichologinės, socialinės) teikimą, Panevėžio miesto savivaldybė vykdo stebėseną apie skirtą ir teikiamą švietimo pagalbą specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniams savivaldybės mokyklose. Panevėžio miesto ikimokyklinio ugdymo mokyklose atsižvelgiama į pedagoginės-psichologinės tarnybos pateiktas rekomendacijas dėl specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių ugdymo ir nuolat peržiūrimas švietimo pagalbą teikiančių specialistų pareigybių poreikis. Vizituojančio surdopedagogo ir tiflopedagogo, logopedo pagalbos pakanka visiems, kam ji yra skirta. Trūkstant etatų nepilna apimtimi teikiama specialiojo ir socialinio pedagogo pagalba, psichologo pagalbą dėl specialistų trūkumo gauna ne visi vaikai ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą. Mokytojo padėjėjo, specialiojo pedagogo etatai nuolat didinami, todėl šių specialistų pagalbą gauna vis didesnis vaikų skaičius.

33. Panevėžio rajono savivaldybė

Panevėžio rajono savivaldybė yra žiedinė savivaldybė, todėl Panevėžio miesto ugdymo įstaigas lanko dalis Panevėžio rajono vaikų, o dalis vaikų, kurių gyvenamoji vieta deklaruota Panevėžio miesto savivaldybėje, lanko Panevėžio rajono ikimokyklinio ugdymo įstaigas.

Savivaldybėje yra 14 švietimo įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ugdymo programą: 5 lopšeliai-darželiai, 2 mokyklos-darželiai, 2 pagrindinės mokyklos, 1 progimnazija ir 4 gimnazijos.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra 1068 vietos (iki 3 metų amžiaus – 140 vietų, nuo 3 metų amžiaus – 864 vietos).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 209, nuo 3 m. iki 5 m. – 546. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 25. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 2 (iki 3 m. amžiaus).

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 26 vaikai, turintys didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, kurie gauna jiems reikalingą pagalbą.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, visi ugdomi vaikai gauna logopedo, specialiojo pedagogo, mokytojo padėjėjo pagalbą. Visose savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, nėra psichologų pareigybių, poreikis yra 2 bendrojo ugdymo įstaigose, tačiau trūksta žmogiškųjų išteklių.

Savivaldybėje nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra 24 km.

Pavėžėjimo klausimas yra sprendžiamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2016 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. V-620 „Dėl mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto tvarkos aprašo 12 punktu, yra užtikrinama, kad į pavežamų mokinių sąrašus būtų įtraukiami mokiniai, besimokantys pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, ir vaikai, kuriems ugdymas pagal ikimokyklinio ugdymo programą švietimo, mokslo ir sporto ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka ir kriterijais yra privalomas. Privalomas ikimokyklinis ugdymas yra skirtas 14 Panevėžio rajono savivaldybės vaikų. Savivaldybėje nėra nelankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigos, išskyrus 29 vaikus, kurie su šeimomis išvykę į užsienio valstybes, tačiau jų deklaruota gyvenamoji vieta yra Panevėžio rajono savivaldybėje.

Specialistų trūkumas Panevėžio rajono savivaldybės švietimo įstaigose sprendžiamas Savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus ir vadovų iniciatyva bei Savivaldybės tarybos 2023 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T-48 „Dėl Panevėžio rajono pedagogų

rengimo, perkvalifikavimo, jaunųjų pedagogų pritraukimo ir mokytojo profesijos prestižo didinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu tvarkos aprašu. Vadovaujantis regioninės pažangos priemonėmis „Plėtoti įvairialypį švietimą, vykdančios visos dienos mokyklų veiklą“ finansavimo gairėmis yra numatyta įsteigti naujų ikimokyklinio ugdymo vietų, dėmesį skiriant ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymui ir įgyvendinant visuotinį ikimokyklinį ugdymą.

34. Pasvalio rajono savivaldybė

Pakruojo rajono savivaldybėje gyvena 985 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 3 lopšeliai-darželiai ir 6 bendrojo ugdymo mokyklos.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, vaikams iki 3 m. amžiaus yra 130 vietų; nuo 3 m. amžiaus – 570.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 163, nuo 3 m. iki 5 m. – 386. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 29. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Savivaldybės švietimo įstaigose lopšelinio amžiaus ir vyresniems vaikams vietų pakanka.

Vaikų su labai dideliais arba dideliais specialiaisiais ugdymo(si) poreikiais yra 39.

Specialiųjų ugdymo(si) poreikių vaikams reikiama specialistų pagalba teikiama pagal galimybes. Ugdymo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, vaikams su specialiaisiais ugdymosi poreikiais nepakanka gydomosios mankštos, psichologinės, logopedinės pagalbos. Kiti vaikai pagalbą gauna nereguliariai. Savivaldybėje pagalbos vaikui specialistų trūkumo klausimas nuolat sprendžiamas. Ugdymo įstaigos bendradarbiauja su Švietimo pagalbos tarnyba, kurios specialistai ugdymo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, veda psichologinius, socialinių įgūdžių ir kt. grupinius bei individualius užsiėmimus. Į mažesnių vaikų skaičių turinčias ugdymo įstaigas pagalbos vaikui specialistai atvyksta iš bazinių įstaigų, bendradarbiaujama su Pasvalio rajono savivaldybės Švietimo pagalbos tarnyba (toliau – Švietimo pagalbos tarnyba).

Savivaldybės ugdymo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą trūksta 1 ikimokyklinio ugdymo mokytojo; 6,25 et. mokytojo padėjėjo. Švietimo pagalbos specialistų poreikis: 3 et. psichologas, 2,25 et. specialusis pedagogas, 1 et. socialinis pedagogas, 2 et. logopedas, 1 et. judesio korekcijos mokytojas.

Savivaldybėje šis klausimas sprendžiamas daliniu į (iš) darbo vykdymo išlaidų kompensavimu, taip pat pedagoginių studijų rėmimu, kai sudaroma trišalė sutartis (Savivaldybės tarybos 2022 m. balandžio 27 d. sprendimas Nr. T1-87 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės pedagogų studijų rėmimo tvarkos aprašo patvirtinimo“).

Atstumas nuo toliausiai nutolusios gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą – 12 km.

Vaikai, lankantys švietimo įstaigą, vykdančią ikimokyklinio ugdymo programą, yra pavėžėjami mokykliniu autobusu arba atveža patys tėvai. Pavėžėjimo klausimą mokykliniu autobusu užtikrina viena ikimokyklinio ugdymo įstaiga, turinti daugiausiai specialiųjų poreikių vaikų.

Savivaldybėje nėra vaikų, kurie nelankytų švietimo įstaigos dėl neturėjimo galimybės ją pasiekti ar kitų panašių priežasčių.

Savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, pirmiausiai susiduria su vaikų skaičiaus mažėjimu, kuris natūraliai lemia ir mažesnių pagalbos vaikui specialistų skaičių. Kokybiško ugdymo užtikrinimui veikiama bendradarbiavimo principu: reikiami specialistai atvyksta iš bazinių mokyklų arba iš Švietimo pagalbos tarnybos.

Dažniausiai ugdymo įstaigos prašo finansinių lėšų mokytojų kompetencijų tobulinimui bei kvalifikacijai kelti. Taip pat įsigyti metodinių priemonių, patalpų bei aplinkos atnaujinimui. Didelę reikšmę kokybiškam ugdymui turi aplinka, kurioje vaikas praleidžia visą dieną, todėl savivaldybė pagal galimybes modernizuoja įstaigų infrastruktūrą, o trūkstantoms metodinėms priemonėms įsigyti skiriama papildomai daugiau lėšų, įstaigos dalyvauja projektuose.

Visais įmanomais būdais stengiamasi spręsti problemas ir kuo didesniai vaikų skaičiui užtikrinti kokybišką ikimokyklinį ugdymą.

35. Plungės rajono savivaldybė

Savivaldybėje gimusių ikimokyklinio amžiaus vaikų – iki 3 m. – 834, 3-5 m. – 951.

Plungės savivaldybėje visų švietimo įstaigų steigėjas yra savivaldybė. Ikimokyklinį ugdymą teikia 6 lopšeliai-darželiai, 4 bendrojo ugdymo mokyklos.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, vietų skaičius: iki 3 m. – 340 vietų, nuo 3 iki 5 m. – 940 vietų.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 311, nuo 3 m. iki 5 m. – 865. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 35. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 31 (iki 3 m. amžiaus) ir 10 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, 77 vaikai turinčių didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, iš jų 18 vaikų ugdomi lopšelio-darželio „Pasaka“ specialiosiose grupėse. 92 vaikai, turintys didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdomi Plungės specialiojo ugdymo centre.

Reikalingą specialiojo pedagogo, logopedo, socialinio pedagogo pagalbą kai kuriose įstaigose gauna visi vaikai. Tačiau yra įstaigų, kuriose šių specialistų trūksta. Vaikas, turintis labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių gauna mokytojo padėjėjo nuolatinę pagalbą arba pagalbą veiklų, pratybų metu. Nors vaikui, turinčiam didelių ir labai didelių ugdymosi poreikių, skirtas mokytojo padėjėjas, šiems vaikams labai reikėtų specialiojo pedagogo-logopedo konsultacijų, tačiau šiuo metu šių specialistų trūksta. Skelbiamos darbuotojų paieškos Užimtumo tarnyboje, įstaigų svetainėse, bendradarbiaujama su specialistus ruošiančiomis mokyklomis.

Labai didelių ugdymosi poreikių turintis vaikas pagalbą gali gauti kitoje įstaigoje – Plungės specialiojo ugdymo centre bei pedagoginėje psichologinėje tarnyboje.

Ateinantiems mokslo metams planuojama įrengti dar dvi naujas grupes.

Lopšelinio amžiaus vaikams miesto ugdymo įstaigose jaučiamas didelis vietų trūkumas. Nors ir įrengiamos papildomos naujos grupės, tai nepatenkina viso vietų poreikio. Šiuo metu rengiami planai statyti naują 12 vietų lopšelių-darželių. Tikimasi, kad tai ženkliai pagerins poreikių tenkinimą visiems 1,5-5 m. amžiaus vaikams.

Rajone nuo vaiko namų iki artimiausios ugdymo įstaigos yra 11-16 km.

Daugumą vaikų iki ikimokyklinio ugdymo įstaigos veža tėvai automobiliu arba visuomeniniu transportu. Į rajono ikimokyklines įstaigas dalis vaikų atvežami mokykliniu autobusu. Turintys specialiųjų poreikių vaikai į lopšelių-darželių ar bendrojo ugdymo mokyklą atvežami mokykliniu autobusu.

Tikslaus skaičiaus, kad vaikas nelankytų švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti įstaigą nėra. Dažniausiai vaikas nelanko įstaigos todėl, kad namuose šeimos tėtis arba mama nedirba, augina mažesnius vaikus namuose.

Plungės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, susiduria su šiomis problemomis:

1) specialiąją pagalbą teikiančių specialistų trūkumas (specialistų įdarbinimui ieškoma per Užimtumo tarnybą, bendradarbiaujama su šiuos specialistus ruošiančiomis mokyklomis, raginama pedagogus persikvalifikuoti, o kol nerandama – bendradarbiaujama su Plungės Specialiojo ugdymo centru bei Plungės pedagogine psichologine tarnyba);

2) vienam specialiąją pagalbą teikiančio specialisto etatui priskiriamų vaikų skaičiaus neatitikimas teorijoje ir realybėje;

3) didelis vaikų skaičius grupėje, trūkstant specialistų sunku dirbti su spec. poreikių vaikais.

4) kartais glumina tėvų požiūris (nesidomi, nesirūpina, nepripažįsta, kad vaikui reikalinga papildoma pagalba) į vaiko ugdymą ir sveikatą. Kalbiamasi su tėvais asmeniškai ir susirinkimuose, kviečiamas į susirinkimą lektorius.

Problemos, su kuriomis dažniausiai susiduria savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą:

1) vietų miesto darželiuose trūkumas (ieškoma galimybių įrengti naujas grupes mažiau naudojamose arba laisvose patalpose. Rengiami dokumentai, ieškoma lėšų naujo darželio statybai miesto teritorijoje);

2) edukacinių programų vaikams prieinamumo mažėjimas dėl paslaugos kainų šuolio, Kultūros paso ikimokyklinukams nebuvimas;

3) mokykloje neužtikrinamas 100 proc. komfortas vaikams ir darbuotojams dėl neatliekamos renovacijos (finansavimo trūkumas), patalpų trūkumas veikloms mažesnėmis vaikų grupėmis, darbo patalpų trūkumas specialistams (viena bendra patalpa turi dalintis spec.pedagogas, logopedas, grupių veiklos, todėl reikia kurti patalpų užimtumo grafikus, derinti visos bendruomenės veiklas);

4) neužtikrinamos lygios galimybės į pastatą/darželio teritoriją patekti ir jame/joje judėti asmenims su spec. poreikiais (judėjimo, regėjimo negalia).

36. Prienų rajono savivaldybė

Savivaldybėje yra 993 ikimokyklinio amžiaus vaikai (nuo 1 metų amžiaus).

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 3 lopšeliai-darželiai ir 9 bendrojo ugdymo mokyklos.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, vaikams iki 3 metų yra 175 vietos ir vaikams nuo 3 metų – 625 vietos.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 189, nuo 3 m. iki 5 m. – 458. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 16. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Šiuo metu vietų netrūksta, patenkinamas visų, norinčių ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą, poreikis.

Didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turi 32 vaikai, iš jų reikiamą pagalbą švietimo įstaigoje gauna 28 vaikai. Likusieji 4 gauna tik logopedo pagalbą, kadangi tėvai priėmė sprendimą leisti vaiką ne į tą lopšelių-darželį, kuris turi visus pagalbos specialistus ir specializuojasi specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ugdyme, tačiau ieškoti trūkstamos pagalbos privačiai.

Šiuo metu savivaldybėje tiriamas papildomų (ne tik logopedo) pagalbos specialistų etatų poreikis ir kituose lopšeliuose-darželiuose, nustatius, kad etatas ar jo dalis yra būtina, jis bus tvirtinamas. Tačiau didesnė problema, kurios savivaldybė vien savo jėgomis išspręsti negali, yra darbuotojų trūkumas – net ir esant laisvų etatų, pagalbos specialistus surasti sunku.

Tolimiausias atstumas iki artimiausios švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra apie 20 km.

Vaikai, ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą, yra pavėžėjami pačių tėvų, taip pat – mokykliniais autobusais (32 vaikai).

Pavieniais atvejais galimo nelankymo priežastis yra nepakankama tėvų motyvacija vaikus išruošti ir palydėti į mokyklinį autobusą, taip pat – vaikai dažnai serga, tačiau iš gydytojo pažymos neturi. Bendradarbiaujant su tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi ir seniūnijų socialiniais darbuotojais ši situacija yra stebima, esant poreikiui, skiriamas privalomas ikimokyklinis ugdymas.

2023 m. bus pradėtas renovuoti vienas miesto lopšelis-darželis, siekiant pagerinti vaikų ugdymosi sąlygas ir padidinti vietų skaičių, išplėsti teikiamas paslaugas. Savivaldybės taryba kasmet, atsižvelgdama į švietimo įstaigų nurodytą poreikį, kovo-balandžio mėn. tvirtina preliminarų ikimokyklinio ugdymo grupių skaičių, rugpjūčio mėn. jį patikslina, taip yra galimybės lanksčiai reaguoti į situaciją. Prašymai į miesto lopšelius-darželius priimami centralizuotai Švietimo ir sporto skyriuje, priėmimo tvarkos apraše numatyta galimybė prioritetine tvarka nurodyti iki 3 lopšelių-darželių, o tai padeda užtikrinti, kad kiekvienas prašymas bus patenkintas.

37. Radviliškio rajono savivaldybė

Radviliškio rajono savivaldybėje yra 680 ikimokyklinio amžiaus vaikų iki 3 m. amžiaus, ir 845 vaikai virš 3 m. amžiaus.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 12 švietimo įstaigų, kurių steigėjas yra savivaldybė (4 lopšeliai-darželiai, 7 bendrojo ugdymo mokyklos, 1 daugiafunkcis centras).

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, vaikams iki 3 m. amžiaus yra – 257 vietų, vaikams nuo 3 m. amžiaus – 770 vietų.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 221, nuo 3 m. iki 5 m. – 686. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 16. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 2 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 109 ikimokyklinio amžiaus vaikai, turintys didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Didžioji dalis vaikų gauna visą reikalingą pagalbą, kai kurie – tik iš dalies. Pvz., tik 1 įstaigoje (iš 13 įstaigų) vaikai gauna psichologo pagalbą, nes įstaigos neranda psichologų, norinčių dirbti mokyklose. Psichologinė pagalba vaikams gali būti teikiama Pedagoginėje-psichologinėje tarnyboje, kurioje dirba 2 psichologai (1,5 etato). Dėl etatų trūkumo švietimo įstaigose, dalis vaikų iš dalies gauna logopedo, spec. pedagogo, judesio korekcijos pedagogo, socialinio pedagogo, mokytojo padėjėjo, auklėtojo padėjėjo pagalbą. Trūksta auklėtojo padėjėjo – 14,4 et.; mokytojo padėjėjo – 11,4 et.; psichologo – 4 et.; logopedo – 3,1 et.; spec. pedagogo – 1,7 et.; socialinio pedagogo – 1,5 et.; judesio korekcijos pedagogo – 0,7 et.; iš viso: 36,8 etato.

Siekiant spręsti minėtą problemą savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrius dėl etatų skaičiaus didinimo rengė savivaldybės tarybos sprendimų projektus, tačiau dalis sprendimų projektų buvo atmesti. Kai pradės veiklą naujos kadencijos savivaldybės taryba, planuojama vėl teikti savivaldybės tarybos sprendimų projektus dėl etatų skaičiaus didinimo, tikintis, kad sprendimai bus priimti ir to pasėkoje skirtas finansavimas naujai įsteigtiems etatams išlaikyti.

Nuo toliausiai nutolusios savivaldybės gyvenvietės iki artimiausios savivaldybės ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra 35 km.

Vaikus į pasirinktą švietimo įstaigą veža tėvai. Jei iš atitinkamos vietovės, kurioje nėra švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra daugiau vaikų, kurių tėvai pageidauja, kad vaikai artimiausią švietimo įstaigą lankytų, savivaldybės tarybos sprendimu artimiausios įstaigos direktorius įpareigojamas organizuoti vaikų vežiojimą ir tam iš savivaldybės biudžeto skiriamos lėšos. Be to, individualiais atvejais savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu vaikams yra skiriamas privalomas ikimokyklinis ugdymas ir vežiojimo į įstaigą paslauga, jei vaikai gyvena kaimuose, miesteliuose toliau kaip 3 kilometrai nuo švietimo įstaigos.

Švietimo įstaigų duomenimis yra 10 vaikų, nelankančių ugdymo įstaigos, iš jų: 7 vaikai dėl neturėjimo galimybės pasiekti įstaigos, 3 vaikai dėl vietų trūkumo gyvenamojoje vietovėje.

Problemos su kuriomis susiduria savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą:

1) švietimo įstaigose daugėja vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, todėl didėja pagalbą teikiančių specialistų poreikis (mokytojo padėjėjo, psichologo, logopedo, spec. pedagogo, judesio korekcijos pedagogo, socialinio pedagogo): trūksta reikiamos kvalifikacijos darbuotojų (psichologų, judesio korekcijos pedagogų; ateityje trūks logopedų, spec. pedagogų, socialinių pedagogų), trūksta darbuotojų etatų ir jų finansavimo. Sprendžiant minėtas problemas, Savivaldybės taryba kaskart priima sprendimus didinti etatų skaičių švietimo įstaigose ir jų išlaikymui skirti finansavimą, tačiau nepakankama apimtimi.

2) tėvai dažnu atveju nenori kreiptis į specialistus dėl vaiko specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymo. Tokiu atveju švietimo įstaigų darbuotojai įvairiais būdais stengiasi įtikinti tėvus, kad kreiptis į specialistus dėl vaiko specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymo yra būtina, norint užtikrinti reikalingos pagalbos vaikui teikimą, tačiau tai užtrunka.

Švietimo įstaigos dažniausiai prašo šios pagalbos – specialistų etatų ir lėšų jų finansavimui skyrimo.

Savivaldybės planai, siekiant užtikrinti kuo didesniame vaikų skaičiui prieinamą kokybišką ikimokyklinį ugdymą yra:

1) išlaikyti šiuo metu veikiančias ikimokyklinio ugdymo grupes ir, mažėjant priešmokyklinukų skaičiui bei esant poreikiui, priešmokyklinio ugdymo grupes performuoti į ikimokyklinio ugdymo grupes (naujų ikimokyklinio ugdymo grupių steigimas netikslingas, kadangi kasmet savivaldybėje gimsta bei gyvena vis mažiau vaikų).

2) švietimo įstaigose steigti naujus trūkstančių specialistų etatus ir jų išlaikymui skirti finansavimą, kad visi vaikai gautų reikalingą pagalbą.

38. Raseinių rajono savivaldybė

Raseinių rajono savivaldybėje yra 1311 vaikų, kurių dalis gyvena užsienyje ar kitame rajone. Iki 3 metų – 577 vaikai, 3-5 metų – 734 vaikai.

Raseinių rajono savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 9 švietimo įstaigos: 3 lopšeliai-darželiai, 5 bendrojo ugdymo mokyklos ir 1 Raseinių specialioji mokykla.

Savivaldybėje yra 1 švietimo įstaiga, vykdanči ikimokyklinio ugdymo programą, kurios steigėja nėra savivaldybė – VšĮ „Akademija gamtoje“, joje ugdomi 28 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 179, nuo 3 m. iki 5 m. – 615. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 13. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Savivaldybės ugdymo įstaigose vietų ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą netrūksta, yra vietų ir lopšelinio amžiaus vaikams.

Rajono ugdymo įstaigose, įgyvendinančiose ikimokyklinį ugdymą, ugdomi 34 didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų. Visą rajono švietimo pagalbos tarnybos skirtą pagalbą vaikai gauna, išskyrus 6 vienos gimnazijos vaikus, kurie negauna psichologo pagalbos, šios gimnazijos vadovas ieško specialisto (etatas mokykloje yra patvirtintas).

Raseinių rajono savivaldybėje nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos yra 23 km., tačiau Radviliškio rajono savivaldybėje esanti mokykla, kuri įgyvendina ikimokyklinio ugdymo programą yra už 9 km. Tėvai dažniausiai renkasi arčiau namų esančią mokyklą, tačiau, jei būtų gautas, nors ir iš atokiausios rajono gyvenvietės, tėvų prašymas dėl vaiko vežimo į Raseinių rajono mokyklą, toks prašymas būtų svarstomas ir autobusų maršrutai koreguojami.

Rajono Savivaldybės taryba 2022 m. birželio 30 d. sprendimu Nr. TS-193 patvirtino Keleivių (įskaitant ir mokinius) vežimo organizavimo, vežėjų išlaidų (negautų pajamų), susijusių su transporto lengvatų taikymu, bei nuostolių, susidariusių keleivių vežimo reguliaraus vietinio (miesto ir priemiestinio) susisiekimo maršrutais, kompensavimo tvarkos aprašą, kuriuo keleiviai reguliariais vietinio (miesto ir priemiesčio) maršrutais Raseinių rajono savivaldybėje vežami su 100% nuolaida (tėvai gali nemokamai lydėti ikimokyklinio amžiaus vaikus į/ iš švietimo įstaigos). Siekiant užtikrinti švietimo prieinamumą, į artimiausią atitinkamą švietimo programą vykdančią mokyklą ir atgal vežami kaimuose, miesteliuose toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos gyvenantys mokiniai, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, vaikai, kuriems paskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, mokiniai, kurie mokosi pagal profesinio mokymo įstaigų ir neformaliojo vaikų švietimo įstaigų programas, taip pat mokiniai, kurie gyvena profesinio mokymo ir bendrojo ugdymo įstaigų bendrabučiuose, vaikų globos įstaigose, socializacijos centruose.

Mokyklos, organizuojančios ikimokyklinio ugdymo programas, su mokykliniais autobusais ir lydinčiais asmenimis veža ikimokyklinio amžiaus vaikus į/ iš ugdymo įstaigos.

Visi, vaikai, norintys lankyti mokyklą ir kuriems reikalingas pavėžėjimas, yra vežami.

Rajono savivaldybėje visiems vaikams sudarytos galimybės atvykti į švietimo įstaigą. Viena iš galimo nelankymo priežasčių ankstyvajame amžiuje (iki 3 metų), tėvų teigimu, kad vaikas dar per mažas ir yra galimybės vaiką prižiūrėti namuose.

Siekiant užtikrinti ikimokyklinio ugdymo prieinamumą savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrius analizuoja ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(-si) galimybes komplektuojant grupes rajono mokyklose. Mažėjant vaikų skaičiui komplektuojamos grupės su mažesniu vaikų skaičiumi, taip siekiama užtikrinti visuotinį ikimokyklinį ugdymą savivaldybėje.

Vadovaujantis LR švietimo, mokslo ir sporto ministro ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. V-735/A1-208 „Dėl privalomo ikimokyklinio ugdymo nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ rajono švietimo įstaigose 2022-2023 m. m. ugdomi 34 vaikai, kuriems paskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas. Išskyla problemas

su vaikų lankomumu, konkretūs atvejai analizuojami rajono savivaldybės administracijos vaiko gerovės komisijos posėdžiuose.

Siekiant užtikrinant kokybišką švietimą visiems rajono vaikams, Savivaldybės taryba 2022 m. gruodžio 28 d. sprendimu Nr. TS-331 „Dėl trūkstamos kvalifikacijos specialistų pritraukimo į Raseinių rajono savivaldybę tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtino aprašą, kuriame į nustatytas skatinimo priemones gali pretenduoti ir trūkstamų specialybių pedagogai, siekiantys įsidarbinti Raseinių rajono savivaldybės švietimo įstaigoje, kurios savininkė yra Raseinių rajono savivaldybė.

39. Rietavo savivaldybė

Savivaldybėje gyvenančių ikimokyklinio amžiaus vaikų yra 359.

Rietavo savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo programą teikia 2 švietimo įstaigos: 1 ikimokyklinio ugdymo įstaiga (Rietavo lopšelis-darželis) ir 1 bendrojo ugdymo mokykla (Rietavo sav. Tverų gimnazija).

Rietavo lopšelyje darželyje iš viso šiuo metu yra 225 vietos. Ankstyvojo ugdymo vietų skaičius – 45, nuo trijų metų – 180 vaikų.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 105, nuo 3 m. iki 5 m. – 172. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 3. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra, tačiau pagal gyventojų registrą ugdymo įstaigos nelanko 68 vaikai iki 3 m. amžiaus ir 36 vaikai – nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus.

Rietavo lopšelių darželių lanko 7 vaikai turintys didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ir 2 vaikai turintys labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Trūksta specialistų, bet kiek įmanoma pagalba yra teikiama, nors poreikis kiekvienais metais didėja, nuolat ieškoma specialistų ir būdų, kaip spręsti šią problemą. Taip pat trūksta patalpų individualiam darbui su vaikais, šie klausimai šiuo metu yra aktyviai sprendžiami ir projektuojami pokyčiai.

Savivaldybė nėra didelė, todėl ir atstumai nėra labai dideli.

Per šiuos mokslo metus buvo skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas 7 vaikams, pavėžėjimo ir lydinčių asmenų klausimai buvo sklandžiai išspręsti.

Dažniausia ugdymo įstaigos nelankymo priežastis yra ta, jog mama augina mažesnę vaiką arba tiesiog nedirba ir ugdo vaikus namuose.

Savivaldybės įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dažniausiai susiduria su šia problema – švietimo pagalbos specialistų trūkumu ir didėjančiu darbuotojų amžiumi.

40. Rokiškio rajono savivaldybė

Rokiškio savivaldybėje yra 1064 ikimokyklinio amžiaus vaikai (iki 3 m. – 485 vaikai; nuo 3 m. – 579 vaikai).

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 11 švietimo įstaigų, kurių steigėjas Rokiškio rajono savivaldybė: 4 lopšeliai-darželiai, 2 daugiafunkciniai centrai, 1 mokykla-darželis, 4 mokyklų skyriai.

Rokiškio rajono savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra 760 vietų (iki 3 m. – 195 vietos, nuo 3 m. – 565 vietos).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 219, nuo 3 m. iki 5 m. – 433. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 12. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Vietų Rokiškio rajono savivaldybėje netrūksta, kad būtų patenkintas norinčių ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą vaikų skaičius.

Rokiškio rajono savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigas lanko 25 vaikai, turintys didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Gauna beveik visą jiems reikiamą pagalbą, trūksta tik psichologo pagalbos. Pagal galimybes pagalbą teikia Rokiškio pedagoginė psichologinė tarnyba. Ieškoma jaunų specialistų.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios Rokiškio rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą yra 22 km.

Vaikai, lankantys švietimo įstaigas, vykdančias ikimokyklinio ugdymo programą, pavežami visuomeniniu, mokyklų ir seniūnijų transportu. Veža ir patys tėvai.

Vaikų, kurie nelanko švietimo įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) įstaigą, nėra.

Problemos su kuriomis susiduria Rokiškio rajono savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą:

1) vaikų užimtumas (darbas) vasaros metu, nes trūksta kadru. Dalis švietimo įstaigų darbuotojų naudojami lengvatiniemis atostogomis. Savivaldybė sprendžia šią problemą skirdama daugiau lėšų iš biudžeto vasaros darbui, pasitelkiami savanoriai;

2) psichologo pagalbos trūkumas. Dalinai pasitelkiama pedagoginė psichologinė tarnyba, ieškoma specialistų.

41. Skuodo rajono savivaldybė

Savivaldybėje yra 654 ikimokyklinio amžiaus vaikų.

Savivaldybėje 5 švietimo įstaigos, įgyvendinančios ikimokyklinio ugdymo programą, kurių steigėjas savivaldybė: 3 darželiai ir 2 bendrojo ugdymo mokyklos.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra 392 vietos (iki 3 m. – 72 ir nuo 3 m. – 320).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 73, nuo 3 m. iki 5 m. – 285. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 0. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Savivaldybės ugdymo įstaigas lanko 23 vaikai, turintys didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Dauguma iš jų gauna visą reikalingą pagalbą, trūksta psichologo paslaugų. Yra galimybė pasinaudoti kitų įstaigų ar NVO teikiamomis psichologų paslaugomis.

Nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, atstumas yra apie 22 km.

Rajono savivaldybėje ikimokyklinio amžiaus vaikams pavėžėjimas organizuojamas šioms vaikų grupėms: 1) SUP turintiems vaikams; 2) kai paskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas. Kitus vaikus į ikimokyklines įstaigas veža patys tėvai.

Apie ikimokyklinio amžiaus vaikų, nelankančių ugdymo įstaigos, skaičių duomenų neturima. Jeigu atsiranda poreikis, savivaldybė visada padeda rasti galimybę vaikams atvykti į ugdymo įstaigą.

Problemos su kuriomis susiduria savivaldybės švietimo įstaigos – miesto teritorijoje esančiam vaikų darželio pastatui būtina renovacija; kaimiškose teritorijose vaikų darželiai yra įsteigti netipinėse patalpose, todėl labai trūksta erdvės ir vietos. Juose neužtenka ploto didesniai vaikų skaičiui grupėse, sunku įgyvendinti higienos normas ir priešgaisrinius reikalavimus.

42. Šakių rajono savivaldybė

Ikimokyklinio amžiaus vaikų savivaldybėje yra 803.

Ikimokyklinio ugdymo programas įgyvendina 10 ugdymo įstaigų (1 darželis, 9 bendrojo ugdymo mokyklos).

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programas, iš viso yra 810 vietų (240 vietų vaikams iki 3 m., 670 vietų vaikams nuo 3 m.).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 100, nuo 3 m. iki 5 m. – 545. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 15. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 23 ikimokyklinio amžiaus vaikai, turintys didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Daugelyje įstaigų vaikai gauna reikiamą specialistų pagalbą, tik vienoje (Kidulių pagrindinėje) mokykloje nėra psichologo. Mokyklos administracija, Šakių rajono švietimo pagalbos tarnyba, švietimo, kultūros ir sporto skyrius aktyviai ieško šių specialistų, nes psichologų rajone labai trūksta. Šakių rajono savivaldybės taryba 2022 m. rugsėjo mėnesį pritarė trūkstamų specialybių pedagogų ir pagalbos mokiniui specialistų pritraukimo, ugdymo mokslų bakalauro, pedagogikos profesinių bei perkvalifikavimo studijų finansavimui iš dalies, taip siekdama spręsti specialistų trūkumą. Taip pat Šakių rajono savivaldybės 2023–2025 m. strateginiame veiklos plane numatyta priemonė „Vykdyti Šakių rajono savivaldybėje

biudžetinių ir viešųjų įstaigų specialistų pritraukimą ir kvalifikacijos tobulinimą“. Šiai priemonei vykdyti 2023 m. iš savivaldybės biudžeto planuojama skirti 20000 eurų.

Stengiantis patenkinti visų vaikų poreikius, Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyriuje nuo 2023 m. bus atidaroma nauja lopšelio grupė.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra 13,5 km.

Vaikus iš toliausiai nutolusių gyvenviečių į ugdymo įstaigas veža mokykliniai ir seniūnijų autobusai, kai tėvų netenkina pavėžėjimo grafikas, tuomet tėvai vaikus veža patys.

Savivaldybėje nėra vaikų, nelankančių švietimo įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ugdymo programas, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į įstaigas. Kitos ikimokyklinio ugdymo nelankymo priežastys yra nedirbantys tėvai, kurie nenori vaikų leisti į ugdymo įstaigas, motyvuodami tuo, kad gali patys namuose ugdyti vaikus. Tokiu atveju į pagalbą kviečiamos seniūnijų socialinės darbuotojos, kurios yra arčiausiai šeimų ir padeda paaiškinti tėvams ankstyvojo ikimokyklinio ugdymo svarbą.

Susiduriama su specialistų trūkumu arba lėšų jiems išlaikyti problemomis. Pereinant prie visuotinio ikimokyklinio ugdymo ir didinant ikimokyklinio ugdymo grupių skaičių, gali pritrūkti ikimokyklinio ugdymo mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų. Siekiant užtikrinti kuo didesniai vaikų skaičiui prieinamą kokybišką ikimokyklinį ugdymą, skatinama persikvalifikuoti dėl mokinių skaičiaus mažėjimo be darbo liekančius kitų specialybių mokytojus.

43. Šalčininkų rajono savivaldybė

Šalčininkų rajone ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičius – 1664.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 20 švietimo įstaigų, kurių steigėjas yra savivaldybė: 6 darželiai, 1 universalus daugiafunkcinis centras, 10 gimnazijų, 3 pagrindinės mokyklos.

Šalčininkų rajono savivaldybėje veikia 3 švietimo įstaigos, kurių steigėja nėra savivaldybė. Jos yra pavaldžios Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programas, iš viso yra 1251 vietų (720 vietų vaikams iki 3 m., 531 vietų vaikams nuo 3 m.).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 278, nuo 3 m. iki 5 m. – 646. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 68. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 19 vaikų, turinčių didelių arba labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Tokiems vaikams yra skirti padėjėjai, kurie yra nuolat šalia ir visuomet padeda. Taip pat jie gauna logopedo pagalbą, pagal poreikį pagalba yra teikiama ir iš Psichologinės ir pedagoginės tarnybos.

Kiekvienoje Šalčininkų rajono seniūnijoje yra ugdymo įstaiga, teikianti ikimokyklinį ugdymą, ilgiausias pavėžėjimo kelias yra 8 km.

Dažniausiai tėvai patys atveda vaikus į švietimo įstaigą, o esant poreikiui pavėžėjimas yra organizuojamas geltonaisiais mokykliniais autobusiukais.

Vaikų nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės atvykti į ją nėra.

Savivaldybėje yra visapusiškai užtikrintas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumas, esant poreikiui bus atidaromos papildomos grupės.

44. Šiaulių miesto savivaldybė

Šiaulių miesto savivaldybėje yra 4936 ikimokyklinio amžiaus vaikai: 1795 vaikai iki 3 m. amžiaus, 3141 vaikas nuo 3 m. amžiaus.

Savivaldybėje yra 29 Savivaldybės pavaldumo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programas: 25 lopšeliai-darželiai, 2 bendrojo ugdymo mokyklos ir 2 specialiojo ugdymo įstaigos.

Savivaldybėje yra 7 viešosios įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą. Jas lanko 442 vaikai: iš jų 365 vaikų ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą, 77 vaikai – pagal priešmokyklinio ugdymo programą.

Savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra 4328 vietos (990 vietų vaikams iki 3 m. amžiaus ir 3338 vietos vaikams nuo 3 m. amžiaus. Kasmet vietų skaičius kinta priklausomai nuo to, kiek ir kokių lopšelio grupių formuojama.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 1025, nuo 3 m. iki 5 m. – 2917. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 20. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Pastaba. Šiaulių miesto savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra 226 laisvos vietos, bendrojo ugdymo mokyklų priešmokyklinio ugdymo grupėse – 43 laisvos vietos.

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 512 ikimokyklinio amžiaus vaikų, turinčių didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių (12 vaikų – iki 3 m. amžiaus ir 500 vaikų – nuo 3 m. amžiaus).

Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, gauna reikalingą pagalbą, tačiau trūksta psichologų (psichologas dirba tik vienoje ikimokyklinio ugdymo įstaigoje), vaikams psichologo pagalba teikiama pedagoginėje psichologinėje tarnyboje. Surdopedagogas dirba „Dermės“ mokyklos ikimokyklinio ugdymo skyriuje. Esant poreikiui, surdopedagogo pagalba vaikams teikiama pedagoginėje psichologinėje tarnyboje. Judesio korekcijos specialisto pareigybė įsteigta 15 įstaigų. Vadovaujantis Aprašu, ikimokyklinio ugdymo įstaigose 2022 m. įsteigtos 27 mokytojo padėjėjo pareigybės (etatai), 1,5 logopedo pareigybės (etato), 1,125 specialiųjų pedagogo pareigybės (etato), 0,5 socialinio pedagogo pareigybės (etato). 2023 m. įsteigtos 4 mokytojo padėjėjo pareigybės (etatai).

Įstaigų vadovai, atsižvelgdami į gautas Pedagoginės psichologinės tarnybos pažymas, skelbia konkursus naujų pareigybių steigimui, trūkstant lėšų kreipiasi į steigėją. Lėšos skiriamos vadovaujantis Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu patvirtintu Lėšų, skirtų švietimo pagalbai užtikrinti Šiaulių miesto savivaldybės švietimo įstaigose, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašu. Lėšų skyrimo tikslas – užtikrinti švietimo pagalbos veiksmingumą ir efektyvumą. Lėšos švietimo pagalbai užtikrinti kiekvienais metais numatomos savivaldybės strateginiame veiklos plane.

Dažniausia nelankymo priežastis – tėvai turi sąlygas vaiką nuo gimimo iki vienerių metų ugdyti namuose, todėl labai retai pageidauja ugdymo švietimo įstaigoje. Jei vaikui nėra skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas ir įstatyminiai vaiko atstovai geba savarankiškai užtikrinti vaiko interesus, vaikas gali būti ugdomas namuose. Visų pageidavusių lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą 2022-2023 m. m. poreikis buvo patenkintas.

Savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dažniausiai susiduria su problema – tėvai atsisako pasiūlytos laisvos vietos ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ir renkasi laukti eilėje į jų pasirinktą įstaigą. Švietimo skyrius ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovai bendradarbiauja siekdami pasiūlyti optimaliausią sprendimą ir padėti tėvams pasirinkti įstaigą. Kita problema – tėvai pageidauja leisti vaiką į priešmokyklinio ugdymo grupę lopšelyje-darželyje, tačiau ne visose ikimokyklinio ugdymo įstaigose formuojamos priešmokyklinės grupės. Švietimo skyrius, lopšelių-darželių ir bendrojo ugdymo mokyklų vadovai bendradarbiauja vykdydami vaikų priėmimą į priešmokyklines grupes. Savivaldybėje veikia stipri ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų asociacija, kuri padeda greitai ir efektyviai išspręsti iškilusias problemas, teikia siūlymus ugdymo organizavimo ir kokybės gerinimo klausimais.

Siekdama užtikrinti kuo didesniame vaikų skaičiui prieinamą kokybišką ikimokyklinį ugdymą, 2025 m. savivaldybė planuoja įsteigti naują 5 grupių lopšelių-darželį. Šiuo metu vykdomas mokyklos pastato pritaikymo ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklai projektas.

45. Šiaulių rajono savivaldybė

Šiaulių rajono savivaldybėje yra 1814 ikimokyklinio amžiaus vaikų: 665 vaikai iki 3 m. amžiaus, 1149 – nuo 3 m. amžiaus.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 15 švietimo įstaigų, kurių steigėjas yra savivaldybė (6 lopšeliai-darželiai ir 9 bendrojo ugdymo mokyklos, iš jų 2-jų jungtinių mokyklų 6-i skyriai).

Savivaldybėje veikia 1 privati švietimo įstaiga, kurioje ugdoma 90 vaikų.

Savivaldybės švietimo įstaigose veikia 92 ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo grupės, kuriose galimas vaikų skaičius 1647.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 301, nuo 3 m. iki 5 m. – 839. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 27. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 8 (iki 3 m. amžiaus) ir 2 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 68 vaikai, turintys didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Logopedo, mokytojo padėjėjo pagalba teikiama visiems vaikams, kuriems skirta Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnybos. Trūksta psichologo, socialinio pedagogo ir specialiojo pedagogo bei judesio korekcijos specialisto pagalboms, nes dėl per mažo darbo krūvio, kuris reglamentuotas Specialiosios pedagoginės pagalbos asmeniui iki 21 metų teikimo ir kvalifikacinių reikalavimų nustatymo šios pagalbos teikėjams tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1228 „Dėl specialiosios pedagoginės pagalbos asmeniui iki 21 metų teikimo ir kvalifikacinių reikalavimų nustatymo šios pagalbos teikėjams tvarkos aprašo patvirtinimo“, nėra specialistų.

Savivaldybė, siekdama pritraukti reikiamų specialistų, vadovaujantis Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigų, bendrojo ugdymo mokyklų, neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų, Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnybos pedagogų vykimo į darbą dalinio išlaidų kompensavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Savivaldybės tarybos 2020 m. balandžio 28 d. sprendimu Nr. T-143 „Dėl Šiaulių rajono savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigų, bendrojo ugdymo mokyklų, neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklų, Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnybos pedagogų vykimo į darbą dalinio išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, dalinai kompensuoja vykimo į darbą išlaidas.

Siekiant užtikrinti švietimo pagalboms teikimą, savivaldybė taip pat įsteigė psichologo etatus Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnyboje, todėl esant poreikiui, tėvai (globėjai) gali gauti reikiamą psichologo pagalbą vaikui.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra 17 km.

Bendrojo ugdymo, neformaliojo vaikų švietimo ir profesinio mokymo įstaigų mokinių bei vaikų globos įstaigų auklėtinių važiavimo išlaidų kompensavimo, neatlygintino pavėžėjimo organizavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Savivaldybės tarybos 2013 m. spalio 31 d. sprendimu Nr. T-277 „Dėl Bendrojo ugdymo, neformaliojo vaikų švietimo ir profesinio mokymo įstaigų mokinių bei vaikų globos įstaigų auklėtinių važiavimo išlaidų kompensavimo, neatlygintino pavėžėjimo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su visais pakeitimais), reglamentuoja galimybę, kad į mokykliniu autobusu vežamų mokinių sąrašą gali būti įrašyti <...> ikimokyklinio ugdymo programos vaikai, kuriems nėra nustatytas privalomas ikimokyklinis ugdymas <...> jeigu autobuse yra laisvų sėdimų vietų.

Dabartinis teisinis reglamentavimas nenumato galimybės pavėžėti ikimokyklinio amžiaus vaikus (išimtis – skyrus privalomą ikimokyklinį ugdymą).

Švietimo įstatymo 36 straipsnio 1 dalis nurodo, kad Mokiniai į atitinkamą švietimo programą vykdančią mokyklą vežami keleiviniu transportu, mokykliniu autobusu arba kitu transportu. Mokinių važiavimo keleiviniu transportu lengvatas nustato Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymas. Siekiant užtikrinti švietimo prieinamumą, į mokyklą ir atgal privalo būti vežami kaimuose, miesteliuose toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos gyvenantys mokiniai, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, ir vaikai, kuriems paskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas. Vežimą į mokyklą ir atgal organizuoja valstybinės ir savivaldybės mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas), kitų mokyklų – savininkas (dalyvių susirinkimas) savo nustatyta tvarka. Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarką nustato Švietimo, mokslo ir sporto ministras.

Savivaldybės savo nustatyta tvarka gali papildomai leisti įsigyti važiavimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais bilietą su nuolaida ir kitų kategorijų asmenims, taip pat įsigyti važiavimo bilietą su nuolaida tam tikromis savaitės dienomis

ar paros valandomis. Su šiomis lengvatomis susijusias išlaidas savivaldybės kompensuoja iš savo biudžeto lėšų. Vyresniųjų klasių mokiniai pavėžėjami vietinio reguliaraus susiekimo transportu, tačiau užtikrinti ikimokyklinio amžiaus vaikų pavėžėjimą vietinio reguliaraus susisiekimo autobusais, kai reikalingas lydintis asmuo, sudėtinga.

Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašo, patvirtinto Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2016 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. V-620 „Dėl Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašo patvirtinimo“ 1 punktas nurodo, kad Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašas reglamentuoja kaimuose, miesteliuose toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos gyvenančių mokinių, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, ir vaikų, kuriems ugdymas pagal ikimokyklinio ugdymo programą, vadovaujantis švietimo, mokslo ir sporto ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka ir kriterijais, yra privalomas, vežimo mokykliniu autobusu tvarką, mokinių vežimą mokykliniais autobusais organizuojančių ir vykdančių asmenų funkcijas, pareigas ir atsakomybę.

Šiai dienai vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į švietimo įstaigą, savivaldybėje nėra. Dažniausiai vaikų, nelanko švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, tėvų (globėjų) sprendimu ar rekomendavus gydytojams.

Savivaldybės švietimo įstaigos dažniausiai susiduria su problema, kad daugėja vaikų, turinčių didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, todėl prašo skirti mokytojų padėjėjo, socialinio pedagogo etatų. Savivaldybė, atsižvelgdama į poreikį ir galimybes kasmet skiria lėšų papildomiems mokytojų padėjėjų ir socialinio pedagogo etatams steigti.

Savivaldybė nuolat vertina ikimokyklinio ugdymo prieinamumo poreikį ir atsižvelgiant į tai, sprendžiama dėl naujų grupių steigimo ar jau esančių grupių darbo laiko pakeitimo.

46. Šilalės rajono savivaldybė

Šilalės rajono savivaldybėje yra 1065 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 7 švietimo įstaigos, kurių steigėjas yra savivaldybė (2 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, 5 bendrojo ugdymo mokyklos). Bendrojo ugdymo mokyklų skyriuose veikia mišrios ikimokyklinio ir ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo grupės.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 138, nuo 3 m. iki 5 m. – 421. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 9. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 24 (iki 3 m. amžiaus) ir 4 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Šilalės rajono savivaldybės švietimo įstaigose bendrosiose grupėse ugdomi 8 vaikai, turintys didelių specialiųjų poreikių, ir 2 vaikai, turintys labai didelių specialiųjų poreikių. Atsižvelgiant į Šilalės švietimo pagalbos tarnybos rekomendacijas, vaikams skirtas mokytojo padėjėjas (4 pareigybės), teikiama logopedo pagalba, Šilalės lopšelyje-darželyje „Žiogelis“ įsteigta kineziterapeuto padėjėjo (0,25 etato) ir viena masažuotojo pareigybės. Psichologo pagalbą, atsiradus poreikiui, teikia Šilalės švietimo pagalbos tarnybos psichologai. Ne visose įstaigose yra psichologo pareigybė, kadangi Šilalės rajone jų trūksta. Kai kuriose savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, trūksta logopedo (lopšelis-darželis „Žiogelis“, Dariaus ir Girėno progimnazijos Obelyno daugiafunkcis centras, Laukuvos Norberto Vėliaus gimnazija), specialiojo pedagogo (lopšelis-darželis „Žiogelis“), psichologo (lopšelis-darželis „Žiogelis“, Kvėdarnos darželis „Saulutė“, Šilalės r. Pajūrio Stanislovo Biržiškio gimnazija).

Mokytojo padėjo pagalba užtikrinama visiems vaikams, kuriems Šilalės švietimo pagalbos tarnybos išvadoje tokia pagalba rekomenduojama. Ne visi vaikai gauna reikalingą pagalbą. Pagrindinė priežastis – trūksta specialistų, turinčių tinkamą kvalifikaciją.

Šilalės rajono savivaldybės tarybos 2022 m. rugsėjo 29 sprendimu Nr. Tl-217 „Dėl trūkstamų specialistų pritraukimo į Šilalės rajono savivaldybę tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Trūkstamų specialistų pritraukimo į Šilalės rajono savivaldybę tvarkos aprašas, kuriame numatytos priemonės:

1) finansinė parama pirmąjį būstą įsigyjantiems trūkstamų specialybių specialistams, pasinaudojant finansine paskata pagal Lietuvos Respublikos finansinės paskatos pirmąjį būstą įsigyjantiems jaunosms šeimoms įstatymą. Savivaldybės finansinės paramos dydis šeimai – 10 procentų būsto kredito pirmajam būstui įsigyti sumos, bet ne daugiau kaip 10000 Eur;

2) dalies lėšų kompensavimas nuosavybės teise priklausančio būsto (gyvenamųjų patalpų) rekonstrukcijai ar remontui, ne daugiau kaip 9000 eurų per 3 metus, arba ne daugiau kaip 3000 eurų per vienus metus;

3) gyvenamosios patalpos nuomos išlaidų kompensavimas. Nuomos išlaidų kompensacijos dydis negali viršyti 150 Eur/mėn. Būsto nuomos sutartis privalo būti įregistruota viešajame Nekilnojamo turto registre. Skatinimo priemonė taikoma ne ilgiau kaip 3 metus;

4) savivaldybės būsto suteikimas teisės aktų nustatyta tvarka;

5) kelionės į darbo vietą išlaidų kompensavimas;

6) mėnesinė išmoka trūkstamo specialisto poreikiams tenkinti pirmus 3 metus, maksimali išmoka negali viršyti 200 eurų per mėnesį;

7) skiriama vienkartinė įsikūrimo išmoka iki 10 000 eurų;

8) prioritetas specialisto vaikams priimant į ugdymo įstaigas.

Nuo 2022 m. spalio 1 d. įsigaliojo Šilalės rajono savivaldybės švietimo įstaigų darbuotojų dalinio kelionės išlaidų kompensavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šilalės rajono savivaldybės tarybos 2022 m. rugsėjo 29 d. sprendimu Nr. TI-239 „Dėl Šilalės rajono savivaldybės švietimo įstaigų darbuotojų dalinio kelionės išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Pastaruoju metu pastebima tendencija, kad tėvai nori leisti jaunesnius vaikus į ikimokyklinio ugdymo įstaigas, t. y. nuo vienerių metų amžiaus. Šilalės rajono savivaldybėje ikimokyklinis ugdymas teikiamas nuo dvejų metų, o esant laisvų vietų ir jaunesniems vaikams. Ikimokyklinio ugdymo vietų trūksta Šilalės r. Kaltinėnų Aleksandro Stulginskio gimnazijoje ir Šilalės mieste vaikams iki 3 m.

Pagal Centralizuoto vaikų priėmimo į Šilalės rajono savivaldybės švietimo įstaigų visos dienos ikimokyklinio ugdymo grupes tvarkos aprašą, patvirtintą Šilalės rajono savivaldybės tarybos 2015 m. birželio 26 d. sprendimu Nr. TI-149 „Dėl priėmimo į Šilalės rajono savivaldybės švietimo įstaigų ikimokyklinio ugdymo grupes“, į ikimokyklinio ugdymo grupes vaikai priimami nuo 2 metų iki 5 metų amžiaus (kai jiems tais kalendoriniais metais sueina 2 metai), o į Šilalės lopšelių-darželių „Žiogelis“ priimami vaikai nuo 1,5 metų (sueina einamųjų metų rugsėjo 1 d.). Esant laisvų vietų priimami ir jaunesni vaikai, pvz. Šilalės r. Kvėdarnos darželyje „Saulutė“ suformuota grupė vaikams nuo 1 m. iki 2 m.

Nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra 17,7 km.

Didžioji dalis tėvų vaikus atveža į įstaigą patys savo transportu ir jiems nėra kompensuojamos šios išlaidos.

Vaikų, kuriems skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, atvežimą į įstaigą ir parvežimą namo organizuoja savivaldybė. Administracijos direktoriaus įsakymu yra nurodoma su koku transportu atvežami vaikai (dažniausiai mokyklinis autobusas ar kita transporto priemonė). Bendrojo ugdymo mokyklos, kurios vykdo ikimokyklinio ugdymo programą, dalį vaikų atsiveža su mokykliniu transportu.

2021 m. gruodžio mėn. buvo atlikta išsami analizė dėl ikimokyklinio ugdymo. Apklausti tėvai, kurių vaikai nelanko ikimokyklinio ugdymo įstaigos ir nėra užregistravę vaiko Vaikų priėmimo į darželius sistemoje. Į klausimą dėl kokių priežasčių jie nenori leisti vaiko į ikimokyklinio ugdymo įstaigą, dažniausiai pasitaikęs atsakymas – vienas iš tėvų nedirba ir patys prižiūri vaikus. Kitos nurodytos priežastys – atvežimas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir mokestis už ikimokyklinio ugdymo paslaugas.

Šilalės rajono savivaldybė planuoja įrengti 1 ikimokyklinio ugdymo grupę Šilalės r. Kaltinėnų Aleksandro Stulginskio gimnazijoje.

47. Šilutės rajono savivaldybė

Savivaldybėje yra 1320 ikimokyklinio amžiaus vaikų: iki 3 m. amžiaus – 272 ir nuo 3 m. amžiaus – 1048.

Savivaldybės įsteigtų švietimo įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ugdymo programą, yra 17 (7 darželiai, 1 mokykla-darželis ir 9 bendrojo ugdymo mokyklos).

Šiose įstaigose yra vaikams iki 3 m. amžiaus yra 209 vietos, o nuo 3 metų amžiaus – 1304.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 365, nuo 3 m. iki 5 m. – 852. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 20. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Lankančių savivaldybės ugdymo įstaigas vaikų, turinčių didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, yra 98. Visi jie bent iš dalies gauna jiems reikalingą pagalbą. Labiausiai trūksta logopedų, psichologų ir socialinių pedagogų. Švietimo įstaigos kasmet savivaldybei teikia trūkstamų pedagogų ir pagalbos specialistų sąrašą, pagal kurį studentai gali sudaryti trišalę sutartį su įstaiga ir savivaldybe įsipareigodami pabaigę studijas dirbti įstaigoje pagal specialybę.

Nuo labiausiai nutolusios savivaldybės gyvenvietės iki artimiausios savivaldybės ugdymo įstaigos yra 14 km.

Vaikai iš labiausiai nutolusių gyvenviečių ikimokyklinio ugdymo įstaigas pasiekia su tėvų pagalba. Tik vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, ir tie, kuriems yra priskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, yra pavežami ugdymo įstaigos transportu.

Vaikų, nelankančių švietimo įstaigų dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į įstaigą, nėra. Kiti vaikai nelanko įstaigų dėl tėvų socialinių įgūdžių trūkumo arba tėvų nedarbo atveju.

Savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, susiduria su šiomis problemomis:

1) pagalbos vaikui specialistų trūkumas vaikų su specialiaisiais poreikiais skaičiaus augimo kontekste. Labiausiai trūksta šių specialistų: 1 socialinio pedagogo, 5 psichologų, 2 logopedų.

2) netinkamas vaikų lankomumas. Tėvai dažnai patys nusprendžia, ar vaikas pasveikęs, ar ne, todėl per anksti grįžęs po ligos vaikas užkrečia kitus grupėje esančius vaikus.

Ikimokyklinio ugdymo poreikis savivaldybėje yra patenkintas, plėsti ugdymo įstaigų tinklo neplanuojama. Ateityje bus sprendžiamas klausimas dėl vaikų nuo 1 iki 2 metų ugdymo kaimiškose vietovėse.

48. Širvintų rajono savivaldybė

Savivaldybės teritorijoje pagal deklaruotą gyvenamąją vietą yra 692 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

Ikimokyklinio ugdymo programos vykdomos 4 švietimo įstaigose ir 5 mokyklų skyriuose. Širvintų mieste yra viena ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo įstaiga. Širvintų „Atžalyno“ progimnazija ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo programą vykdo Zibalų pagrindinio ugdymo skyriuje. Kaimo teritorijoje yra dvi švietimo įstaigos: Širvintų r. Gelvonų gimnazija, kurioje yra ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo jungtinė grupė ir Širvintų r. Musninkų Alfonso Petruolio gimnazija, kurios keturiuose skyriuose vykdomos ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo programos: Musninkų ikimokyklinio ugdymo skyriuje, Bartkuškio skyriuje, Kernavės ikimokyklinio ugdymo skyriuje, Čiobiškio pagrindinio ugdymo skyriuje.

Savivaldybės švietimo įstaigose kaimo teritorijoje visos grupės yra jungtinės, jose vykdomas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas. Miesto lopšelyje-darželyje yra 18 grupių. Grupės formuojamos pagal poreikį.

Širvintų mieste yra viena privati švietimo įstaiga, tačiau jos buveinė yra registruota Molėtuose.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 104, nuo 3 m. iki 5 m. – 291. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 8. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 13 (iki 3 m. amžiaus) ir 9 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų yra 13. Vaikai gauna jiems reikalingą pagalbą, tačiau gaunamos pagalbos nepakanka dėl specialistų trūkumo. Trūksta psichologų, logopedų, specialiųjų pedagogų.

Nuo labiausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos – 15 km.

Ikimokyklinio amžiaus vaikus vežioja tėvai. Jei dėl objektyvių priežasčių yra poreikis atsivežti ikimokyklinio amžiaus vaiką, tai ši problema yra sprendžiama.

Informacijos dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) ikimokyklinio ugdymo įstaigą neturima.

Vaikams, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programas, kaimo teritorijoje vietų yra, tačiau trūksta vietų mieste, todėl planuojama 3 grupių priestato statyba.

49. Švenčionių rajono savivaldybė

Savivaldybėje yra 811 ikimokyklinio amžiaus vaikai (iki 3 metų – 310, virš trijų metų – 436).

Ikimokyklinio ugdymo programa įgyvendinama 5 įstaigose: 2 gimnazijose, 1 gimnazijos skyriuje (1 mišri priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo grupė) ir 2 lopšeliuose-darželiuose.

Švenčionių rajono savivaldybės įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra 661 vietų (1-3 m. vaikams – 142 vietos; 3 m. ir vyresniems vaikams – 519).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 178, nuo 3 m. iki 5 m. – 334. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 60. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Švenčionių rajono savivaldybės įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, ugdomi 16 vaikų, turinčių didelių ir labai didelių specialiųjų poreikių. Visi jie gauna jiems reikalingą būtinąją pagalbą (įstaigose yra specialistai, o jų nesant paslaugą teikia Švenčionių rajono švietimo pagalbos tarnybos specialistai).

Savivaldybės įstaigose vietų vaikams virš trijų metų netrūksta, vaikams iki 3 metų reikėtų įsteigti 1-2 papildomas grupes. Įvertinus užimtų vietų skaičių darželinėse grupėse, matoma galimybė mažinti jų skaičių ir steigti lopšelines grupes.

Atstumas nuo labiausiai nutolusios gyvenvietės, kurioje gyvena ikimokyklinio amžiaus vaikai, iki artimiausios ugdymo įstaigos yra 18 km.

Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu pavėžėjimo paslauga organizuojama 19 ikimokyklinio amžiaus vaikų, vaikai su lydinčiais asmenimis pavėžami bendrojo ugdymo mokyklų autobusais. Kiti tėvai vaikus atveža savo transportu, dažniausiai vykdami į darbą.

Savivaldybė informacija, kad pagrindine priežastimi dėl ko vaikai iš tolimesnių vietovių nelanko įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ugdymo programas, nedisponuoja. Vaikams iš socialinę atskirtį patiriančių šeimų, kuriems skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, pavėžėjimas organizuojamas. Pagal įstaigų pateiktą informaciją pagrindinė nelankymo priežastis – vienas ar abu tėvai nedirba.

Švenčionių rajono savivaldybės įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra įsteigti logopedų/specialiųjų pedagogų, mokytojų padėjėjų, psichologų, socialinių pedagogų etatai (pastarųjų dviejų pareigybių nėra lopšeliuose-darželiuose), jie užimti. Per praėjusius 2 metus Švenčionių rajono savivaldybės įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, papildomai įsteigti 5 mokytojo padėjėjo etatai. Papildomai, atsižvelgus į šiuo metu ugdomą specialiųjų poreikių turinčių vaikų skaičių, galėtų būti įsteigti psichologų lopšeliuose-darželiuose, ergoterapeuto ir/ar judesio korekcijos specialisto pareigybių etatai. Pagrindinė priežastis, dėl ko trūksta minėtų specialistų – darbo rinkoje nėra pasiūlos, ypač psichologų.

Įstaigos svarbiausia problema įvardija nepakankamą finansavimą ugdymo priemonėms įsigyti (ypač naujų išmaniųjų technologijų).

50. Tauragės rajono savivaldybė

Tauragės rajone yra registruoti 2456 vaikai, iš jų: iki 3 m. – 684 vaikai, virš 3 metų – 1772 vaikai.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 8 švietimo įstaigos: 3 darželiai, 5 bendrojo ugdymo mokyklos (grupės veikia Tauragėje, Skaudvilėje, Žygaičiuose, Mažonų, Baltrušaičių, Batakių, Eičių, Dacijonų, Dauglaukio, Gaurės, Lauksargių, Sartininkų ir Taurų kaimuose).

Tauragės rajono savivaldybės teritorijoje ikimokyklinio ugdymo programą vykdo 2 privačios įstaigos. Jose pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomas 51 vaikas.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 256, nuo 3 m. iki 5 m. – 979. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 21. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 14 (iki 3 m. amžiaus) ir 11 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Tauragės rajono mokyklų ikimokyklinio ugdymo bendrosios paskirties ir specialiosios paskirties grupėse mokosi 45 didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai. Vaikams teikiama reikalinga pagalba mokiniui specialistų pagalba. Jei mokykloje nėra reikalingo specialisto, pagalbą teikia Tauragės pagalbos mokytojui ir mokiniui centro Pedagoginės psichologinės tarnybos specialistai.

Tauragės rajono ikimokyklinio ugdymo grupių tinklas optimalus, todėl nuo ikimokyklinio ugdymo paslaugas teikiančių ikimokyklinio ugdymo grupių nutolusių vietovių neturima. Maksimalus atstumas gali siekti ne daugiau, kaip 10 km.

Vaikų pavėžėjimo į ikimokyklinio ugdymo grupes poreikio nebuvo.

Atvejų, kad vaikai negalėtų lankyti ikimokyklinio ugdymo grupės dėl to, kad neturi galimybės atvykti į ugdymo įstaigą, neturima. Esant poreikiui, visada galima organizuoti pavėžėjimą mokykliniais autobusais.

Vaikui, lankančiam ikimokyklinio ugdymo grupę, pagal poreikį skiriama logopedo pagalba ar kitų, mokykloje dirbančių pagalbos vaikui specialistų, pagalba. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikui (pagal PPT rekomendaciją) skiriamas pagalbininkas.

Mokyklos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programas, specifinių problemų neišsako. Kaip ir visoje Lietuvoje, matomas ikimokyklinio ugdymo mokytojų vidutinio amžiaus didėjimas, norėdami kompensuoti ikimokyklinio ugdymo mokytojų trūkumą, bendradarbiaujama su Kauno kolegijos Tauragės skyriumi, kurie pradėjo vykdyti ikimokyklinio ugdymo mokytojų rengimo programą. Dalis mokytojų, baigusių minėtas studijas, pradėjo dirbti Tauragės rajono savivaldybės mokyklų ikimokyklinio ugdymo grupių mokytojais.

51. Telšių rajono savivaldybė

Telšių rajono savivaldybėje ikimokyklinio amžiaus vaikų yra 1319.

Ikimokyklinio ugdymo programų įgyvendinančių švietimo įstaigų, kurių steigėjas savivaldybė, Telšių rajono savivaldybėje iš viso yra 20 (7 lopšeliai-darželiai, 1 mokykla-daugiafunkcis centras, 8 mokyklų skyriai, 3 gimnazijos, 1 pagrindinė mokykla).

Telšių rajono savivaldybėje veikia viena privati švietimo įstaiga, kurioje ugdoma 14 vaikų pagal ikimokyklinio ugdymo programą.

Telšių rajono savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, vietų skaičius – 1265. Iš jų vietų iki 3 m. vaikams skaičius – 315; nuo 3 m. vaikams vietų skaičius – 950.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 242, nuo 3 m. iki 5 m. – 911. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 12. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 53 (iki 3 m. amžiaus) ir 8 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose lopšelinio amžiaus vaikams laisvų vietų nėra. Rajono (kaimiškųjų vietovių) ikimokyklinio ugdymo įstaigose formuojamose mišrioje grupėse lopšelinio amžiaus vaikų poreikis tenkinamas.

Telšių rajono savivaldybės švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomi 36 vaikai, kuriems nustatyti dideli specialieji ugdymosi poreikiai ir 2 vaikai, kuriems nustatyti labai dideli specialieji ugdymosi poreikiai.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose visose ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo grupėse yra skirti ikimokyklinio ugdymo mokytojo padėjėjai, užtikrinant mokytojui pagalbą visą grupės veikimo laiką pagal grupei priskirtą ugdymo modelį (10,5 /12 val. grupė) ir papildomai – mokytojo padėjėjai, atsižvelgiant į PPT išvadas, darbui su specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiais mokiniais. Žinoma, pastarųjų poreikis vis didėja ir savivaldybė, įvertindama finansines galimybes, stengiasi reikiamus etatus steigti. Ikimokyklinės įstaigos (kurios nėra prie bendrojo ugdymo mokyklų) neturi psichologo pareigybės. Šią paslaugą įstaigoms pagal galimybes teikia Telšių švietimo centro Psichologinės pedagoginės tarnybos psichologai.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios Telšių rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra apie 15 kilometrų.

Vaikus į ikimokyklinio ugdymo įstaigas atveža patys tėvai. Kai savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu vaikui skiriamas privalomas ikimokyklinis ugdymas, jis į ugdymo įstaigą atvežamas geltonuoju mokykliniu autobusu, vaiką lydi įstaigos vadovo įsakymu paskirtas lydintis asmuo.

Vaikų, nelankančių švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, dėl neturėjimo galimybės pasiekti (atvykti) į įstaigą, ar dėl kitų priežasčių, Telšių rajono savivaldybėje nėra.

Telšių rajono savivaldybė skiria didelį dėmesį švietimo pagalbos sričiai stiprinti Švietimo įstaigose. Vykdamas švietimo įstaigų tinklo pertvarką rajone, švietimo pagalba nėra mažinama, o specialistų etatai nukreipiami į įstaigas, kurioms jų reikia. Pastaraisiais metais ženkliai išaugo mokytojų padėjėjų etatų poreikis, atitinkamai ir jų skyrimas. Švietimo įstaigų etatai koreguojami net keletą kartų per metus, atsižvelgiant į švietimo įstaigų pateiktus argumentuotus prašymus. Visos bendrojo ugdymo mokyklos, kurios turi ir ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo grupes, turi visus reikiamus specialistus – nuo psichologo iki mokytojo padėjėjo, tačiau šiuo metu ikimokyklinės įstaigos (kurios nėra prie bendrojo ugdymo mokyklų) neturi psichologo pareigybės. Šią paslaugą šioms įstaigoms pagal galimybes teikia Telšių švietimo centro Psichologinės pedagoginės tarnybos psichologai.

Didžiuosiuose darželiuose (kurie turi daugiau kaip 200 mokinių, 12 ir daugiau grupių) 2021 m. skirta po 0.5 etato socialinio pedagogo, ko anksčiau neturėjo.

Šiuo metu įstaigos, skelbdamos atrankas laisvoms Švietimo pagalbos specialistų pareigybėms užimti, susiduria su psichologų trūkumu, taip pat sudėtingiau rasti spec. pedagogą/logopedą. Švietimo įstaigų vadovai, paskelbę keletą atrankų ir nesuradę reikiamo specialisto, terminuotai mokslo metams pervardina pareigybę į tuo metu reikalingą, tik su sąlyga, kad tai turi būti taip pat švietimo pagalbai priskiriama pareigybė.

Pagrindinės problemos, su kuriomis dažniausiai susiduria savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra šios:

1) ikimokyklinio ugdymo grupių darbo užtikrinimas vasaros laikotarpiu (problema sprendžiama skiriant papildomas savivaldybės lėšas vienos grupės finansavimui);

2) padaugėjo vaikų, turinčių kalbos vystymosi sutrikimų, bendravimo sunkumų, emocijų sutrikimų, psichologinių problemų ir pan.. kuriems reikalinga sisteminga logopedo, psichologo ar specialiojo pedagogo pagalba (problema sprendžiama koreguojant etatus net keletą kartų per metus, atsižvelgiant į švietimo įstaigų pateiktus argumentuotus prašymus; bendradarbiaujant su Telšių švietimo centro Psichologinės pedagoginės tarnybos specialistais);

3) ikimokyklinio ugdymo įstaigos susiduria su informacinių ir komunikacinių technologijų trūkumu (ikimokyklinio ugdymo įstaigoms neskiriamas ML skaitmeninio ugdymo plėtrai finansuoti, savivaldybė, atsižvelgiant į finansines galimybes, skiria savivaldybės biudžeto lėšų, nors prioritetas šiuo metu bendrojo ugdymo mokyklų skaitmenizavimas);

4) patalpų modernizavimas ir aplinkos gerinimas (problema sprendžiama kasmet įvertinant ikimokyklinių įstaigų aplinkos būklę ir skiriant finansavimą aplinkos kūrimui ir modernizavimui).

Siekiant užtikrinti prieinamą kokybišką ikimokyklinį ugdymą kuo didesniai vaikų skaičiui, Telšių rajone planuojama sukurti 6 naujas ikimokyklinio ugdymo grupes, iš jų – 2 lopšelio amžiaus grupes (nuo 1,5 iki 3 metų amžiaus) ir 4 grupes darželio amžiaus (nuo 3 metų amžiaus) vaikams.

52. Trakų rajono savivaldybė

Trakų rajono savivaldybėje ikimokyklinio amžiaus vaikų, kurių gyvenamoji vieta deklaruota savivaldybės teritorijoje iš viso yra 1390, iš jų: iki 3 m. amžiaus yra 859 vaikai, nuo 3 m. – 531 vaikas.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 19 švietimo įstaigų: 9 darželiai, 9 bendrojo ugdymo mokyklos ir 1 mokykla-darželis.

Savivaldybėje veikia viena privati švietimo įstaiga, kuri teikia 63 vaikams ikimokyklinį ugdymą.

Savivaldybės švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, yra apie 1450 vietų. Vaikams iki 3 m. yra 330 vietų, nuo 3 m. amžiaus yra 1103 vietos.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 428, nuo 3 m. iki 5 m. – 579. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 68. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 13 (iki 3 m. amžiaus) ir 2 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Savivaldybėje yra 48 vaikai, turintys didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Šių vaikų ugdymas organizuojamas vadovaujantis Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašu. Įsteigtos mokytojų padėjėjų, logopedų, spec. pedagogų pareigybės.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra apie 11 km (tėvai veža nuosavu transportu).

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pavėžėjimas organizuojamas vaikams, kuriems skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas.

Nėra duomenų apie vaikus, nelankančius švietimo įstaigos, dėl neturėjimo galimybės pasiekti ikimokyklinio ugdymo įstaigą.

Savivaldybės švietimo įstaigose visi vaikai gauna jiems reikiamą specialistų pagalbą, tačiau trūksta logopedų, spec. pedagogų ir psichologų.

Siekiant mažinti trūkstamų vietų skaičių savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose, yra planuojama steigti papildomas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupes bendrojo ugdymo mokyklose.

53. Ukmergės rajono savivaldybė

Ukmergės rajono savivaldybėje, gyventojų registro duomenimis, gyvena 1616 ikimokyklinio amžiaus vaikai. Iki 3 metų amžiaus – 455, nuo 3 metų amžiaus – 1161 vaikas.

Ukmergės rajone yra 6 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, 1 specialioji mokykla ir 8 bendrojo ugdymo mokyklos, kurios įgyvendina ikimokyklinio ugdymo programą.

Ukmergės rajone 2 nevalstybinės (privačios) ugdymo įstaigos vykdo ikimokyklinio ugdymo programas. Jose ugdoma 14 ir 16 Ukmergės rajono ikimokyklinio amžiaus vaikų.

Savivaldybės ugdymo įstaigose iš viso yra 1580 vietų. Iš jų: 298 vaikams iki 3 metų amžiaus ir 1282 – nuo 3 metų amžiaus.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 299, nuo 3 m. iki 5 m. – 781. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 28. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose ugdomi 47 vaikai, turintys didelių ir labai didelių ugdymosi poreikių. Šie vaikai gauna dalinę pagalbą, kadangi rajone trūksta specialiųjų pedagogų, psichologų, socialinių pedagogų.

Nuo toliausiai nutolusios Ukmergės rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą yra 17,4 km (Krikštėnai – Ukmergė), 13,6 km (Vaivadiškės – Siesikai), 12,9 km (Valai – Želva).

Ukmergės rajono savivaldybėje ikimokyklinio amžiaus vaikai iš nutolusių gyvenviečių į ugdymo įstaigas pavežami mokykliniais autobusais, jei juose yra laisvų vietų ikimokyklinio amžiaus vaikams ir juos lydinčiam asmeniui. Dalį vaikų atveža tėvai. Mokykliniais autobusais pavežama apie 45 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

Nelankančių, dėl neturėjimo galimybės pasiekti švietimo įstaigos, nėra. Ikimokyklinio amžiaus vaikai nelanko ugdymo įstaigos todėl, kad jų tėvai pasirenka ugdyti vaikus namuose.

Įgyvendinant įtraukiojo ugdymo nuostatas, Ukmergės rajono savivaldybė steigia naujas mokytojų padėjėjų pareigybės, esant pagalbos specialistų trūkumui, pagalbą teikia Ukmergės švietimo pagalbos tarnybos mobili komanda, tačiau vaikai ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą vis tiek gauna tik 50 proc. reikalingos pagalbos, kadangi trūksta pačių specialistų. Stinga spec.pedagogų, logopedų, psichologų. Tik viename (iš šešių) lopšelyje-darželyje yra dalis socialinio pedagogo pareigybės.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose didėja ikimokyklinio ugdymo mokytojų problema. Pensinio amžiaus mokytojai išeina į užtarnautą poilsį, tačiau vis sunkiau rasti mokytojų pamainą.

54. Utenos rajono savivaldybė

Utenos rajono savivaldybėje yra 1937 ikimokyklinio amžiaus vaikų, registruotų savivaldybėje, tačiau iš jų 428 – gyvena užsienyje.

Utenos rajone ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 12 švietimo įstaigų, kurių steigėjas yra savivaldybė: 6 vaikų lopšeliai-darželiai, 2 mokyklos-vaikų darželiai, 2 progimnazijos, 1 gimnazija, 1 daugiafunkcis centras.

Utenos rajone veikia 3 nevalstybinės įstaigos: VšĮ „Ažuolų vaikai“, kurioje ugdomi 15 vaikų, VšĮ „Tavo ir mano“ ugdo 5 vaikus ir VšĮ „Kuriamė ir augame kartu“ – 13 vaikų.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 369, nuo 3 m. iki 5 m. – 810. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 16. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 2 (iki 3 m. amžiaus).

Savivaldybės švietimo įstaigose ugdoma 45 ikimokyklinio amžiaus vaikai, turintys didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Vaikai gauna ne pilną pagalbą, nes savivaldybėje trūksta specialistų: psichologų, specialiųjų pedagogų. Įstaigoms, kuriose nėra švietimo pagalbos specialistų, psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę pagalbą teikia Utenos švietimo centro pedagoginė psichologinė tarnyba. Mokytojai skatinami persikvalifikuoti, taip pat savivaldybėje veikia studentų rėmimo programa.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios rajono vietovės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos yra 10 km.

Utenos miesto įstaigos, įgyvendinančios ikimokyklinio ugdymo programą, mokyklinių autobusų neturi. Galimybių organizuoti visuotinį vežiojimą į Utenos miesto vaikų lopšelių-darželius lankančių 2-5 metų amžiaus vaikams nėra, todėl vaikus veža patys tėvai (globėjai), išskyrus pavienius atvejus, kai perkama paslauga, pvz., dėl vaiko negalios. Kaimiškose vietovėse ikimokyklinukų pavežimas dėl pagrįstų priežasčių galimas, nes rajono seniūnijose veikiančiose mokyklose įsteigti skyriai turi mokyklinius autobusus. Vaikus į darželius veža patys tėvai.

Savivaldybė neturi informacijos, kad vaikai nelankytų įstaigos dėl neturėjimo kuo atvykti į ugdymo įstaigą. Yra pavieniai atvejai, kai tėvai atsisako vesti vaikus į darželius dėl ankstyvo jų amžiaus (iki 0-1,5 m.), mama laukiasi antrojo vaikelio, dėl vaiko sveikatos.

Vaikai ugdymo įstaigoje gauna ne pilną pagalbą, nes savivaldybėje trūksta specialistų: psichologų (1,75 pareigybės), specialiųjų pedagogų (1,25 pareigybės), mokytojų padėjėjų (pagal poreikį). Įstaigoms, kuriose nėra švietimo pagalbos specialistų, psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę pagalbą teikia Utenos švietimo centro pedagoginė psichologinė tarnyba. Mokytojai skatinami persikvalifikuoti, taip pat savivaldybėje veikia studentų rėmimo programa.

Lėšų poreikis naujų grupių steigimui darželiuose, remonto darbams atlikti, pagalbos specialistų etatams išlaikyti, mokykliniams autobusams pirkti, lydinčių asmenų ir vairuotojų etatams išlaikyti. Savivaldybės strategija, plečiant ikimokyklinio ugdymo pasiūlą, pritaikyti ikimokykliniam ugdymui esančias tuščias bendrojo ugdymo mokyklų, vaikų lopšelių-darželių patalpas.

55. Varėnos rajono savivaldybė

Varėnos rajono savivaldybėje yra 661 ikimokyklinio amžiaus vaikas.

Ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 7 švietimo įstaigos, kurių steigėjas savivaldybė (2 darželiai, 3 bendrojo ugdymo mokyklos, 2 daugiafunkciai centrai).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 103, nuo 3 m. iki 5 m. – 331. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 10. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Varėnos rajono savivaldybės ugdymo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą yra 2 labai didelių ir 20 didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai, kuriems

kiek įmanoma teikiama reikiama pagalba (auklėtojo padėjėjas, logopedas, psichologas, tačiau šių specialistų poreikis savivaldybėje yra).

Dalyje savivaldybės švietimo įstaigų (Varėnos miesto), kur poreikis, yra vietų lopšelinio amžiaus vaikams – buvo pateikti 62 prašymai, patenkinti 55, kitus tėvai atsiėmė, kadangi nusprendė dar vaikų neleisti į lopšėlį. Šiuo metu yra 3 laisvos vietos.

Nuo toliausiai nutolusios rajono gyvenvietės iki artimiausios rajono ugdymo įstaigos – 25 km atstumas.

Dalis vaikų, lankančių ugdymo įstaigas, vykdančias ikimokyklinio ugdymo programą, vežami mokykliniais autobusais, dalį vaikų atveža tėvai vykdamy į darbą.

186 vaikai nelanko Varėnos rajono savivaldybės ugdymo įstaigų – dalis nelanko dėl nedirbančių tėvų, kurie vaikus prižiūri namuose, kita dalis kartu su tėvais yra išvykę į užsienį. Nelankančių švietimo įstaigų vaikų skaičius nėra tikslus ir todėl, kad tėvų deklaruota gyvenamoji vieta Varėnos savivaldybėje, tačiau jie su vaikais gyvena kitose savivaldybėse ir ten juos leidžia į ugdymo įstaigas.

Ikimokyklinio amžiaus vaikams stengiamasi užtikrinti ir suteikti kaip įmanoma kokybiškesnę ir visokeriopą reikiamų specialistų pagalbą, tačiau savivaldybės ugdymo įstaigose trūksta logopedų, psichologų, spec. pedagogų, mokytojų/auklėtojų padėjėjų. 2022-2023 m. m. savivaldybėje specialistų, teikiančių pagalbą, turima: logopedo – 8.35 etato, spec. pedagogo – 1,5 etato, mokytojo padėjėjo – 25 etatai, psichologo – 1.75 etato. Ugdymo įstaigoms pateikus tam tikrų specialistų poreikį, Švietimo skyrius padeda ieškoti paslaugų teikėjų. Prireikus psichologo ar logopedo paslaugų, kreipiamasi į Varėnos švietimo centro Pedagoginių psichologinių paslaugų skyrių. Paslaugas apmoka pati įstaiga.

Dažniausiai savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, susiduria su tam tikrų specialistų trūkumu, taip pat su tėvų nesutikimu dėl vaiko specialiųjų ugdymo poreikių nustatymo. Švietimo skyrius tarpininkauja, padeda ieškoti paslaugų teikėjų. Dėl mokytojo/auklėtojo padėjėjų Švietimo skyrius teikė prašymą Varėnos rajono savivaldybės tarybai.

56. Vilkaviškio rajono savivaldybė

Vilkaviškio rajono savivaldybėje yra 1670 ikimokyklinio amžiaus vaikų (575 – iki 3 metų; 1095 – nuo 3 metų).

Savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 5 vaikų lopšeliai-darželiai ir 5 bendrojo ugdymo mokyklose esančios ikimokyklinio ugdymo grupės. Visų minėtų įstaigų steigėjas – savivaldybė.

Švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, iš viso yra 237 vietos vaikams iki 3 metų ir 820 – nuo 3 metų.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 211, nuo 3 m. iki 5 m. – 670. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 61. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra. Lopšelinio amžiaus vaikams savivaldybės švietimo įstaigose vietų šiek tiek trūksta – yra pateikta keletas tėvų prašymų, todėl nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. viename darželyje bus steigiama grupė, kurioje ugdysis vaikai nuo vienerių metų.

Savivaldybės švietimo įstaigos ugdomi 3 vaikai iki 3 metų ir 38 – nuo 3 metų, turintys didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Visi vaikai gauna jiems reikiamą pagalbą. Vienoje įstaigoje trūksta psichologo. Įstaigose dirbantys pagalbos specialistai, pedagogai orientuojami įgyti papildomą specialybę arba persikvalifikuoti. Sudaromos trišalės sutartys su universitetais.

Toliausiai nutolusi gyvenvietė iki artimiausios mokyklos, vykdančios ikimokyklinį ugdymą, yra apie 20 kilometrų, išskyrus vieną vaikų lopšėlį-darželį „Pasaka“, į kurį vaikai atvežami iš visos savivaldybės – 40 km.

Dažniausiai vaikus į ikimokyklinio ugdymo įstaigą atveža tėvai nuosavu transportu. Specialiųjų poreikių vaikai į įstaigą, kuri turi specialiąsias grupes, atvežami mokykliniu autobusu. Vaikus, kuriems yra paskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, į įstaigą atveža įstaigos autobusas.

Vaikų, nelankančių įstaigos dėl neturėjimo galimybės ją pasiekti, nėra.

Vaikai, kurie ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą, gauna reikiamą specialistų pagalbą, išskyrus vieną įstaigą, kurioje trūksta psichologo, tačiau pagalbą gauna iš kitų institucijų.

Savivaldybės švietimo įstaigose daugėjant vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, didėja pagalbos specialistų poreikis. Steigėjas visais atvejais skiria papildomus pagalbos specialistų etatus. Kita problema ikimokyklinio ugdymo įstaigų patalpų būklė, neapšiltintos patalpos, sanitarinių mazgų neatitikimas higienos normoms. Steigėjas skiria finansavimą įstaigų remontui ir ugdymo aplinkų gerinimui.

57. Vilniaus miesto savivaldybė

Vilniaus miesto savivaldybėje gyvena apie 42400 ikimokyklinio amžiaus vaikų. Iš jų: 13100 – iki 3 metų amžiaus ir 29300 – nuo 3 metų amžiaus.

Vilniuje yra 125 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, 12 darželių-mokyklų, 28 bendrojo ugdymo mokyklose veikia ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės.

Savivaldybės teritorijoje veikia 1 viešoji įstaiga, kurios dalininkė Vilniaus miesto savivaldybė (VšĮ „Mažasis Trinapolis“), Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų centras (29 vaikai), Lietuvos aklųjų ir silpnaregių centras (8 vaikai), kurių steigėjas yra LR Švietimo, sporto ir mokslo ministerija, 149 privalūs darželiai, kuriuose ugdoma 7152 vaikai (gaunantys savivaldybės kompensaciją).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 5517 (savivaldybės ugdymo įstaigose) ir 2251 (privačiose ugdymo įstaigose), nuo 3 m. iki 5 m. – 16111 (savivaldybės ugdymo įstaigose) ir 3259 (privačiose ugdymo įstaigose). Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 1808 (savivaldybės ugdymo įstaigose) ir 853 (privačiose ugdymo įstaigose). Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 257 (iki 3 m. amžiaus ir deklaruoti Vilniaus mieste) ir 139 (iki 3 m. amžiaus ir nedeklaruoti Vilniaus mieste) bei 590 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus deklaruoti Vilniaus mieste) ir 127 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus nedeklaruoti Vilniaus mieste).

Vilniaus miesto ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose ugdoma 20 vaikų, turinčių labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ir 664 vaikai, turintys didelius specialiuosius ugdymosi poreikius. Ugdymo įstaigose dirba mokytojo, dirbančio pagal ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo programą, padėjėjai (specialiųjų ugdymo poreikių turintiems vaikams).

Pareigybė bendrosiose grupėse steigiama atsižvelgiant į Vilniaus pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijas: vaikui, turinčiam labai didelius specialiuosius ugdymosi poreikius – 0,5 pareigybės, didelius specialiuosius ugdymosi poreikius – 0,25 pareigybės. Taip pat su specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiais vaikais dirba psichologai, logopedai, spec. pedagogai. Specialiosiose ugdymo įstaigose dirba judesio korekcijos specialistai, tiflopedagogai, surdopedagogai. Įstaigos susiduria su darbuotojų trūkumu, darbuotojų paieška užtrunka. Vilniaus miesto savivaldybė skiria lėšas spec. pedagogų ir logopedų ruošimui aukštosiose mokyklose.

Vilniaus mieste numatytas tik priešmokyklinio amžiaus vaikų, turinčių didelius ir labai didelius specialiuosius ugdymosi poreikius, pavėžėjimas į ugdymo įstaigą ir atgal.

Vaikai, kurių tėvai pristato pažymą iš Vilniaus pedagoginės psichologinės tarnybos, gauna reikalingą specialistų pagalbą. Ne visos įstaigos turi specialistus. Jaučiamas specialistų trūkumas.

Vykdomas naujų pedagogų rengimas, siekiant suteikti naujas kompetencijas ikimokyklinio ugdymo pedagogams. Apmokamos ikimokyklinio ugdymo pedagogų, spec. pedagogų bei logopedų kvalifikacijos kėlimo studijos aukštosiose mokyklose. Kiekvienam darželiui skirtas Vilniaus pedagoginės psichologinės tarnybos specialistas kuratorius. Skirti 207 mokytojų padėjėjų etatai darbui su specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiais vaikais.

Vilniaus mieste viešojo transporto infrastruktūra yra išvystyta. Viešasis transportas važiuoja visuose rajonuose ir galimybė pasiekti (atvykti) į įstaigas yra visiems, norintiems lankyti darželius. Pagrindinės darželio nelankymo priežastys – negauna vietos ugdymo įstaigoje arba tėvai nori ugdyti namuose.

Problemos su kuriomis dažniausiai susiduria savivaldybės švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra:

1) viešųjų pirkimų vykdymas. Vilniaus miesto savivaldybės administracijoje įsteigtas Centralizuotų pirkimų skyrius. Didelės vertės pirkimai atliekami centralizuotai, įstaigų darbuotojams rengiami mokymai, teikiamos konsultacijos.

2) maisto produktų tiekimo kokybės užtikrinimas. Rengiami pirkimo sutarčių ir kitų pirkimo dokumentų šablonai, įstaigos konsultuojamos kokių priemonių turi imtis, jei yra nustatomi maisto produktų tiekimo pažeidimai.

3) pedagogų ir švietimo pagalbos specialistų trūkumas. Savivaldybės sprendimai: naujų pedagogų rengimas, kurio tikslas suteikti reikalingas kompetencijas ikimokyklinio ugdymo pedagogams. Nuo 2022 m. studijas VIKO pradėjo 43 būsimi ikimokyklinio ugdymo pedagogai (tam skirti 116 tūkst. Eur), pedagogo kvalifikaciją MRU įgis 64 mokytojai, iš jų pusė – ikimokyklinio ugdymo (tam iš viso skirti 148 tūkst. Eur, iš jų 74 tūkst. Eur – vien ikimokyklinio ugdymo mokytojams), taip pat rengiami 40 specialiųjų pedagogų ir logopedų, iš kurių dalis dirbs ikimokyklinio ugdymo įstaigose (tam skirti 206 tūkst. Eur).

4) pasirengimas visuotiniam įtrauktajam ugdymui. Mokytojai ir vadovai nesijaučia pakankamai pasiruošę ugdyti specialiųjų ugdymosi poreikių vaikus. Savivaldybės sprendimai: bendradarbiaujant su EDU Vilniaus ir Vilniaus pedagogine psichologine tarnyba intensyviai organizuojami mokymai, seminarai įstaigų vadovams, direktorių pavaduotojams, Vaiko gerovės komisijų nariams, mokytojams, mokytojų padėjėjams, švietimo pagalbos specialistams. Taip pat rūpinamasi tėvų švietimu (mokymai, konsultacijos, informaciniai leidiniai ir pan.).

58. Vilniaus rajono savivaldybė

Ikimokyklinio ugdymo programą vykdo 40 švietimo įstaigų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Vilniaus rajono savivaldybė (17 gimnazijų, 6 pagrindinės mokyklos, 3 mokyklos-darželiai, 4 darželiai, 10 lopšelių-darželių).

Savivaldybės švietimo įstaigose numatytos vietos vaikams iki 3 metų amžiaus. Kiekvienais metais ne mažiau kaip viena švietimo įstaiga paankstina priimamų vaikų amžių nuo 2 metų.

Kiekvienoje seniūnijoje yra ne mažiau kaip po vieną švietimo įstaigą, kuri vykdo ikimokyklinio ugdymo programą.

Savivaldybėje veikia 9 Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pavaldumo švietimo įstaigos.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 452 (savivaldybės ugdymo įstaigose) ir 124 (Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai priklausančiose ugdymo įstaigose), nuo 3 m. iki 5 m. – 1523 (savivaldybės ugdymo įstaigose) ir 553 (Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai priklausančiose ugdymo įstaigose). Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 145 (savivaldybės ugdymo įstaigose) ir 33 (Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai priklausančiose ugdymo įstaigose). Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę – 121 (iki 3 m. amžiaus) ir 1 (nuo 3 m. iki 5 m. amžiaus).

Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje veikia biudžetinės švietimo įstaigos, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Vilniaus rajono savivaldybės taryba bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Į Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir Vilniaus rajono savivaldybės švietimo įstaigų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupes vaikų priėmimas vykdomas vadovaujantis Centralizuoto vaikų priėmimo į Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir Vilniaus rajono savivaldybės švietimo įstaigų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupes organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2022-11-25 sprendimu Nr.T3-326 „Dėl Centralizuoto vaikų priėmimo į Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir Vilniaus rajono savivaldybės švietimo įstaigų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupes organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir aptarnaujamų teritorijų nustatymo“, nuostatomis.

Šiuo metu kai kuriose Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje esančiose švietimo įstaigose, teikiančiose ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą, yra laisvų vietų. Labiausiai vietų trūksta arčiausiai sostinės įsikūrusiose gyvenvietėse, kuriose yra didžiausias demografinis augimas.

Nuo toliausiai nutolusių rajono gyvenviečių iki artimiausios švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra iki 5 km atstumas.

Savivaldybėje nėra vaikų, kuriems skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas. Vaikų, kuriems skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, pavėžėjimo klausimas reglamentuotas Mokinių pavėžėjimo tėvų (globėjų, rūpintojų), privačiu transportu organizavimo ir kelionės išlaidų kompensavimo tvarkos apraše, kuris patvirtintas Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2022 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. T3-6.

Aprašo 56 punkte numatyta, kad vaikai priskiriami į švietimo įstaigų grupes pradedant nuo vyriausio amžiaus vaikų grupių, todėl pirmiausiai patenkinami tėvų prašymai, kurių vaikams nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. numatytas visuotinis ikimokyklinis ugdymas ir dar nelanko ikimokyklinės ugdymo įstaigos. Savivaldybė nerenka duomenų apie ikimokyklinio ugdymo įstaigos nelankymo priežastis.

Savivaldybės pavaldumo švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, ugdoma 19 vaikų, turinčių didelių ir 11 labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, jiems teikiama reikalinga pagalba.

Savivaldybėje (kaip ir visoje Lietuvoje) dalyje švietimo įstaigų trūksta ikimokyklinio ugdymo mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų. Savivaldybė yra numačiusi skatinimo priemonės – stipendijas ir kelionės išlaidų kompensavimą.

Vilniaus rajono savivaldybė viena iš nedaugelio savivaldybių Lietuvoje galinti didžiuotis kasmet augančiu gyventojų skaičiumi. Seniūnijose, įsikūrusiose arčiausiai sostinės, atsikrausto daug jaunų šeimų su mažamečiais vaikais.

Savivaldybė, suprasdama ikimokyklinio ugdymo amžiaus vaikų ugdymo aktualumą, norėdama patenkinti vis augantį poreikį ir atsižvelgdama į rajono gyventojų interesus, strateginius planus ir nustatytą eiliškumą, nuolat gerina gyventojų ikimokyklinio ugdymo prieinamumo galimybes ir plečia ikimokyklinių įstaigų tinklą, užtikrindama vaikų ugdymą gimtąja kalba arčiau namų.

Savivaldybė kasmet skiria finansavimą ikimokyklinio ugdymo įstaigoms statyti, rekonstruoti ir renovuoti esamas ikimokyklinio ugdymo įstaigas, kurių patalpose atidaromos naujos grupės, priima sprendimus dėl ikimokyklinio ugdymo grupių steigimo Vilniaus rajono savivaldybei pavaldžiose švietimo įstaigose.

Šiais metais Savivaldybė įsteigė naują ikimokyklinio ugdymo grupę Vilniaus r. Zujūnų gimnazijos Cekoniškių pagrindinio ugdymo skyriuje, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija – 2 ikimokyklinio ugdymo grupes Riešės gimnazijoje.

2024 m. duris atvers naujas vaikų lopšelis-darželis Didžiojoje Riešėje, šiuo metu vyksta jo statybos. Darželyje veiks 8 ikimokyklinio ugdymo grupės (125 vietų). Per artimiausius metus planuojama prie Vilniaus r. Nemėžio Šv. Rapolo Kalinausko gimnazijos ir prie Vilniaus r. Nemėžio vaikų lopšelio-darželio statyti priestatus, kuriuose būtų ugdomi ikimokyklinio amžiaus vaikai, o Vilniaus r. Rudaminos lopšelyje-darželyje steigti naujas ikimokyklinio ugdymo grupes.

59. Visagino savivaldybė

Savivaldybėje yra 842 ikimokyklinio amžiaus vaikai. Iki 3 metų – 354 (iš jų iki 1 metų – 109), nuo 3 metų – 488 vaikai. Savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra sudarytos galimybės priimti vaikus ir iki 1 metų, tačiau tokių grupių nėra neatsiradus poreikiui.

Savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo programą įgyvendina 5 ikimokyklinio ugdymo įstaigos: 4 vaikų lopšeliai-darželiai ir 1 lopšelis-darželis (Vaikystės pedagogikos centras).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 195, nuo 3 m. iki 5 m. – 378. Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 30. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę nėra.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigas lanko 54 vaikai, turintys didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių. Vaikai gauna reikiamą pagalbą, kurią teikia pagalbos mokiniui specialistai (logopedai, specialieji ir socialiniai pedagogai, psichologai), mokytojo padėjėjai.

Savivaldybė turi pakankamai vietų norintiems ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą.

Visose savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra grupės, skirtos lopšelinio amžiaus vaikams.

Visagino savivaldybėje tolimiausias atstumas iki artimiausios ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra 4 km.

Savivaldybėje kol kas nėra ikimokyklinio amžiaus vaikų pavėžėjimo poreikio (atveda/atveža tėvai). Atsiradus poreikiui būtų sudarytos galimybės vaikų pavėžėjimui.

Kai kurie vaikai (apie 24) nelanko ikimokyklinio ugdymo įstaigos, nes gyvena užsienyje/kitame mieste, nors registruoti Visagine ir neišregistravę – gyvenamoji vieta nesutampa su darbo vieta (12 vaikų), taip pat kai kurie tėvai kol kas neapsisprendę ir turi galimybę prižiūrėti vaiką namuose (motinystės, nėštumo atostogos, nedirbantys tėvai, per maži vaikai ir pan.) – 12 vaikų.

Savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose vaikai gauna reikiamą specialistų pagalbą (mokytojo, mokytojo padėjėjo, socialinio pedagogo, specialiojo pedagogo, psichologo, logopedo), gaunamos pagalbos jiems pakanka.

Kasdienės problemas dėl vaikų ugdymo(si) poreikio, švietimo pagalbos teikimo, lankomumo, darbuotojų pavadavimo esant nedarbingumui, kasmetinių atostogų metu ikimokyklinio ugdymo įstaigos sprendžia savarankiškai, bendradarbiaudamos tarpusavyje, susitarimo būdu. Pagal poreikį ir finansines galimybes kiekvienais metais įstaigos įsigyja naujų technologijų ir priemonių, įrenginėja/atnaujina lauko žaidimų aikštes. Dėl specialiųjų poreikių vaikų skaičiaus didėjimo auga ir pagalbos mokiniui specialistų poreikis, bet ši problema bendradarbiaujant įstaigoms ir savivaldybei irgi yra sprendžiama. Visagino savivaldybė yra pasirengusi užtikrinti kuo didesniam vaikų skaičiui prieinamą visuotinę kokybišką ikimokyklinį ugdymą.

60. Zarasų rajono savivaldybė

Zarasų rajono savivaldybėje yra 577 ikimokyklinio amžiaus vaikai.

Zarasų rajone ikimokyklinio ugdymą įgyvendina 4 bendrojo ugdymo mokyklos (1 Zarasų mieste, 3 kaimo vietovėse).

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ugdymo programą skaičius: iki 3 m. – 59 (valstybinėse įstaigose) ir 3 (privačiose), nuo 3 m. iki 5 m. – 210 (valstybinėse įstaigose) ir 7 (privačiose). Penkiamečių vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą skaičius – 4. Vaikų nepatekusių (laukiančių eilėje) į ugdymo grupę 2 (iki 3 m. amžiaus).

Ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose yra 12 mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių (vidutinis SUP – 2, didelis SUP – 8, labai didelis SUP – 2). Pagalba šiems mokiniams teikiama, su jais dirba tie pagalbos specialistai, kuriuos įstaiga turi: specialieji pedagogai, logopedai, psichologai, socialiniai pedagogai, mokinio padėjėjai (kai kurios įstaigos neturi arba turi ne pilną pareigybę psichologo, logopedo, spec. pedagogo).

Laisvų vietų yra tik dvejose kaimo vietovėse esančiose ikimokyklinį ugdymą teikiančiose mokyklose (mišrios/jungtinės grupės su priešmokykliniu ugdymu).

Kad būtų patenkintas norinčiųjų ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą vaikų skaičius ir grupėse nebūtų viršijamas higienos normų nustatytas skaičius, trūksta apie 25-30 vietų iki 3 metų vaikams ir apie 10 vietų virš 3 metų amžiaus vaikams.

Laisvų vietų yra tik dvejose kaimo vietovėse esančiose ikimokyklinį ugdymą teikiančiose mokyklose.

Atstumas nuo toliausiai nutolusios Zarasų rajono gyvenvietės iki artimiausios ugdymo įstaigos, vykdančios ikimokyklinį ugdymą, yra 18 km.

Geltonaisiais autobusais pavežami vaikai, kuriems yra skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, o kartu pavežami ir pakeliui gyvenantys vaikai. Juos lydi mokinio padėjėjai. Kiti vaikai atvežami tėvų.

Vaikų, kurie negali pasiekti ikimokyklinio ugdymo įstaigos, Zarasų rajone nėra.

Ikimokyklinio ugdymo vaikams pagalbą teikia tie pagalbos specialistai, kuriuos įstaiga turi, steigiamos mokinio padėjėjų pareigybės. Juntamas pagalbos specialistų trūkumas, pagalbos dažnai kreipiamasi į Zarasų švietimo pagalbos tarnybą.

Didžiausia problema – vietų ir pagalbą teikiančių specialistų trūkumas. Zarasų rajono savivaldybė bendradarbiauja su ikimokyklinį ugdymą teikiančiomis įstaigomis, vyksta diskusijos

rūpinamais klausimais. Ieškoma būdų steigti papildomas grupes, kad būtų galimybė ją lankyti kiekvienam norinčiam. Tuo tikslu dalyvaujama įvairiuose projektuose. Taip pat ieškoma galimybių steigti papildomas pagalbos specialistų pareigybes.

Iš Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigoje surinktos tyrimo medžiagos, **darytinos šios išvados:**

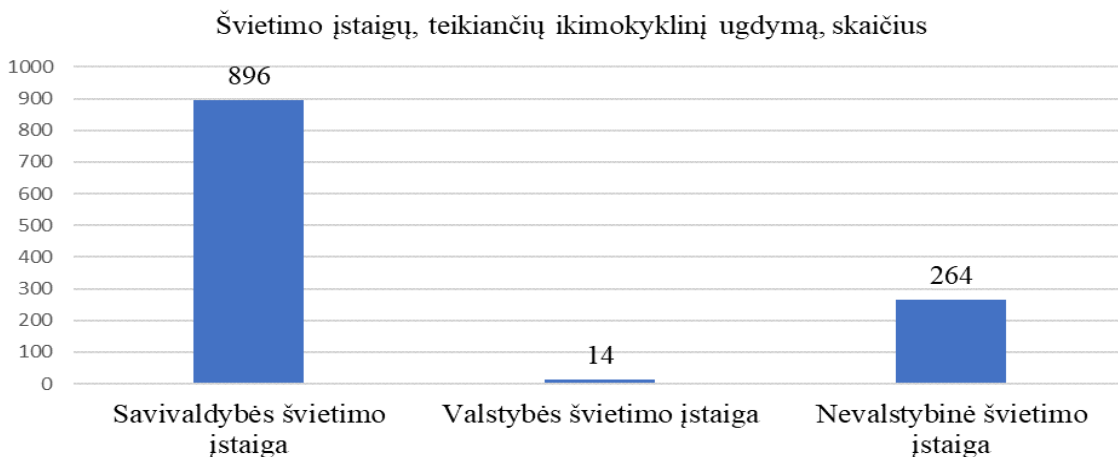
1. Ikimokyklinio ugdymo tikslas – įgyti kompetencijų, kurios vaikui padės sėkmingai dalyvauti mokyklos veikloje. Europos Komisija¹ nurodo, kad aukštos kokybės ankstyvasis ugdymas ir priežiūra yra veiksmingos ir teisingos švietimo sistemos pagrindas. Taip vaikai pasirengia pradiniam ugdymui ir pasiekia geresnių mokymosi rezultatų visose paskesnėse švietimo pakopose.

Lietuvoje yra vykdomi tarptautiniai ir nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai, kurie rodo kokybiško ikimokyklinio vaikų ugdymosi naudą vaikų pasiekimams mokykloje, kadangi ikimokykliniame amžiuje formuojasi pažintiniai vaiko gebėjimai, kurie lemia jo sėkmę pradėjus lankyti mokyklą, todėl labai svarbu kad visiems vaikams būtų prieinamas ankstyvasis ugdymas.

Švietimo įstatymo 7 straipsnis skelbia, kad ikimokyklinis ugdymas vyksta šeimoje, o tėvų (globėjų) pageidavimu – pagal ikimokyklinio ugdymo programą. Vaikams, patiriantiems socialinę riziką, skiriamas privalomas ugdymas pagal ikimokyklinio ugdymo programą švietimo, mokslo ir sporto ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Kitiems vaikams privalomas ugdymas pagal ikimokyklinio ugdymo programą gali būti skiriamas vadovaujantis švietimo, mokslo ir sporto ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytais kriterijais ir tvarka. Ikimokyklinis ugdymas teikiamas vaikui nuo gimimo, iki jam pradedamas teikti priešmokyklinis ugdymas. Ugdymas pagal ikimokyklinio ugdymo programą yra visuotinis nuo 4 metų amžiaus. Tai reiškia, kad nors į darželį vesti vaiko tėvai neprivalo (išskyrus Švietimo ir mokslo ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytus atvejus, kai vaikui ikimokyklinis ugdymas gali būti privalomas), nes tai nėra formalusis ugdymas, tačiau Švietimo įstatymo nuostatoms keičiantis, yra palaiapsniui (nuo 2023 m. – 4 metų amžiaus, nuo 2024 m. – 3 metų amžiaus ir nuo 2025 m. – 2 metų amžiaus) pereinama prie ankstyvesnio ugdymo. Pažymėtina, kad Švietimo įstatyme įtvirtina sąvoka „visuotinis ikimokyklinis ugdymas“ nereiškia privalomo ikimokyklinio ugdymo, o reiškia tai, kad, jeigu šeima pageidauja, kad vaikas dalyvautų ikimokyklinio ugdymo programoje, steigėjas (t.y. savivaldybės, nes ikimokyklinis yra jų savarankiškoji funkcija) užtikrina tokią galimybę visiems vaikams.

Visuotiniam ikimokykliniam ugdymui Vyriausybės nustatyta tvarka skiriamos valstybės biudžeto lėšos visoms ugdymo reikmėms (Švietimo įstatymo 67 str.14 d.).

Iš tyrimo metu gautų duomenų, kuriuos pateikė 60 savivaldybių, matyti, kad Lietuvoje ikimokyklinį ugdymą įgyvendina 1174 švietimo įstaigos, iš jų: 896 savivaldybės švietimo įstaigos, 14 valstybės švietimo įstaigų ir 264 nevalstybinės įstaigos.

¹ Europos Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui, Mokyklų raida ir aukštos kokybės mokymas gerai gyvenimo pradžia, 2017-05-30. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=COM%3A2017%3A248%3AFIN>.

Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigose (grupėse), pagal ikimokyklinio ugdymo programą, 2023 m. yra ugdoma 97665 vaikai (0-5 metų amžiaus, neįskaitant 4782 penkiamečių, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą).

Ikimokykliniame ugdyme dalyvaujančių vaikų (0-5 m.) dalis (proc.) savivaldybėse

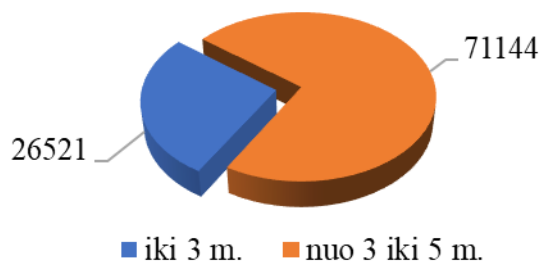
Savivaldybė	Deklaravusių gyv. vietą vaikų skaičius (0-5 m. amžius) 2023 m. duomenys	Dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme vaikų skaičius (0-5 m. amžius)	Dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme vaikų (0-5 m.) dalis (proc.)
1	2	3	4
Akmenės r. sav.	915	578	63,2
Alytaus m. sav.	2872	1991	69,3
Alytaus r. sav.	1674	184	11,0
Anykščių r. sav.	865	476	55,0
Birštono sav.	200	139	69,5
Biržų r. sav.	966	652	67,5
Druskininkų sav.	802	641	79,9
Elektrėnų sav.	1120	822	73,4
Ignalinos r. sav.	403	234	58,1
Jonavos r. sav.	1734	1323	76,3
Joniškio r. sav.	876	540	61,6
Jurbarko r. sav.	1063	556	52,3
Kaišiadorių r. sav.	964	718	74,5
Kalvarijos sav.	391	226	57,8
Kauno m. sav.	21877	11246	51,4
Kauno r. sav.	6487	3796	58,5
Kazlų Rūdos sav.	381	329	86,4
Kėdainių r. sav.	1768	1363	77,1
Kelmės r. sav.	1016*	556	54,7
Klaipėdos m. sav.	8253	6415	77,7
Klaipėdos r. sav.	2603	1718	66,0
Kretingos r. sav.	1400	1262	90,1
Kupiškio r. sav.	453	335	74,0
Lazdijų r. sav.	656	333	50,8
Marijampolės sav.	2918	1809	62,0
Mažeikių r. sav.	2327	1399	60,1
Molėtų r. sav.	625	385	61,6
Neringos sav.	65	49	75,4
Pagėgių sav.	216	144	66,7
Pakruojo r. sav.	769	453	58,9
Palangos m. sav.	841	664	79,0
Panevėžio m. sav.	3248	3269	100,6
Panevėžio r. sav.	1229	755	61,4
Pasvalio r. sav.	985	549	55,7
Plungės r. sav.	1785	1176	65,9
Prienų r. sav.	993	647	65,2

1	2	3	4
Radviliškio r. sav.	1525	907	59,5
Raseinių r. sav.	1311	794	60,6
Rietavo sav.	359	277	77,2
Rokiškio r. sav.	1064	652	61,3
Skuodo r. sav.	654	358	54,7
Šakių r. sav.	803	645	80,3
Šalčininkų r. sav.	1664	924	55,5
Šiaulių m. sav.	4936	3942	79,9
Šiaulių r. sav.	1814	1140	62,8
Šilalės r. sav.	1065	559	52,5
Šilutės r. sav.	1320	1217	92,2
Širvintų r. sav.	692	395	57,1
Švenčionių r. sav.	746	512	68,6
Tauragės r. sav.	2456	1235	50,3
Telšių r. sav.	1319	1153	87,4
Trakų r. sav.	1390	1007	72,4
Ukmergės r. sav.	1616	1080	66,8
Utenos r. sav.	1937	1179	60,9
Varėnos r. sav.	661	434	65,7
Vilkaviškio r. sav.	1670	881	52,8
Vilniaus m. sav.	42400	27138	64,0
Vilniaus r. sav.	5742*	2652	46,2
Visagino sav.	842	573	68,1
Zarasų r. sav.	577	279	48,4
Suma	147545	97665	66,2

*Duomenys iš ŠVIS, nes savivaldybė nepateikė.
Pastaba. Duomenys metų eigoje gali kisti.

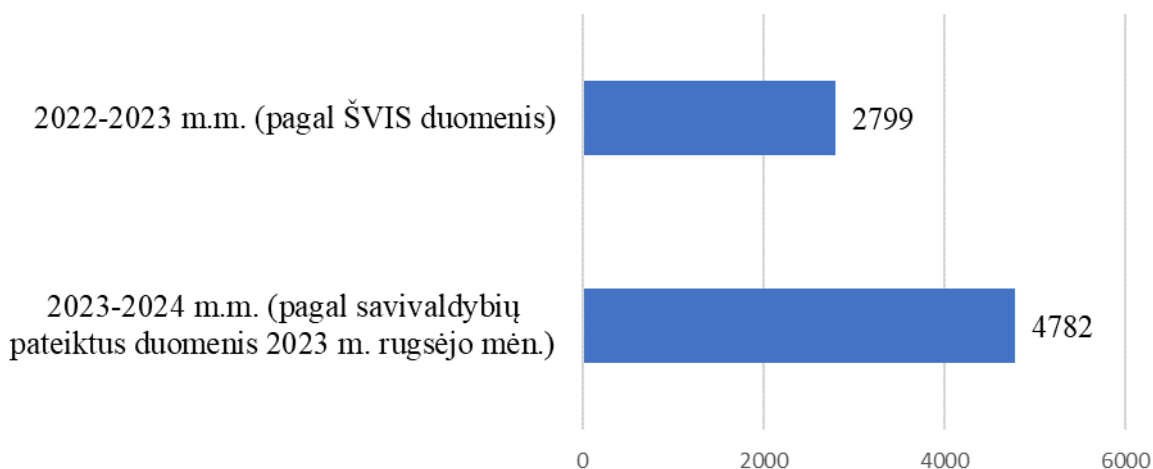
2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis vaikų iki 3 m. amžiaus, pagal ikimokyklinio ugdymo programą, ugdoma – 26521 vaikas, nuo 3-5 m. (imtinai) – 71144 vaikai.

Vaikų, ugdomų švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ugdymo programą, skaičius (pagal amžiaus grupes)

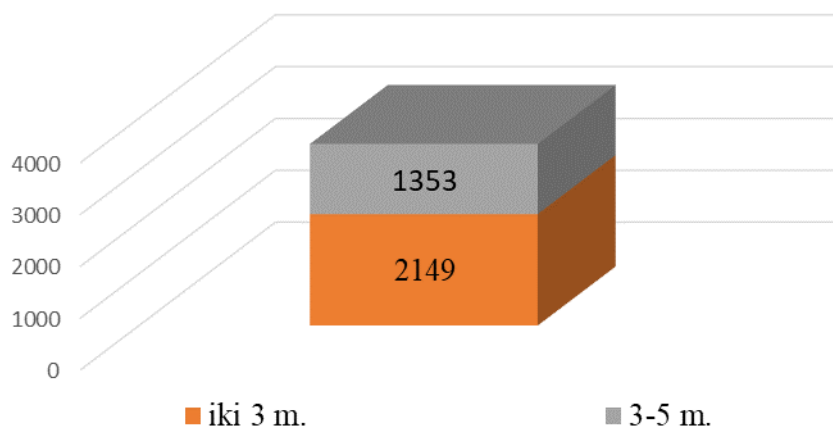
Ankstinant priešmokyklinį ugdymą į priešmokyklinio ugdymo grupę vaikai gali ateiti nuo penkerių arba šešerių metų, priklausomai nuo vaiko raidos, galimybių, pasirengimo mokytis. 2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis, pagal priešmokyklinio ugdymo programą ugdomi 4782 penkiamečiai, kai 2022-2023 metais buvo 2799 penkiamečiai. Tai rodo, kad žymiai išaugo penkiamečių, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą, skaičius.

Penkiamečių, ugdomų švietimo įstaigose pagal priešmokyklinio ugdymo programą, skaičius

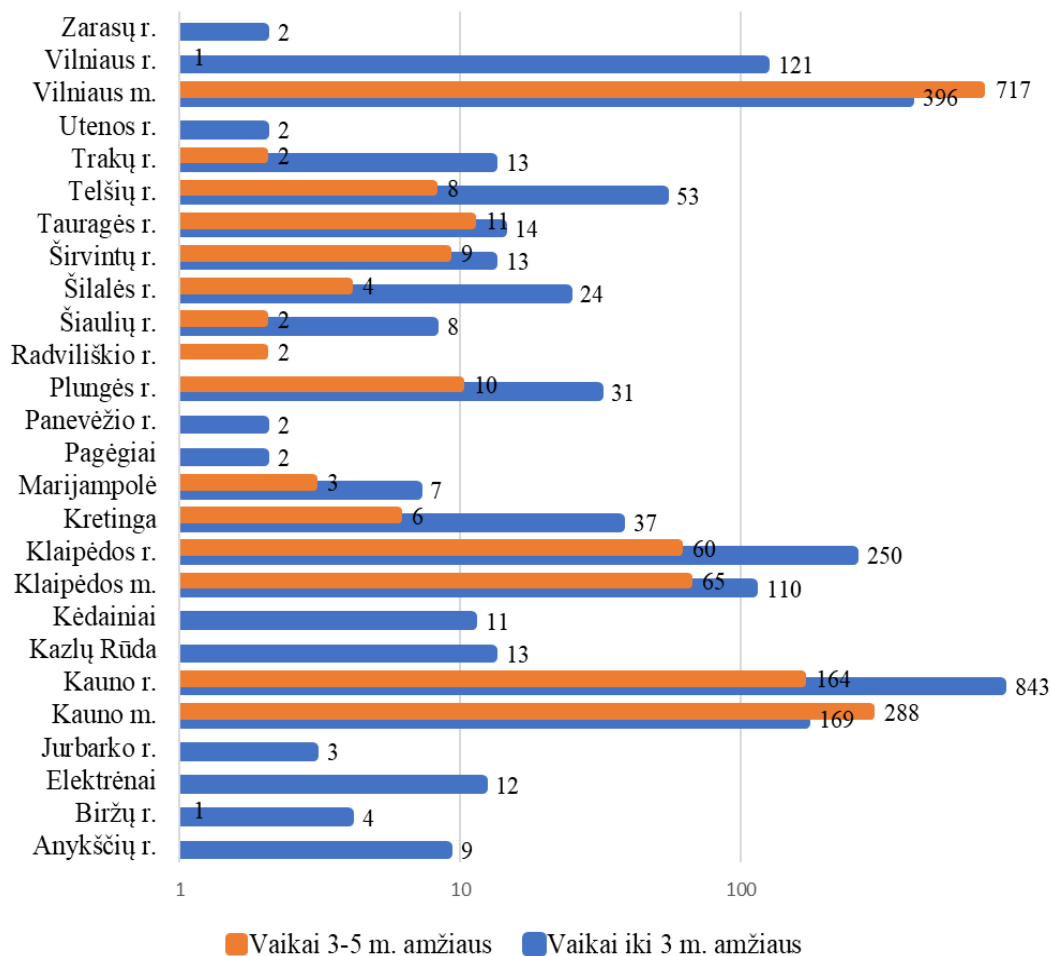
Tyrimo metu nustatyta, kad 2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis į ugdymo įstaigas, vykdančias ikimokyklinio ugdymo programą, nepateko 3502 vaikai: iš jų: 2149 – iki 3 metų amžiaus ir 1353 – 3-5 metų amžiaus.

Laukiančių eilėje (nepatekusių) į švietimo įstaigas vaikų skaičius (0-5 m. vaikų amžius)

Tai dar kartą parodo, kad didesnė nepatekusių į ugdymo įstaigas dalis yra patys mažiausieji, t.y vaikai iki 3 m. amžiaus.

Vaikų, laukiančių eilėje (nepatekusių) į švietimo įstaigas, skaičius pagal savivaldybes

26 iš 60 savivaldybių nurodė, kad visų norinčių patekti į ugdymo įstaigą poreikis nėra pilnai patenkinamas, tačiau svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kad, kaip dalis savivaldybių nurodė, kad dalyje švietimo įstaigų (esančių kaimiškose vietovėse) yra laisvų vietų, tačiau kitose švietimo įstaigose (esančiose miesto teritorijoje) susidaro eilė laukiančių. To priežastis ta, kad tėvai dažnu atveju atsisako alternatyvaus pasiūlymo ir laukia eilėje jų pasirinktoje įstaigoje. Dalį tėvų pavyksta įkalbėti leisti vaiką į ugdymo įstaigą, pasiūlant vietą kitoje įstaigoje nei jų pasirinktoje. Daugiausiai vaikų vietos laukia miesto mokyklose-darželiuose. Kaimo teritorijoje gyvenantiems ikimokyklinio amžiaus vaikams problemų dėl vietos ikimokyklinėse grupėse dažniausiai nėra. Pvz., Kauno miesto savivaldybė nurodė, kad nors tėvai yra pateikę prašymus įstaigose, kuriose nėra laisvų vietų, tačiau jie turi galimybę rinktis kitas įstaigas, vykdančias ikimokyklinio ugdymo programas. Kartais tėvai, gyvenantys miesto dalyje, nesirenka laisvų vietų siūlomose įstaigose dėl per didelio atstumo ir nepatogumo bei laukia vietų pageidaujamosiose įstaigose. Kaip informavo savivaldybės, Švietimo skyriai ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovai bendradarbiauja siekdami pasiūlyti optimaliausią sprendimą ir padėti tėvams pasirinkti įstaigą.

34 iš 60 savivaldybių nurodė, kad visi vaikai į švietimo įstaigas pateko ir laukiančių eilėje (nepatekusių) nėra.

Kiekviena savivaldybė, siekdama mažinti trūkstamų vietų skaičių ir užtikrinti prieinamą kokybišką ikimokyklinį ugdymą kuo didesniai vaikų skaičiui, priima įvairius sprendimus: vienos kuria naujas vietas darželiuose, steigia papildomas ikimokyklinio ugdymo grupes bendrojo ugdymo mokyklose, stato priestatus prie darželių, renovuoja veikiančius darželius, nuomoja surenkamas modulines patalpas, pasitelkia privačius tiekėjus (privačių namų kvartaluose pastačius modernius darželius jie pagal sutartis nuomojami savivaldybei), pasirašomos bendradarbiavimo

sutartys dėl patalpų nuomos ir ugdymo paslaugų teikimo su nevalstybinėmis švietimo įstaigomis, teikiama ikimokyklinio amžiaus vaikų priežiūros paslauga namuose arba nuomojamosiose patalpose pagal šeimos darželio modelį, skiriamos kompensacijos į Savivaldybės darželius nepatekusiems ir privačius darželius lankantiems vaikams.

Kai kurios savivaldybės, pažeisdamos higienos normos² reikalavimus, vis dar nustato didesnę vaikų skaičių grupėje nei leidžia higienos norma. Svarbu akcentuoti, kad jeigu ugdymo grupėje yra vaikas su specialiais ugdymosi poreikiais, tai toks vaikas turi būti prilyginamas dviem vaikams (higienos normos 5-6 punktai).

Įvertinus tyrimo metu gautus duomenis matyti, kad kai kuriose savivaldybėse ugdomų vaikų skaičius yra didesnis nei vietų skaičius įstaigose (pvz., vietų švietimo įstaigose yra 2698, lanko – 3077 vaikai). Tai dažniau pasitaiko vaikų grupėse iki 3 m. amžiaus.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė akcentuoja, kad gerinant paslaugų prieinamumą svarbu naujų vietų kūrimas. Švietimo įstatymo pataisos dėl privalomo ikimokyklinio ugdymo, priešmokyklinio ugdymo ankstinimas, visuotinio ikimokyklinio ugdymo įteisinimas (nuo 2023 m. – visiems keturmečiams, nuo 2024 m. – visiems trimečiams, nuo 2025 m. – visiems dvimečiams) dar labiau aktualizuoja naujų, papildomų vietų kūrimą.

2. Problema, su kuria susiduria beveik visos savivaldybių švietimo įstaigos – švietimo pagalbą teikiančių specialistų trūkumas.

Nors savivaldybių švietimo įstaigos stengiasi užtikrinti ir suteikti vaikams kaip įmanoma kokybiškesnę ir visokeriopą reikiamų specialistų pagalbą, tačiau švietimo pagalbą teikiančių specialistų ugdymo įstaigose trūksta. Tai yra didžiausia ir dažniausiai minima problema su kuria šiandien susiduria 54-ių iš 60-ies savivaldybių švietimo įstaigos. Tai problema, kurios, kaip nurodo pačios savivaldybės, savo jėgomis išspręsti negali – net ir esant laisvų etatų, specialistų surasti sunku, o pagalbos mokiniui specialistų poreikis kiekvienais metais tik didėja, nes didėja ir vaikų su specialiaisiais poreikiais skaičius. Kitaip tariant, nors steigėjas skiria papildomus pagalbos specialistų etatus, tačiau tokių specialistų faktiškai nėra.

Pabrėžtina, jog trūksta visų kategorijų specialistų, pradedant pedagogais ir baigiant mokinio padėjėjais, t.y. trūksta specialiųjų pedagogų, logopedų, psichologų, socialinių pedagogų, mokinio padėjėjų.

Ikimokyklinės įstaigos (kurios nėra prie bendrojo ugdymo mokyklų) dažniausiai neturi psichologo pareigybės. Į pagalbą pagal galimybes pasitelkiama švietimo pagalbos tarnyba, pedagoginės-psichologinės tarnybos psichologai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2017-08-30 įsakymu Nr. V-663 patvirtintu Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu.

Dalis savivaldybių nurodė, kad ne visi vaikai gauna pakankamą pagalbą, nes pagalbos mokiniui specialistų krūvis neleidžia turėti pilnus etatus dėl nedidelio ugdymo įstaigose esamų vaikų skaičiaus, pavyzdžiui, Kupiškio r. sav. nurodė, kad psichologo ir socialinio pedagogo pagalba neteikiama, nes įstaigose nėra šių specialistų etatų, kadangi etato steigimui yra nustatytas vaikų skaičius įstaigoje – 400. Rajone nėra ugdymo įstaigų, turinčių tiek ikimokyklinio amžiaus vaikų. Kitaip tariant, pagalbos mokiniui specialistų krūvis neleidžia turėti pilnus etatus dėl nedidelio ugdymo įstaigose esamų vaikų skaičiaus. Trūksta psichologo, socialinio pedagogo ir specialiojo pedagogo bei judesio korekcijos specialisto pagalbos, nes dėl per mažo darbo krūvio, kuris reglamentuotas Specialiosios pedagoginės pagalbos asmeniui iki 21 metų teikimo ir kvalifikacinių reikalavimų nustatymo šios pagalbos teikėjams tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. liepos 8 d. įsakymu Nr. V-1228 „Dėl specialiosios pedagoginės pagalbos asmeniui iki 21 metų teikimo ir kvalifikacinių reikalavimų nustatymo šios pagalbos teikėjams tvarkos aprašo patvirtinimo“, nėra specialistų.

Trūkstant logopedų, vienam logopedui tenka per didelis vaikų skaičius (39 vaikai ir daugiau). Kai kurios savivaldybės nurodė, kad išaugo mokytojų padėjėjų etatų poreikis. Taip pat trūksta ikimokyklinio ugdymo mokytojų. Kartais paskelbus konkursą į jį neatvyksta nė vienas

² Lietuvos higienos norma 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“

kandidatas, atitinkantis ikimokyklinio ugdymo mokytojui keliamus reikalavimus, tenka priimti pedagogus, neturinčius ikimokyklinio ugdymo išsilavinimo, dažnas dėl materialinės padėties negali sau leisti dalyvauti mokamose persikvalifikavimo studijose.

Švietimo įstaigų vadovai, paskelbę keletą atrankų ir nesuradę reikiamo specialisto, terminuotai, mokslo metams, pervardina pareigybę į tuo metu reikalingą, su sąlyga, kad tai turi būti taip pat švietimo pagalbai priskiriama pareigybė. Praktika rodo, kad dažniausiai ikimokyklinio ugdymo vaikams pagalbą teikia tie pagalbos specialistai, kuriuos įstaiga turi.

Savivaldybės nurodo įvairius būdus kaip sprendžia problemą – įstaigose dirbantys pagalbos specialistai, pedagogai orientuojami įgyti papildomą specialybę arba persikvalifikuoti (dalinai finansuojamos jų studijos); įgyja antrą specialybę (logopedo, soc. ir spec. pedagogo ir pan.); įstaigose dirbančių logopedų pareigybės perskirstomos ir dalį kontaktinių valandų logopedai dirba kaip specialieji pedagogai; sudaromos trišalės sutartys su universitetais; kai kuriose savivaldybėje veikia studentų rėmimo programa – savivaldybės paramą (mokestis už studijas arba mėnesinė stipendija) gauna asmenys, kurie studijuoja studijų programose pagal savivaldybės tarybos patvirtintą trūkstančių specialybių sąrašą.

Specialistų trūkumo problemai spręsti kai kurios Savivaldybių tarybos yra patvirtinusios pedagogų kvalifikacijos plėtojimo, profesinių kompetencijų tobulinimo ir pritraukimo į mokyklas 2023–2025 metams programą. Numatytos skirti lėšos paskutinio kurso studentų stipendijoms, mokytojų perkvalifikavimo studijoms finansuoti, iš dalies kompensuoti pedagogų patirtas kelionės į darbą ir iš jo išlaidas, įsikūrimo išlaidas; pedagoginės psichologinės pagalbos skyriuje steigiama specialistų komanda, kuri aptarnauja visas rajono įstaigas, neturinčias šių specialistų etatų.

Pvz., Šilalės rajono savivaldybė nurodė, kad 2022 m. rugsėjo mėn. buvo patvirtintas Trūkstančių specialistų pritraukimo į Šilalės rajono savivaldybę tvarkos aprašas, kuriame numatytos priemonės:

1) finansinė parama pirmąjį būstą įsigyjantiems trūkstančių specialybių specialistams, pasinaudojant finansine paskata pagal Lietuvos Respublikos finansinės paskatos pirmąjį būstą įsigyjantiems jaunos šeimoms įstatymą. Savivaldybės finansinės paramos dydis šeimai – 10 procentų būsto kredito pirmajam būstui įsigyti sumos, bet ne daugiau kaip 10000 Eur;

2) dalies lėšų kompensavimas nuosavybės teise priklausančio būsto (gyvenamųjų patalpų) rekonstrukcijai ar remontui, ne daugiau kaip 9000 eurų per 3 metus, arba ne daugiau kaip 3000 eurų per vienus metus;

3) gyvenamosios patalpos nuomos išlaidų kompensavimas. Nuomos išlaidų kompensacijos dydis negali viršyti 150 Eur/mėn. Būsto nuomos sutartis privalo būti įregistruota viešajame Nekilnojamo turto registre. Skatinimo priemonė taikoma ne ilgiau kaip 3 metus;

4) savivaldybės būsto suteikimas teisės aktų nustatyta tvarka;

5) kelionės į darbo vietą išlaidų kompensavimas;

6) mėnesinė išmoka trūkstanto specialisto poreikiams tenkinti pirmus 3 metus, maksimali išmoka negali viršyti 200 eurų per mėnesį;

7) skiriama vienkartinė įsikūrimo išmoka iki 10 000 eurų;

8) prioritetas specialisto vaikams priimant į ugdymo įstaigas.

9) kelionės išlaidų kompensavimas.

Neringos savivaldybė nurodė, kad savivaldybės švietimo įstaigoje vaikai ugdomi pagal ikimokyklinio ugdymo programą gauna reikiamą specialistų pagalbą (pvz. auklėtojo, mokytojo padėjėjo, psichologo, logopedo ar kt.), o jei gaunamos pagalbos jiems nepakanka, tėvai patys arba bendradarbiaudami su Neringos socialinių paslaugų centru vyksta į gydymo ar pagalbą teikiančias įstaigas, o savivaldybė apmoka tokių specialistų konsultacijas iš Mokytojų, skirtų pedagoginei psichologinei pagalbai finansuoti.

Kai kurios savivaldybės (pvz. Telšių r. savivaldybė) įvertindamos tai, kad daugėja vaikų, turinčių kalbos vystymosi sutrikimų, bendravimo sunkumų, emocinių sutrikimų, psichologinių problemų ir pan., kuriems reikalinga sisteminga logopedo, psichologo ar specialiojo pedagogo pagalba, pagal finansines galimybes, steigia etatus, koreguoja juos net keletą kartų per metus, atsižvelgiant į švietimo įstaigų pateiktus argumentuotus prašymus. Tačiau yra savivaldybių kurios, nesupranta problemos rimtumo, pvz., Radviliškio raj. savivaldybė – dėl etatų trūkumo švietimo

įstaigose, dalis vaikų tik iš dalies gauna logopedo, spec. pedagogo, judesio korekcijos pedagogo, socialinio pedagogo, mokytojo padėjėjo, auklėtojo padėjėjo pagalbą. Siekiant spręsti minėtą problemą savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrius dėl etatų skaičiaus didinimo rengė savivaldybės tarybos sprendimų projektus, tačiau dalis sprendimų projektų buvo atmesti, todėl Švietimo ir sporto skyrius tikisi, kad pradėjus veiklą naujos kadencijos savivaldybės tarybai, vėl teiks savivaldybės tarybos sprendimų projektus dėl etatų skaičiaus didinimo, tikėdamiesi, kad sprendimai bus priimti ir to pasėkoje skirtas finansavimas naujai įsteigtiems etatams išlaikyti.

3. Kita problema – tėvų pasipriešinimas dėl specialiųjų ugdymo poreikių vaikui nustatymo.

Dažnu atveju savivaldybės nurodo, kad švietimo įstaigos susiduria su problema – tėvai dažnu atveju nenori (nesutinka) kreiptis į specialistus dėl vaiko specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymo. Ugdymo įstaigos švietimo pagalbos specialistai pastebi ir atpažįsta vaikų specialiuosius poreikius, kartu su mokytoju kalba su vaiko tėvais dėl specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimo ir nustatymo vaikui, kad būtų galima pradėti laiku teikti švietimo pagalbą. Ypač sunkūs ir problemiški atvejai, kai tėvai neigia, prieštarauja, nesutinka ar nenori pripažinti ir padėti savo vaikui ir sau – neduoda sutikimo vertinimo atlikimui. Tokiu atveju švietimo įstaigų darbuotojai įvairiais būdais stengiasi įtikinti tėvus, kad kreiptis į specialistus dėl vaiko specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymo yra būtina, norint užtikrinti reikalingos pagalbos vaikui teikimą, tačiau visa tai užtrunka.

Apklausus savivaldybes jos nurodė, kad norėtūsi, kad trumpėtų vaiko spec. poreikių vertinimo eilė pedagoginėje psichologinėje tarnyboje ir vertinimo nebereikėtų laukti keletu mėnesių, nes savalaikė pagalba užtikrina vaikų individualią pažangą, socialinę-emocinę gerovę, padeda įveikti sunkumus ir patirti sėkmę.

4. Švietimo įstaigos nelankymo priežastys.

Apklausius 60 savivaldybių išskirtinos 6 dažniausiai pasitaikančios priežastys dėl kurių vaikai nelanko švietimo įstaigos:

1) mama augina mažesnę vaiką, yra motinystės, nėštumo atostogose arba tiesiog nedirba ir ugdo vaikus namuose;

2) tėvai su vaikais faktiškai negyvena savivaldybės teritorijoje, nors gyvenamoji vieta deklaruota savivaldybės teritorijoje (gyvena užsienyje ir nedeklaravo išvykimo arba gyvena kitos savivaldybės teritorijoje ir ten leidžia vaikus į ugdymo įstaigas). Tai apsunkina savivaldybei galimybę prognozuoti vaikų, galinčių lankyti tos savivaldybės ugdymo įstaigą, poreikį bei nustatyti tikslų vaikų, nelankančių švietimo įstaigų, skaičių;

3) tėvai atsisako pasiūlytos laisvos vietos ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ir renkasi laukti eilėje į jų pasirinktą įstaigą arba nori patys ugdyti vaiką namuose;

4) tėvai neleidžia vaiko į ugdymo įstaigą dėl ankstyvo jų amžiaus (iki 0-1,5 m.) arba dėl vaiko sveikatos;

5) tėvai nesutinka leisti vaikų į mišraus amžiaus grupę, pageidauja labiau pagal amžių išgrynintų grupių;

6) dėl vietų trūkumo gyvenamojoje vietovėje arba dėl neturėjimo galimybės pasiekti įstaigos.

5. Vaikų pavėžėjimas.

Siekiant užtikrinti vaikų ikimokyklinio ugdymo įstaigos lankymą, neužtenka atidaryti naujas grupes, būtinas pavėžėjimo užtikrinimas.

Švietimo įstatymo 36 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad mokiniai į atitinkamą ugdymo programą vykdančią mokyklą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymu, vežami keleiviniu transportu mokinio pažymėjime nurodytu maršrutu, mokykliniu autobusu arba kitu transportu. Į mokyklą ir atgal privalo būti vežami kaimuose, miesteliuose toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos gyvenantys mokiniai, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, ir vaikai, kuriems paskirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas.

Vaikų pavėžėjimo klausimas yra aktualiausias kaimiškų rajonų savivaldybėms. Vaikai vežami labai anksti, dideliu atstumu ir jiems reikalingi lydintys asmenys. Kiekviena savivaldybė

vaikų pavėžėjimo klausimą bando spręsti individualiai. Kai kurios savivaldybės, siekdamos gerinti vaikų pavėžėjimo iki švietimo įstaigų galimybes, imasi šių priemonių:

1) įsigyja daugiau mokyklinio transporto, kasmet tikslina vykimo į/iš mokyklą grafikus, maršrutus;

2) įstaigos įsigyja vežiojimui pritaikytų kėdučių, taip pat skiria lydinčių asmenų, kurie vyksta kartu su vairuotoju.

3) kai kurios savivaldybės tarybos sprendimu yra pasitvirtinusios mokinių vežiojimo organizavimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašą, pagal kurį tėvams, vežantiems vaikus į ugdymo įstaigą, yra kompensuojamos sąnaudos.

4) kai kuriose savivaldybėse yra numatyta, kad jei iš atitinkamos vietovės, kurioje nėra švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą, yra daugiau vaikų, kurių tėvai pageidauja, kad vaikai artimiausią švietimo įstaigą lankytų, savivaldybės tarybos sprendimu artimiausios įstaigos direktorius įpareigojamas organizuoti vaikų vežiojimą ir tam iš savivaldybės biudžeto skiriamos lėšos.

5) kai kurios savivaldybės tarybos sprendimu pasitvirtino Keleivių (įskaitant ir mokinius) vežimo organizavimo, vežėjų išlaidų (negautų pajamų), susijusių su transporto lengvatų taikymu, bei nuostolių, susidariusių keleivių vežimo reguliaraus vietinio (miesto ir priemiestinio) susisiekimo maršrutais, kompensavimo tvarkos aprašą, kuriuo keleiviai reguliariaisiais vietinio (miesto ir priemiesčio) maršrutais vežami su 100% nuolaida (tėvai gali nemokamai lydėti ikimokyklinio amžiaus vaikus į/ iš švietimo įstaigos).

Visos savivaldybės nurodė, kad vaikus iš nutolusių gyvenviečių, kuriems yra skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, pavėžėjimą į ugdymo įstaigą užtikrina savivaldybė paveždama geltonaisiais autobusais, vaiką lydi įstaigos vadovo įsakymu paskirtas lydintis asmuo. Taip pat mokykliniu autobusu į švietimo įstaigos specialiąsias grupes atvežami specialiujų poreikių vaikai arba vaikai turintys negalią. Iš nutolusių gyvenviečių į ugdymo įstaigas mokykliniais autobusais pavežami ikimokyklinio amžiaus vaikai ir juos lydintys asmenys, jeigu juose yra laisvų vietų.

Dažniausiai vaikus į ugdymo įstaigą atveža patys tėvai.

Radviliškio r. savivaldybė viešai paskelbė, kad atsižvelgusi į tai, kad ne visiems rajono vaikams yra užtikrinama galimybė pasiekti ugdymo įstaigas mokykliniais autobusais ar vežėjų transportu, nusprendė kompensuoti tėvams, vežantiems vaikus į rajono ugdymo įstaigas nuosavais automobiliais, kelionės išlaidas, tačiau kompensacijos už keliones pasieks tuos tėvus, kuriems tenka vaikus vežti į mokyklą nuo 3 iki 40 km.

6. Kiti sunkumai su kuriais dažniausiai susiduria švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio ugdymo programą:

1) pedagogams trūksta kompetencijų dirbant su vaikais, turinčiais didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių;

2) nei mokytojai, nei švietimo įstaigų vadovai nesijaučia pakankamai pasirengę visuotiniam įtrauktajam ugdymui, t.y. pasiruošę ugdyti specialiųjų ugdymosi poreikių vaikus. Būtina pasirūpinti ir tėvų švietimu;

3) trūksta reikiamos kvalifikacijos specialistų (psichologų, logopedų, spec. pedagogų, socialinių pedagogų, judesio korekcijos pedagogų), trūksta darbuotojų etatų ir jų finansavimo. Nors Savivaldybės taryba priima sprendimus didinti etatų skaičių švietimo įstaigose ir jų išlaikymui skirti finansavimą, tačiau nepakankama apimtimi.

4) didelis vaikų skaičius grupėje, o trūkstant specialistų sunku dirbti su spec. poreikių vaikais;

5) trūksta pedagogų – dalis pedagogų planuoja ar išeina į pensiją;

6) dėl mažo specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičiaus, atskirose ugdymo įstaigose susidaro tik nedidelė švietimo pagalbos specialistų etato dalis, taip pat dėl žiedinės savivaldybės specifikos, nutolusių nuo centro ugdymo įstaigų vadovams sunku pritraukti švietimo pagalbos specialistus dirbti nedideliu darbo krūviu (nepilnu etatu);

7) nepakanka steigėjo skiriamų lėšų naujų grupių, įstaigų erdvių pritaikymui įtrauktajam ugdymui, remonto darbams atlikti, aplinkos sutvarkymui, patalpų būklei gerinimui (neapšiltintos

patalpos, netvarkingi sanitariniai mazgai ir pan.), kad atitiktų higienos normos reikalavimus, pagalbos specialistų etatams, lydinčių asmenų ir vairuotojų etatams išlaikyti, mokykliniams autobusams pirkti;

8) trūksta informacinių ir komunikacinių technologijų, nepakanka lėšų įsigyti modernių, šiuolaikinių išmaniųjų ugdymosi priemonių;

9) pastebima tendencija – neišsveikusių, sergančių vaikų vedimas į ugdymo įstaigą. Susidūrus su minėta problema, stengiamasi kalbėtis su tėvais, aiškinama, mokoma sąmoningumo;

10) mažesnėse kaimo mokyklose yra mišrios grupės, todėl sunkiau organizuoti ugdymo procesą;

11) kaimo vietovėse dažnai sodybos yra tolokai nuo pagrindinio kelio, todėl kyla sunkumų dėl privažiavimo iki vaiko namų;

12) lopšeliai-darželiai neturi autobusiukų vaikų pavėžėjimui;

13) medicininių paslaugų teikimas ugdymo įstaigose. Yra ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų, kuriems būtinos kateterizavimo, kvėpavimo aparato ir trachėjinio vamzdelio valymo, cukraus kiekio kraujyje matavimo ir insulino leidimo paslaugos. Gydomo įstaigos (ligoninė, pirminės sveikatos priežiūros centras) šių paslaugų ugdymo įstaigoje neteikia, todėl būtinas slaugytojo etatas ikimokyklinio ugdymo įstaigoje;

Taip pat daugėja lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis (alerginė astma, bronchinė astma, atopinis dermatitas, epilepsija ir kt.) sergančių vaikų, kuriems reikalinga medicininė priežiūra.

14) visuomenės sveikatos priežiūros specialistų lankymasis ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra epizodinis.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, vadovaudamasi Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymu ir atsižvelgdama į tyrimo išvadą, **nusprendžia:**

1. Supažindinti savivaldybes ir Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją su atlikto tyrimo rezultatais.

2. Prašyti savivaldybes, kurių ikimokyklinio ugdymo organizavimas yra savarankiška funkcija, didinti ikimokyklinio ugdymo prieinamumą, kad pereinant prie ankstyvesnio visuotinio ugdymo, kiekviena šeima, pageidaujanti ugdyti vaiką pagal ikimokyklinio ugdymo programą, šia paslauga galėtų pasinaudoti.

3. Prašyti savivaldybių užtikrinti, kad formuojant ikimokyklinio ugdymo grupes būtų laikomasi Higienos normoje 75:2016 nustatytų reikalavimų.

4. Prašyti imtis priemonių pedagogų, dirbančių su specialiujų poreikių vaikais, kvalifikacijai kelti, šviesti visuomenę ir užtikrinti visiems vaikams galimybę mokytis savitarpio pagarba grįštoje, psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugioje aplinkoje.

5. Siūlyti nedelsiant spręsti klausimą dėl švietimo pagalbą teikiančių specialistų trūkumo (ieškoti galimybių ir būtų pritraukti kuo daugiau naujų specialistų).

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė